

СИЛИЯ РИЙС МАЛКАТА ВЕЩИЦА

Част 0 от „Малката вещица“

Превод от английски: Стефан Аврамов, 2005

chitanka.info

На Рейчъл

Изказвам благодарности на Джулия Грифитс Джоунс за сведенията, които получих от нея за изработката на американски покривки за легла през колониалния период, и за интереса, който тя прояви към тази книга.

Настоящият ръкопис е съставен въз основа на една изключителна сбирка от документи, наречена „Архивът на Мери“. Това е своеобразен, воден нередовно дневник, открит във вътрешността на едно покривало за легло от колониалния период. Всички дати в него са само предполагаеми и почиват на препратки в самия текст. Първите записи съвсем хипотетично са отнесени към месец март на 1659 година. Оригиналът е променян колкото е възможно по-малко. Пунктуацията, интервалите и правописът са пригодени към съвременните стандарти.

Алисън Елман
Бостън, Масачузетс

ЗАПИС ПЪРВИ (ВЕРОЯТНО НАЧАЛОТО НА МАРТ 1659 Г.)

Аз съм Мери.

Вещица съм. Или поне така ме наричат някои. По улиците просъскват подир мен „дяволско изчадие“ и „дете на вещица“, въпреки че не помня ни баща, ни майка. Познавам само баба си, Алис Нътол, известна на съседите си като мама Нътол. Отгледала ме е от пеленаче. Никога не ми е казвала кои са родителите ми, дори и да е знаела за тях.

— Ти си дъщеря на Горския цар и Кралицата на елфите, ето каква си ти.

Баба ми, аз, котката ѝ и мойт заек живеем досами началото на гората в малка колиба. Живеехме. Вече не живеем там.

Дойдоха мъже и я отведоха. Мъже в черни връхни дрехи, с шапки, високи и островърхи като църковни камбанарии. Набодоха котката на пика и разбиха черепа на зайчето ми в стената. Казаха, че те не са Божии създания, а слуги на дявола, ако не и негови превъплъщения. Захвърлиха тази каша от плът и козина на бунището и заплашиха, че ще сторят същото с мен и с нея, ако не признае пред тях греховете си.

После я отведоха.

Затвориха я в крепостта за повече от седмица. Като за начало я накараха да се „разхожда“ — да крачи напред-назад между тях, да крета ден и нощ, докато накрая не бе в състояние да направи и крачка с окървавените си и подути нозе. Тя нищо не признаваше. Затова се заеха да докажат, че е вещица. Извикаха една жена, наричат я „остен за вещици“, която набоде баба ми с дълги игли, търсейки „сляпо“ място по тялото ѝ — място, откъдето не би потекла кръв и откъдето се хранят слугите на дявола. Мъжете наблюдаваха всичко това, а баба ми бе принудена да стои пред злорадите им погледи — стара жена, лишена от всякакво благоприличие и достойнство, а кръвта ѝ се стичаше по повехналото ѝ тяло. Въпреки всичко, тя не признаваше.

Решиха да я оставят да се „носи по водата“. В крайна сметка имаха предостатъчно доказателства срещу нея. Предостатъчно. През

цялата седмица се стичаха хора, за да отправят обвинения срещу нея. Разказваха как им хвърляла лоши погледи, с което обричала добитъка и семействата им на страдания; как използвала черна магия, като забивала игли във восъчни кукли, за да им донесе злочестия; как се превръщала в огромен заек и бродела из околността, благодарение на мехлем, добит от разтопена човешка мазнина. Разпитваха ме. „Вярно ли е това?“ — питаха ме непрестанно. Всяка нощ спяхме в едно и също легло, една до друга. Как мога да знам къде отива, когато потъне в сън?

Всичко това бяха лъжи. Глупости и лъжи.

Всички тези хора, които я обвиняваха, бяха наши приятели, наши съседи. Идвали са при нея с молби за помощ за техните болни и наранени животни и деца, или за нечия съпруга в тежкия час на раждането. И всичко това, защото тя познаваше билките и отварите, и имаше способността да лекува. Но дарбата ѝ извираше от самата нея, а не се дължеше на дявола. Хората ѝ вярваха — или поне така беше доскоро, търсеха присъствието ѝ. Дали при рождение или кончина — баба ми винаги бе там, за да подпомогне преминаването от единия свят в другия.

Сега всички те бяха тук, за да видят как ще се „носи по водата“, застанали от двете страни на реката, надвесени от моста, вперили погледи в мястото — един дълбок вир, където водата е черна и дъното не се вижда. Мъжете с шапки като камбанарии изведоха баба ми от вонящата дупка, в която я държаха. Завързаха я на кръст с тънки и здрави въжета — палецът на десния ѝ крак за палеца на лявата ѝ ръка и обратно. После я хвърлиха във вира. Тълпата затаи дъх. Единственият звук бе от стотиците хорски стъпки напред, за да видят какво ще стори тя.

— Носи се по водата!

Първоначално го изрече само един човек, едва чуто, сякаш втрещен от почуда, след което думите му бяха подети от следващия, докато накрая всички в един глас повтаряха това изречение подобно на ревящо, чудовищно създание. Издърпаха я на брега като вързоп стари дрехи. Не искаха да се удави, защото това щеше да лиши тълпата от удоволствието на обесването.

ЗАПИС ВТОРИ

Днешният ден е студен дори за началото на пролетта. Слана е покрила земята, а зеленината едва е напъпила по клоните на дърветата, но хората се сбират от близо и далеч, за да присъстват на обесването. На площада на пазара има повече хора, отколкото в панаирен ден.

За мен е опасно да съм там. Виждам как ме гледат и шепнат „Ето я, внучката“, „по-скоро дъщерята на дявола“, след което се извърщат, хилят се злорадо, прикриват с ръце устите си, червенина облива лицата им при мисълта за похотливите видения, които съзнанието им рисува. Злото е в самите тях.

Трябва да избягам, да се махна оттук. Ако не изчезна, аз ще съм следващата. Но къде да отида? Какво да сторя? Да изчезна. Да умра в гората. Огледах се наоколо. Очи, безчувствени от омраза, се отразяват в моите. Устни, разкривени от злорадство и похот. Не ще се скрия в гората, защото точно това очакват от мен.

Отправлям погледа си право напред и го впивам в бесилото. Бяха го сковали само за един ден и една нощ. Дори и толкова назад, където съм застанала, мога да доловя миризмата на прясно отсечено дърво.

Какви ли сили обладавахме двете с баба ми според тях? Нима, ако можеше, тя нямаше да отвори ключалките на вонящия си затвор и да се понесе по въздуха към избавлението? Нима не би призовала господаря си, сатаната, да ги унищожи и превърне в прах? Ако аз имах някаква сила, каквато и да е, нима нямаше да ги изстребя до крак, така, както си стоят? Щях да ги превърна в сбирщина от развратни крастави жаби. Щях да ги превърна в слепи дъждовници с гниеща плът и да ги накарам да се ядат едни други. Щях да покрия телата им с гноясали чумни бубони. Щях да ги прокълна и да понесат това проклятие от поколение на поколение, та децата и децата на децата им да раждат крещящи малоумници. Щях да размътя главите им, да смразя и покваря вътрешността на черепите им, докато мозъците им не потекат през носовите им подобно на кървава слуз...

Дотолкова бях увлечена в проклятията си, че само внезапното смълчаване на тълпата ме върна към действителността. На фона на

белотата на небето, на площадката на ешафода се бяха появили черни фигури: откривателят на вещици, пасторът и палачът. Във внезапно настъпилата тишина дори и сподавената кихавица отекваше като гръм. Слабата фигура на Обада Уилсън изведнъж се наклони напред — беше обзет от някакъв пристъп. Той извади от джоба си носна кърпичка и я поднесе към лицето си, докато не отшумя и последният пристъп на кихавицата. Когато отмахна кърпичката, тълната затаи дъх — кръв, тъмна и гъста, бе разцъфнала по снежнобелия лен. Тя бе единственото цветно нещо на ешафода.

Изведоха баба ми напред, за да я видят всички. Ръцете ѝ бяха здраво завързани зад гърба. Избутах я в основата на стълбата, опряна на бесилото. Тя не обърна внимание на вперените в нея очи, а отправи поглед над главите на хората, за да ме открие. Очите ѝ срещнаха моите и тя се усмихна. Взорът ѝ се отмести встрани, към Обада Уилсън, който сам се бе провъзгласил за откривател на вещици и сега се опитваше да спре кръвта, която бликаше от ноздрите му. Тя кимна едва забележимо с глава, сякаш за да каже „Браво!“ После отново кимна, този път на някого зад мен.

Това бе последният път, когато я видях. Палачът пристъпи напред, вдигнал качулката, за да покрие лицето ѝ, и в същия миг ме обгърна нечия пелерина. Отведоха ме по една от стръмните улици, които водеха към пазара, а когато влязох в някаква карета, чух рева на тълната.

ЗАПИС ТРЕТИ

Жената срещу мен мълчеше, аз също не отроних нито звук. Взираше се навън, през прозореца и изучаваше отминаващия пейзаж, а аз изучавах нея. Пищните ѝ одежди съвсем ясно подсказваха, че е дама. Пелерината, прихваната на врата от верижка със сребърна закопчалка, бе от тъмна и мека вълна, а роклята ѝ, в преливащото зелено на свежи брезови листенца, полюшвали от пролетен вятър, бе от меко кадифе. Дългите ѝ тънки пръсти бяха скрити в меката кожа на ръкавиците, повдигната на места от множеството пръстени. Лицето ѝ бе забулено. Тъмният воал обгръщаше като лека мъгла чертите ѝ, но зрението ми бе достатъчно силно, за да видя, че е млада и привлекателна. Кожата ѝ бе бледа и можех да различа леките отсенки, които хвърляха високите ѝ скули и линията на изящните ѝ устни. Не можех да видя цвета на очите ѝ, а и тя не ме поглеждаше. Гледаше упорито навън.

Докато каретата продължаваше да се друса по неравния път, тя не изрече нищо и не даде да се разбере, че съзнава колко внимателно я изучавам. Чудех се дали се взира в далечината заради разбойниците, защото това бяха смутни времена и пътищата гъмжаха от дезертьори от двете армии и бродещи групички от всякакви скитници. Мнозина се бояха да пътуват, а тя не се бе постарала да прикрие богатството си.

Не пожела да ми каже името си, а и аз не я попитах. В съзнанието ми започна да отеква старо стихче, а колелата на каретата подеха ритъма, трополейки по пътя:

*Девет вещици живеят
в нашето градче
— три във дрипи, три в коприна,
три във фино кадифе.*

ПЪТЕШЕСТВИЕ ПЪРВО

ЗАПИС ЧЕТВЪРТИ (МАРТ, 1659)

Събуди ме промяна в хода на движението на каретата. Сигурно съм заспала. Сетивата ми са били притъпени от изтощение и приласкали от постоянното полюшване. Стреснах се в съня си от трополенето на конските копита по калдъръма. Реших, че е късен следобед, защото беше започнал да се спуска здрач, макар че високите сгради все още се различаваха на фона на небето. Кочияшът подвижна, а конете изцвилиха в отговор, докато каретата влизаше в широкия двор на някаква странноприемница.

— Къде сме?

Спътницата ми отново не изрече нито дума, а само се усмихна под воала и доближи един от облечените си в ръкавица пръсти към устните си. Каретата бе спряла Отместих малко повече кожената завеса на прозореца, за да огледам. Кочияшът отвори вратата, за да слезе спътницата ми. От всички страни към нас се втурнаха хора: един коняр придържаше юздите на конете, ханджията се кланяше, а съпругата му правеше реверанси. Когато спътницата ми се извърна, за да ми помогне да слеза, те не казаха нищо, само очите им се разшириха от учудване. Но явно бяха очаквали появата на каретата. Краката ми бяха изтръпнали от дългото стоене на едно място и пристъпвах малко вдървено, а главата ми бе все още замаяна от поклащането на каретата. Ръката, поставена върху моята, ме хвана по-здраво и не ме пусна.

Въведоха ни в една просторна стая: наполовина спалня, наполовина гостна. Очевидно това бе най-доброто, което странноприемницата може да ни предложи. Ханджийката донесе храна и напитки: покрити калаени съдове със задушено месо — овнешко, ако се съди по миризмата, пшеничен хляб и сирене, както и чаша бира за мен и вино за спътницата ми. Жената сервира храната, кимна ни и излезе.

Спътницата ми хапна съвсем малко. Повдигна леко воала си, за да отпие от виното, отчупи малко от хляба с облечените си в ръкавици пръсти и побутна задушеното в чинията си. Вероятно храната бе

твърде неизискана за нейния вкус. Тя ме изучаваше с интерес, но аз не вдигнах глава, докато не изядох всичко: докато и последните капки от соса не бяха изтопени с хляба, защото въпреки втрещения й в мен поглед и въпреки всичко, което ми се бе случило, бях осъзнала колко гладна съм всъщност.

— Сита ли си вече? — Тънките й пръсти барабаняха по масата.

Кимнах.

— Харесва ли ти стаята?

Кимнах отново.

— Добре — каза тя и се изправи. — Сега трябва да те оставя. Налага се да свърша много неща. Ани, ханджийката, ще се погрижи за теб. Няма от какво да се страхуваш, с нея си в безопасност.

С тези думи тя излезе от стаята. Чух я отвън да нарежда на ханджийката да ми приготвят баня. Речено-сторено. Донесоха едно голямо дървено корито, покрито отвътре с кърпи. Влязоха няколко прислужници, които носеха ведре с гореща вода. Никога не бях виждала подобно нещо в живота си, та какво оставаше да съм влизала в него. У дома (самата мисъл за къщи ме накара да се просълзя), там се къпехме в реката, ако изобщо се къпехме. Когато всичко бе готово, се появи ханджийката и с делови вид се зае с мен. Нареди ми да се съблека.

— И това — каза ми тя, когато останах по долна риза.

Някаква прислужница събра дрехите ми и ги отнесе.

— Къде ги носи?

— Да ги изгори.

— А какво ще облека?

— До утре ще сложиш това — и ми показва една дълга ленена нощница, която бе праметнала през ръката си.

Стоях пред нея, както майка ме бе родила. Ръката ми се стрелна към врата ми. Там висеше една малка кожена торбичка, която баба ми беше дала. В нея имаше неща, важни неща, невиджани от никого. Кръвта нахлу в страните ми. Уплаших се, че съм разкрита.

— Няма от какво да се страхуваш, когато си с мен — тихо ми каза тя, сякаш знаеше коя съм и от какво съм се отървала. — Свали я за малко, а после я вземи със себе си в коритото.

Ани беше едра жена с месесто лице, подобно на симид, а малките й черни очи бяха като тъмни стафиди по повърхността на

същия този симид. Нави ръкави, които оголиха предмишници с размера на свински бутове, хвана ме здраво и започна да ме търка. Не се смятах за особено мръсна, не и в сравнение с останалите от нашето селце, но се наложи да сменят два пъти водата, преди Ани да остане доволна. Най-много я затрудни косата ми. Тя бе сплетена и сплъстена, и гребенът не можеше да мине през нея, та на Ани ѝ се налагаше да отрязва цели кичури. После втри в косата ми някаква смес с остра миризма.

— Кора от тъмна елша, варена в оцет — каза тя в отговор на немия ми въпрос — Въшлясала си като безпризорно куче.

Остави сместа да се просмуква в косата, докато изтърка тялото ми с груби късове твърд сапун и торбички с ароматни треви. После отново се зае с косата, този път с гребен с по-гъсти зъби, за да свали всички гниди и въшки. Имах чувството, че по-голямата част от косата ми е премахната заедно с тях и кожата на главата ми е разкъравена, докато Ани реши, че е доволна. Преседях в коритото толкова време, че водата изстина и започнах да треперя. Най-накрая тя ми позволи да изляза и ме изтърка и загря с чаршаф от груб лен.

— Готова си — ми каза тя със зачервено и запотено лице, докато се отдръпна на една ръка разстояние. Раздели косата ми на път, взря се в кожата между кичурите, огледа ме отново от главата до петите и отсъди: — Ще оживееш.

После ми подаде нощницата с думите:

— Облечи я и си лягай. Ще ти донеса попара от горещо мляко с вино и подправки. — Грозноватото ѝ лице се разтегна в усмивка. — Оказва се, че под всичката тази мръсотия се крие едно доста хубавко момиче.

После внезапно ме прегърна и промълви:

— Горкото дете. Какво ли ще стане с теб?

Коритото беше изнесено, изляха мръсната вода в голяма яма в двора, а аз останах сама. Взех свещта и се приближих към напуканото и замъглено огледало, поставено върху един висок скрин. Пръските от сапуна и милите думи бяха извикали сълзи в очите ми. Взирах се в своето бяло-розовото, значително по-бледо отпреди лице със зачервени клепачи, в светлосивите ириса, изпъстрени с жълти точки и очертани с черно. Косата ми се стелеше на влажни кичури, сива като кора на ясен. Но върховете ѝ съхнеха и добиваха цвета на старо злато, както

дъбовите листа през зимата. Тя очертаваше лице, пълно с непознати хлътнатини и сенки. Вероятно всичко се дължеше на потрепващия пламък на свещта, но изпитах усещането, че оглеждам нечие чуждо лице. Лице на жена, а не на дете.

Почукването на вратата накара сивите очи да се разширят уплашено, като очите на кошута. Слугинята носеше попарата. Хлябът бе добре напоен с топло мляко и щедро полят с вино, мед и подправки. Разбърках го с роговата лъжица и бавно го изядох. Оставих се на топлината да ме успокои. Останах свита в един стол пред огъня, докато пъновете не се превърнаха в живи въглени. Едва тогава си легнах.

Не бях спала в такова легло. Познавах само тесния нар в опушената горна част на единствената стая в колибата ни, грубите, домашно тъкани одеяла и натъпкания със слама дюшек. Леглото бе затоплено от пиринчена грейка, пълна с жарава, но това не ми донесе голяма утеха. Липсваше ми топлината на бабиното тяло до мен. Тя бе всичко, което познавах и всичко, което ми бе скъпо. Обичаше ме, обичах я и аз. А сега бях съвсем сама на този свят. Какво щях да правя без нея? Мислите ми бяха като далечно ехо на изреченото от ханджийката: какво ли щеше да се случи с мен? Забих лице в пухената възглавница и стиснах здраво вълненото одеяло и гладките, бели чаршафи. Придърпах ги над главата си, за да заглушат риданията ми.

ЗАПИС ПЕТИ

Чак на следващата вечер се срещнах с жената, която ме доведе тук. Междувременно Ани се погрижи да ме нахрани и ми донесе нови дрехи: бельо, риза, корсаж и елек, както и шапчица, за да покрива косата си. Всички те бяха направени от добра материя. Платовете не бяха от най-фините, но все пак много по-добри от грубите домашни тъкани, с които бях свикнала. Прости, тъмни цветове. Тъжни цветове. Пуритански цветове. Досега трябваше да съм се сетила каква ще бъде съдбата ми.

Прозорецът ми гледаше към двора. Обърнах стола си и седнах, облечена в новите си дрехи, да следя какво става навън. Наредиха ми да си стоя в стаята, тъй че това бе единственото ми забавление. С настъпването на здрача видях каретата да влиза в двора. Непознатата слезе от нея, но каза на кочияша да я изчака. Един коняр отиде да нахрани и напои конете, но не ги разпрегна. Щяхме да пътуваме заедно, поне се надявах да е така.

— Каква прекрасна малка пуританка — каза тя на влизане. — Нека те огледам.

Тя се приближи към мен до прозореца.

— Ще се справиш много добре. Поне на външен вид си влязла в ролята.

— С какво ще се справя?

Погледнах я и започнах да сравнявам скромните си дрехи с пищното ѝ облекло. Изведнъж разбрах, че няма да отпътуваме заедно.

Тя се настани в един стол срещу мен.

— Живеем в трудни времена. Кромвел^[1] — лорд-протекторът — е мъртъв. Синът му няма да може да удържи още дълго властта. Чарлз ще се върне от изгнание и отново ще имаме крал. Народът вече е готов и иска завръщането му, има и безброй заговори, които целят това. А кой знае какво ще се случи тогава?

Погледнах я, опитвайки се през воала да разбера по лицето ѝ какво общо има с мен всичко това.

— Има хора, които не искат да останат. Тук. В тази страна. Пуритани, отцепници, хора, които се боят, че вече никой няма да проявява търпимост към вярата им. Те са решили да отпътуват към един нов живот. Към Америка.

Пуритани. Отцепници. Огледах се.

— И аз ще се присъединя към тях?

Тя кимна.

— Америка?

Ако ми беше казала, че ще замина за Царството на феите, нямаше да се втреща толкова. Всъщност, тази ми принадлежност ми се струваше по-реална. Твърде често го бях посещавала в разказите на баба ми, но един нов свят отвъд океана? Чувала бях за него. Знаех, че съществува подобно място, но не ми бе хрумвала мисълта да отида там, а и по никакъв начин не можех да си представя какво би било там.

— Да, в Америка. Те скоро ще отплават. Оттук ще отпътуваш за Саутхемптън, където ще се присъединиш към тях.

— Защо?

— Тук не си в безопасност. Съпругът ми бе офицер от армията на Кромуел. Мнозина от тях служеха под негово командване. Те са добри хора и ще се грижат за теб.

— Какво ще им кажа за себе си? Коя съм аз? — Захапах долната си устна. Любопитството им бе присъщо, а и пуританите не обичаха вещици. Пътят, по който трябваше да поема ми се струваше опасен.

— Ти си Мери Нюбъри. Сираче. Баща ти е бил войник в армията на Кромуел и е загинал в битката при Устър. Майка ти е починала след помятане. Баба ти е твърде немощна, за да се грижи за теб.

— Откъде съм?

— Майка ти била на път, когато се разболяла. Баба ти живеела в малко селце край Уорик. Това е близо до мястото, където живея наистина, но не съвсем. За малко си останала при нея. Това е историята, която ще им разкажеш. Макар да се съмнявам, че ще те разпитват толкова подробно. Напускат страната и си имат свои грижи. Би трябвало да се смесиш с тях. Ще ти дам придружително писмо. Предай го на Джон Ривърс, заедно с таксата за пътуването ти.

— Но защо трябва да отпътувам с тях? Защо не мога да остана с вас?

Тя поклати глава.

— Това е невъзможно.

— Защо?

— Самата аз съм изложена на опасност.

Не ѝ повярвах. За мен тя бе недосегаема.

— Истина е, повярвай ми. Съпругът ми се подписа под смъртната присъда на стария крал. Всички, които са поставили името си под нея, ще бъдат арестувани в мига, в който се завърне новият.

Тя въздъхна, а когато заговори отново гласът ѝ бе тих и изпълнен с горчивина:

— Все едно е подписал собствената си присъда.

Не знаех какво да кажа. Съпругът ѝ трябваше да е истински големец, за да е замесен в такива важни за държавата дела. Това я издигна още повече в очите ми, но не то ме накара да замълча. Баба ми не беше роялистка, по време на гражданската война бе на страната на парламента, но гледаше на убийството на един богопомазан владетел като на смъртен грях. Мисълта, че непознатата е омъжена за някого, по чиито ръце има такава кръв, ме изпълни със страхопочитание.

— Ако това е така, защо вие не отплавате за Америка вместо мен?

Тя отново поклати глава.

— Това не може да стане. Съпругът ми няма да напусне страната, ще погледне на това като на признак за малодушие, а аз трябва да бъда до него. Във всеки случай дори там мъжът ми няма да бъде в безопасност, когато Чарлз седне на трона. Скоро ще трябва да потеглиш — добави тя като внезапно насочи разговора към по-практични неща. — Събери си нещата.

Огледах се с недоумение наоколо. Носех на гърба си всичко, което притежавах.

Изглежда, че тя прочете мислите ми.

— Пътническият ти сандък е вече приготвен. Опитях се да предвидя всички неща, от които ще имаш нужда — и ми подаде една кесия. — Тук са парите за пътуването ти, има и още малко, в случай че ти се прииска да си купиш нещо. Пълно е с обирджии, така че ги пази на сигурно място. Джон Ривърс и останалите чакат кораба в една странноприемница в Саутхемптън. Кочияшът знае къде. Той ще те отведе там. Предай това на Ривърс в мига, в който пристигнеш.

Набута писмото в ръцете ми и се обърна рязко, сякаш за да си тръгне.

— Почакайте! Госпожо, почакайте! — Хванах я за ръкава, за да я спра. — Има неща, които трябва да узная.

— И те са?

Гласът ѝ запази официалната си студенина. Въпросите застинаха в гърлото ми, но не можех да я пусна. Нямаше да я пусна. Не и докато не узнаех.

— Защо? — Накрая я попитах. — Защо спасихте мен?

— Дълга много на Алис Нътол, жената, която наричаш своя баба. Тя бе моя дойка. Като дете бях много привързана към нея. Беше ми толкова близка, колкото си с нея и ти. Колкото си била — поправи се тя. — По-късно, във времена на несгоди, когато нямаше към кого да се обърна за помощ, тя ми помогна. През всичките тези години се опитвах да ѝ върна жеста, да се уверя, че живее спокойно.

Как Алис Нътол живееше толкова добре, без мъж, който да я подкрепя? Години наред този въпрос бе предизвиквал недоумение.

— Но съпругът ми е военен, а през последните години и политик, та трябваше да го следвам, а това ме отдалечи от нея. Потеглих веднага, щом научих какво я е сполетяло, но пристигнах твърде късно, твърде късно, за да предотвратя... — тя замлъкна за миг, докато се съвземе. — Единственият начин, по който мога да ѝ се отплатя сега, е като помогна на теб. А сега побързай, защото нямаме време за губене.

Тя се приближи към мен и повдигна воала си. Взе ме само за един кратък миг в прегръдките си. Ухаеше на цветя. За момент вдишах омайния, призрачен аромат на рози, след което тя ме пусна.

— Ето, вземи това като знак и талисман.

И свали един от пръстените си с плосък, кървавочервен камък и гравирана буква „Е“ в средата. Пръстите ми се заключиха около него. Златото натежа в дланта ми.

Погледнах я в очите и видях своите собствени очи, които ме гледаха — със същата странна отсянка, светлосиви, изпъстрени със златисти точки и очертани в черно. Вече знаех какъв е бил дългът ѝ към Алис Нътол. Цели четиринадесет години е тежал на съвестта ѝ. Гледах в очите майка си и знаех, че никога няма да я видя отново.

[1] Оливър Кромвел (1599–1658 г.) — военачалник, политик, генерал, водач на пуританите в Гражданската война, която завършва с обезглавяването на крал Чарлз 1 през 1649 г. Лорд-протектор на Англия от 1653 г. до смъртта си. — (Бел.прев.) ↑

ЗАПИС ШЕСТИ

Кочияшът ме повдигна като перце. Той бе едър, прегърбен мъж с дълги, отпуснати надолу ръце. Беше се навлякъл много и носеше нахлупена над челото си голяма, безформена и омазнена, черна шапка. Сложи ме на капрата и се настани до мен с изненадваща пъргавина. Конете, нетърпеливи да потеглят, изпъваха ремъците. Тежките животни потропваха с огромните си копита, пръхтяха и цвилеха, а парата от ноздрите им образуваше странни форми над главите им. Загърнах се в пелерината си, доволна че е от дебела и качествена вълна, защото студът проникваше навсякъде.

Кочияшът помириса въздуха и промърмори:

— Довечера ще екове, да пукна, ако не е тъй.

После уви по-стегнато шала си, шибна конете с камшика, излязохме с трополене от двора на странноприемницата и потеглихме по калдъръмената улица.

Съвсем скоро калдаръмът свърши и големите колелета се затъркаляха по изровените коловози, които представляваха пътя на юг. Почти нищо не попитах кочияша, той пък мен още по-малко. До него се чувствах малка и самотна, изпълнена със съмнения и несигурност. Не виждах края на пътешествието, което бях предприела.

Трябва да съм заспала, защото се събудих, когато прекосяхме голяма, открита равнина.

— Туй са камъните на Мерлин.

Кочияшът замахна с камшика си по посока на огромните камъни, които се мержелееха вдясно от нас, издигащи се над ниско окосената трева. Вперих поглед в тях като омагьосана. Това трябваше да е големият Храм на ветровете. Баба ми беше разказвала за него. Кръг от камъни, много, много по-голям от който и да било друг, издигнат на юг от нас. Подобни места бяха свещени за привържениците на Старата религия. В определени дни в годината баба ми се отправяше към някакви камъни, които се намираха на около ден път от мястото, където живеехме. Така и не ми каза какво правеше там или кой друг посещаваше това място, а и аз знаех, че ще е по-добре да не я

разпитвам. Извършваните там ритуали бяха тайна, а участниците се познаваха само по между си.

Скоро големите камъни изчезнаха в далечината. Тъмнината се стелеше от двете ни страни и само пътят се виеше като бяла нишка на лунната светлина.

Отвъд него всичко бе черно.

ЗАПИС СЕДМИ

Никога не бях виждала морето, но дори преди яката ръка на кочияша да ме разтърси долових разликата във плажния въздух по страните си. Миришеше на сол и развалена риба, чух и кряска на чайките, подобен на подигравателен смях. Когато отворих очи, видях белотата на стелещата се мъгла. Мачтите и такелажът^[1] на корабите се подаваха през нея като оголени клони през зимата. Каретата трополеше с обточените си в желязо колелета по вълнолома, а отвсякъде ни обграждаше шумът на прибоя, скърцането на шпангоутите и отъркването на туловищата на корабите едно о друго. Чудех се кой ли от тях ще ме отведе в Америка.

Пуританите стават в ранни зори. Слънцето едва бе озарило с първите си лъчи земята, но те вече закусваха в подобната на пещера зала на странноприемницата. Не ми се искаше да вляза и стоях на вратата, заслушана в шума на гласовете, потракването на съдовете и мляскането. Това бе крачка, след която нямаше да има връщане назад. В мига, в който ме забележеха, животът ми щеше да се промени. Искаше ми се да избягам, но къде щях да отида? Кочияшът вече беше потеглил, за да изпълнява други поръчки. На света нямаше друго място за мен.

Първи ме забелязаха децата. Те бяха послушни: хранеха се тихо, отговаряха, само когато ги заговорят, но очите им се стрелкаха във всички посоки, готови да уловят всяко развлечение. Цяла редица от малчуганите вдигнаха глави към мен, а после се спогледаха. Едно от тях дръпна за ръкава по-голямо от мен момиче, на около седемнадесет, за което поради приликата реших, че му е сестра. Тя от своя страна ме погледна с големите си тъжни очи, преди да попие устните си с кърпата и да докосне по рамото един мъж, седящ до нея.

— Татко...

Мъжът повдигна очи и ме видя да стоя на прага. Продължи старателно да предъвква храната си. После преглътна и се изправи. Докато се приближаваше към мен видях, че на височина е над среден ръст, със сивееща светлокестенява коса, която се спускаше до раменете

му. Реших, че е земеделец, защото лицето му бе обрулено от работата на полето, кожата около очите му набръчкана от непрестанното виране в слънцето, а дланта, която пое моята ръка бе покрита с мазоли.

— Ти трябва да си Мери. Добре дошла, дете мое. Очаквахме те.

Когато ме погледна, бръчиците около очите му се вдълбаха още повече от усмивката. Видях, че макар грубо и набраздено, лицето му бе добродушно.

— Благодаря ви, господине — отвърнах и направих нещо подобно на реверанс. — А кой сте вие?

— Джон Ривърс — гласът му бе дълбок. Говореше провлечено, съвсем различно от хората в нашия край.

— В такъв случай това е за вас.

Поддох му писмото, което ми бяха дали. Прочете го и кимна, преди да го прибере в късия си кожен елек.

— Гладна ли си? Заповядай, седни и хапни.

Отведе ме до масата, на която седеше. Децата се сместиха, за да седна сред тях на пейката. Съпругата му загреба овесена каша от едно котле над огъня. Движеше се бавно, сякаш я болеше гърбът. Досетих се, че е бременна в седмия месец, ако не и повече, въпреки че човек трудно можеше да разбере това поради многото дрехи, с които бе навлечена. Момичето, което първо ме беше забелязало, ми наля чаша бира, а после се обърна да помогне на майка си. Спомних си, че трябва да измърморя молитва в знак на благодарност за храната, както и за спасението на душата си.

Докато се хранех, усещах върху себе си любопитни очи. Аз също ги оглеждах. Все още не можех да различа нито едно лице. Струваха ми се еднакви като бучките в овесената каша пред мен. Установих, че има около двадесет семейства. Бяха все хора средна ръка, нито много богати, нито много бедни. Смесица от земеделци и търговци, всички облечени в тъмните и строги дрехи, които бяха белег на пуританите. Нямах и най-малка представа към кои от тях спадат. Можеха да принадлежат към всяка една от многобройните секти, всяка със свои определени вярвания. Ще трябва да слушам внимателно и да се водя по дочутото.

Скоро те загубиха интерес към моята личност и се посветиха изцяло на храната и разговорите помежду си. Виждах напрежението по лицата им и долавях безпокойство в сподавените гласове. Подобно на хората из цялата страна, и те бяха понесли немалко страдания. Животът им бе объркван отново и отново от войната, лошите реколти, ниските цени и липсата на търговия. Мирът и благоденствието вървят ръка за ръка, така казваше баба ми, а страната отдавна страдаше от липса и на едното, и на другото. Голяма част от народа свикна с несполуките, приемайки ги като част от ориса си, но тези хора тук бяха различни. Разочаровани, лишени от всякаква надежда, изпълнени със съмнение в бъдещето, горчивината им бе нараствала, докато у тях се бе събудила смелост да ги накара да прекосят океана. Но какво щеше да се случи след това? Те бяха толкова угрижени, колкото и аз самата. Виждах собствените си страхове, отразени навсякъде около мен.

— Съвсем сама си, така ли?

Обърнах се и видях една жена, която ми се усмихваше. Беше преминала тридесетте, косата ѝ, прибрана под шапката, бе прошарена, кожата ѝ бе набръчкана като на зимна ябълка, но имаше светъл, проницателен поглед.

— Точно така — опитах се да докарам нещо като усмивка, но всички тези семейства, събрани на едно място ме бяха накарали да се чувствам още по-самотна, откогато и да било. — Казвам се Мери.

— Аз съм Марта. Марта Евърдейл — тя протегна ръка и се здрависа с мен по мъжки. Пръстите ѝ бяха силни, а усилната работа бе придала на дланта ѝ здравината на полиран дъб. — Аз също съм сама. Съпругът ми е мъртъв. Децата го последваха.

Загледа се в далечината, сякаш виждаше някакъв отминал миг, а после отново впери поглед в мен, изучавайки ме внимателно, наклонила глава на една страна, сякаш искаше да вземе някакво решение.

— Струва ми се, че ще ми бъде приятно да бъдем заедно. Ще пътуваш с мен.

Когато свършихме със закуската, Марта ме качи горе в една голяма стая, където спяха повечето от семействата. Едва имаше място за минаване между вещите им и импровизираните легла.

— Можеш да оставиш нещата си до моите — тя се огледа. — Почти всички идваме от едно и също място. От един и същи град, от една и съща енория. Следваме пастора си, преподобния Джонсън. Него, а и останалите отци, които заминаха преди години. Трябваше да потеглим скоро след тях, но войната ни попречи. Известно време чакахме, но повече не можем и волята ни бе да тръгнем на път.

— Волята ви?

— Да, волята на паството. Много е важно всички да бъдем заедно. Аз потеглих, за да открия сестрите си. Те са всичко, което ми е останало на този свят.

— Как знаеш къде да ги търсиш?

— Уповавам се на Бога — ми отговори тя простишко, сякаш това бе нещо очевидно, което не подлежеше на съмнение, после ми се усмихна. — А ти от къде си, Мери?

— От едно селце в графство Уорик.

— Там няма ли останали твои близки?

Поклатих глава и сведох очи, сякаш в тях напиреха сълзи. Внимавах да не разказвам много, но и тя не попита нищо за семейството ми или за това как съм се озовала при тях. Просто повдигна с ръка брадичката ми и се взря в очите ми. Зелените ѝ очи достигаха до дъното на душата ми. Не ѝ се налагаше да ме пита за нищо. Тя вече знаеше.

Отмахна кичур коса от челото ми и го прибра под шапката. Пръстите ѝ ухаеха на хвойна и от допира им бузата ми пламна. Тя имаше ръце на лечител.

— Сега вече имаш приятел. Няма от какво да се страхуваш.

Останах край нея, докато тя се движеше сред хората, заговаряше ги, и ме представяше. Даде ми възможност да се крия зад безгрижното ѝ бърборене. Колкото по-малко разказвах за себе си, толкова по-добре. Лъжите не са така здраво вкоренени в съзнанието, както е вкоренена истината. Някои останаха с впечатлението, че съм роднина на Марта — я нейна племенница, я внучка. Оставихме ги да си мислят, каквото си поискат.

Няма нищо необичайно в това сирачета да бъдат отвеждани в Америка. Разбира се, не невръстни деца или пеленачета, а здрави момчета и момичета на прага на съзряването. Колониите се нуждаят от хора с яки мишци и здрави гърбове, които да повалят дървета и да

обработват земята, както и от добри съпруги и майки, които да населяват новите земи. Ще има много други като мен, прикрепени към някое семейство, част от него и не съвсем. Положението ми беше доста необичайно, нещо като прислужничка, но не съвсем. Най-общо казано, радвам се, че открих Марта или по-скоро, че тя ме намери.

Докато се разхождахме из стаята, следях как се държат другите момичета на моята възраст, за да бъде идеалната девойка-пуританка. Момичето, което първо ме забеляза, Ребека Ривърс, би било прекрасен модел за подражание. Тя е тиха и винаги в помощ на майка си. Видях, че има други, които не са чак толкова скромни. Те се кискат на групички, задяват прислугата в странноприемницата и никому не помагат.

Едва с настъпването на здрача успях да прегледам съдържанието на пътническия си сандък. Не е голям, но е здраво скован и инициалите ми, „МН“, са издялани върху му. Сърцето ми ускори ритъма си, когато го отворих изпълнена с любопитство за съдържанието му. Писмото, за което се надявах, бе най-отгоре.

„Мери,

Надявам се, че сандъкът ти харесва и че ще имаш полза от съдържанието му. Няма смисъл да мечтаем за онова, което не е било писано. Съдбата ни раздели и съумя да ни задържи разделени. Знай, че никога няма да напуснеш мислите ми и че където и да отидеш, каквото и да си мислиш, никога няма да бъдеш сама. Мога да пиша много още, да изпълвам страниците, но не виждам смисъл в това.

Никога не се усъмнявай в любовта ми към теб.

Сбогом, нека Бог да бъде с теб и да те пази.

Е.“

Ръцете ми трепереха, докато четях това. Поседях малко, втренчена в писмото, сякаш тези няколко реда щяха да ми разкрият жената, която било писано никога да не позная. После оставих писмото настрана. „Станалото — станало“, щеше да каже баба ми.

Обърнах се, за да разгледам съдържанието на сандъка. Вътре имаше дрехи: няколко ката за смяна, допълнителни завивки, няколко лакти добър плат, принадлежности за шиене — игли, конци и сребърен напръстник. Нож в кания, калаена чиния, още един нож, лъжица и вилица. Основните неща, от които ще имам нужда. Сандъкът може да е бил приготвен и от някоя слугиня.

На дъното имаше мастило, перо и купчина хартия, сгъната, така че да прилича на книга. Грабнах я и започнах да я разлиствам с надеждата, че ще открия отговори за утеха на сърцето си. Върнах я обратно, а разочарованието ми се превърна в гняв. Ако това беше някаква лоша шега, не я разбирах. Страниците бяха празни.

Използвах перото и мастилото, за да начена своя дневник. Много от хората тук водят такива дневници, за да опишат началото на своето Голямо приключение.

Реших да сторя същото, защото каквото и да пише тя, аз съм самотна, много самотна.

[1] всички въжета, служещи за управляване на платната. — (Бел.ред.) ↑

ЗАПИС ОСМИ

Корабът трябваше да отплава на утринта след моето пристигане, но с прилива се спусна мъгла и настъпи пълно безветрие. Тя не се вдигна цял ден, обгръщайки всичко подобно на огромно руно. Мъжете слизаха по доковете, а жените надничаха през прозорците. При такова време, или когато ветровете духат към пристанището, корабите могат да не потеглят седмица, че и повече. Безпокойството растеше с всеки изминал час. Тези пуритани са пресметливи хора, а всеки шилинг, похарчен тук, означаваше шилинг по-малко за харчене в Новия свят.

Вечерта се спусна, но мъглата си остана все тъй гъста. Капитанът на кораба, с дългнесто, месесто лице, дойде в странноприемницата и проведе тревожни разговори със старейшините. Те твърдят, че нищо не може да се направи, че всичко е по Божията воля, но са обявили следващия ден за ден на искрено покаяние, на проповеди, молитви и пост. Капитанът си тръгна по-мрачен от когато и да било, проклинайки под нос, чудейки се от каква полза ще е всичко това.

ЗАПИС ДЕВЕТИ

На следващата сутрин закуската бе заменена от молитви, водени от мъж, когото не бях виждала дотогава. Млад е за проповедник, няма и тридесет години, висок и много слаб. На главата си имаше кръгла шапка, изпод която висеше права като лен, белезникаворуса коса. Якичката му показваше, че е ръкоположен за пастор, а и старейшините се отнасят към него с уважение.

Шепнешком попитах Марта кой е той.

— Елиас Корнуел. Племенник на пастор Джонсън. С нас е от скоро. Дойде от Кеймбридж.

Млад е, но държи раменете си провиснали и гърба си наведен като старец. Марта казва, че това е стойка на учен. Дрехите му висят по него, а костеливите му китки се подават от ръкавите на връхната му дреха, сякаш му е твърде малка. Дългите му и бледи ръце се носят по страниците на Библията като паяк, а пръстите му са покрити с мастило от ноктите до кокалчетата. Застана на мястото си, погледна над наведените пред него глави и се приготви за проповедта.

Прилича ми на пор. Лицето му е почти млечнобяло с остри черти, обединени от тънък и остър нос, с розов, широк връх. Все очаквах да започне да мърда.

Свали шапката си и насочи бледите си очи към нас. Улови погледа ми преди да успея да сведа моите. По високото му, полегатото чело веднага се появиха бръчки и ми се стори, че чувствителният му нос помръдна, сякаш бе надушил натралник. Бързо наведох глава и започнах да изучавам грубите дъски под краката си.

Отбеляза едно място от Библията, но не го прочете. Текстът, който бе избрал, бе научен наизуст. Звукът на гласа му ме изненада. Въпреки хилавото тяло, от което излизаше, бе дълбок и плътен, и лесно изпълни малката зала.

— Ние сме Избраният народ. Божията промисъл е ясна. „И Аз ще отредя място за Моя народ, за Израиля, ще го утвърдя, и той спокойно ще живее на мястото си и няма вече да се безпокои, и нечестиви люде няма вече да го притесняват, както по-преди.“^[1]

Цитираше Царства, книга втора. Баба ми се бе погрижила да познавам добре Библията.

Плътният му глас кънтеше над събралото се паство. Хората леко поклащаха глави в отговор на думите му, рамене и гърбове се напрягаха и отпускаха в ритъма на проповедта. Той говореше за нещо, в което всички вярваха.

— Ако сме прегрешили, ако сме се отклонили по някакъв начин от Божията воля, трябва да измолим прошка от Него. Трябва да се молим...

Известно време го слушах, защото човек имаше от какво да се възхити в красноречието му, но с всяко обръщане на пясъчния часовник ми ставаше все по-трудно да се концентрирам. Умът ми бе зает с мои неща, като през цялото време се опитвах да не мисля и за все по-силната болка в краката от твърдия под и дългото стоене на едно място. Но аз съм привикнала на дълги проповеди и молитви, имам опит и в привидното благочестие.

Баба ми винаги ходеше на църква, изминавайки разстоянието от колибата ни в гората до селото по всяко време на годината, като ме влачеше със себе си, независимо от това, че не вярваше на нито дума от изреченото и че пътят бе четири мили на отиване и още толкова на връщане. Тя ходеше всяка неделя, дори и след като прогониха викария, изгориха одеждите му, разрушиха с чукове статуите на светците и на Светата Дева, изпочупиха стъклописите и изхвърлиха олтара, за да го заменят с проста дървена маса. Тя ходеше дори, когато злобата се разпростря и до нас, а омразата ни следваше като ехото от стъпките ни. Не пропускаше нито една служба, дори след като я одраха по бузата, белязаха я със стоманена игла, за да пречупят мощта ѝ на вещица. Тя не помръдна тогава, просто седеше с наведена глава, а кръвта ѝ капеше по плочите, с които бе настлан пода.

— Мери? Мери? — Усетих нечия ръка да ме разтърсва. — Молитвите ни приключиха.

Беше Марта. Огледах се, сякаш ставах от сън. Дори и най-отдадените на Бога се размърдваха и протягаха. Реших и аз да се раздвижа, но ми се зави свят и се препънах. Марта ме хвана по-здраво. Видях как бледите очи на проповедника се присвиват. За един кратък миг ми се стори, че той прозря до дъното на душата ми и позна истинската ми природа, след което обаче устата, тънка като резка от

бръснач, се присви в знак на одобрение. Сведох очи. Беше приел вцепенението ми за изблик на религиозен екстаз. Можех да си отдыхна.

[\[1\]](#) Втора книга Царства, 7:10 — (Бел.прев.) ↑

ЗАПИС ДЕСЕТИ

Молитвите ни бяха чути. Мъглата се разпръсна, разкъсана от задухалия силен източен вятър. Присъединих се към благодарностите също тъй ревностно, както всички останали. Тук очакването е скучно. Ще ми се вече да сме на път.

Напуснахме странноприемницата и се отправихме към широката кула край Западната порта на града. Зад нея се полюшваха закотвените покрай кея кораби, а отвъд тях се простираше морето. Преминавахме по един, двама или на групички под голямото туловище на арката, носейки на ръце бебета и багаж, бутайки вързопи със завивки и посуда. Проправяхме си път между нечистотиите и локвите, като се опитвахме да не изпускаме нищо и се надявахме, че сме взели със себе си всичко, от което имаме нужда. Родителите подвикваха на децата си да не се отдалечават, за да не се изгубят. Всеки от нас, погълнат от заниманията си в този миг, привидно без сянка от колебание преминаваше под арката, въпреки че това бе Портата, от която нямаше връщане, след нея крачката назад бе невъзможна.

До преди ден-два не се бях качвала на кораб или зървала морето. Корабите ми се струваха огромни, нашият „Анабел“ сякаш беше дълъг колкото цяла улица. Миришеше на катран и свежа дървесина. Усетих едва доловимото полюшване с първата си крачка на борда. Сграбчих едно дебело въже, което бе здраво обтегнато и проскърцваше от мачтите и рангоутите^[1] високо над мен. Вече не бях на твърда земя.

Всички се бяхме качили и корабът бе натоварен, когато ни привикаха да се съберем. Стоях заедно с останалите, с наведена глава и очи, вперени в дъските на палубата, изтъркани до бяло и така натъпкани с кълчища, че нищо не прозираше през пролуките. Елиас Корнуел ни поведе в общата молитва, а огромният кораб изпъна въжетата си, сякаш нетърпелив да отплава. Целият му човешки товар се смълча. Капитанът престана да крещи и да раздава заповеди. Той и моряците му стояха гологлави, като старейшините, докато пасторът просеше Божията благословия за всички ни:

— „Ония, които тръгват по море на кораби, които имат работа в големите води — виждат делата на Господа и чудесата Му в дълбините...“^[2]

След като молитвите свършиха, ни насочиха надолу, към огромна по размерите си каюта. Тя щеше да бъде нашият дом. Първоначално ни се стори много голяма, защото се простираше почти от единия край на кораба до другия, но скоро се запълни дотолкова, че за всеки имаше място колкото да подреди постелята си.

Моряците над нас се потяха и припяваха, вдигаха платната и прибираха голямата желязна верига на котвата. Ние се разделихме на групички, струпвайки и подреждайки нещата си, за да си оградим отделни пространства.

— Натъпкани сме като осолена риба в бъчонка — отбелязах, докато подреждахме вързопите си.

— И е много вероятно да засмърдим по същия начин — допълни Марта и кимна към кофите за нечистотиите поставени в ъгъла. — Ето, разпръсни това в постелята си. Набрах ги от моята градина, току преди да потеглим.

Бръкна в торбичката си и ми подаде стиска билки: свежа и ароматна лавандула и розмарин, и сушена коча билка от лятото. Миризмата им веднага ме отнесе в градината на баба ми и очите ми се напълниха със сълзи. Марта понечи да каже нещо, но гласът ѝ бе удавен в нова вълна от викове, понесли се над нас. Тежкото въже, с което корабът бе привързан за кея се удари с глух тътен о туловището му. Полюшването бе сменено от рязко пропадане и издигане. Гротът^[3] изплющя, когато вятърът го изпълни и целият кораб се обърна по него, а всички в кабината се олюляха. Потеглихме.

[1] Рангоут — всички корабни приспособления за закрепване на корабните платна с помощта на такелажа. — (Бел.ред.) ↑

[2] Псалтир, Пс. 106:23-24 — (Бел.прев.) ↑

[3] Грот — долното платно на най-високата мачта. — (Бел.ред.) ↑

ПЪТЕШЕСТВИЕ ВТОРО

ПЛАВАНЕТО

ЗАПИС ЕДИНАДЕСЕТИ (МАРТ? 1659)

Хубавото време и благоприятният вятър се задържаха. Моряците непрестанно възхваляваха пастора, чак докато преминахме покрай Ландсенд^[1], като казваха, че молитвите му са били чути. Но нощем виждах в сънищата си по-други благословии. По цялото крайбрежие виждах жени, застанали по високите места, по скалистите носове и издатини, които следяха за преминаването ни. Някои от тях се бяха възправили с развети коси и разперени ръце. Други седяха по скалите и гледаха към нас от каменните си тронове. Знаех, че са там, защото майка ми ги бе изпратила. Повелята да ме пазят се бе разпространила. Аз съм нейна дъщеря, а тя е една от най-могъщите вещици.

ЗАПИС ДВАНАДЕСЕТИ

Тридесет и шест стъпки на дължина и девет на ширина. Това е главната палуба. Четиринадесет стъпки на дължина и осем на ширина — това са размерите на голямата кабина, в която живеем. Това е моят свят. Когато за първи път съзрях кораба, той ми се стори по-голям, но колкото по-навътре навлизахме в океана, толкова повече се смаляваше, докато сега е приел размерите на орехова черупка, подобно на някой малък кораб на феи, заобиколен от дълбокото, изумрудено море. Малката каюта на капитан Рейнълдс се намира на носа на кораба, под бака^[2]. Моряците съхраняват багажа си и спят, където намерят за добре. Отделните каюти са само няколко. Освен нашата група има и други пасажери, та всички сме натъпкани като херинги в бъчонка, но осолената риба мирише по-добре, особено когато люковете са затворени. Отец Елиас Корнуел е един от малкото, които разполагат със самостоятелна каюта. Тя е малка, но само негова — отецът тъне в

истински разкош в сравнение с нас. Морската болест го налегна толкова силно, че един от старейшините води дневните молитви.

Пасторът не е единственият. Болестта повали мнозина. Марта се грижи за тях, а аз ѝ помагам. Отец Корнуел не е женен, а и няма близки от женски пол, та често ми се налага да се грижа за него. Тези задължения не са най-желаните за мен. Поназнайвам това-онова за билките и лековете, но да се грижа за болния далеч не ми е най-голямото удоволствие.

Каютата му смърди на прокиснало, повръщано и нечистотии от отходната кофа. Има малък прозорец с плъзгащ се дървен капак, който винаги отварям припряно. Под прозореца има прикрепена на панти писалищна дъска. Обикновено тя е прибрана към стената, но от време на време я намирам спусната и покрита с принадлежности за писане. Над нея е прикрепена и полица, пълна с книги, още книги има в отворения пътнически сандък до леглото. Повечето от тях са религиозни: коментари на Библията и сборници с проповеди. Някои са на английски, други на латински.

Разглеждах ги, за да видя дали има нещо интересно, когато дочух глас от леглото. Стреснах се по-скоро от изненада, отколкото от чувство за вина. Отец Корнуел рядко даваше да се разбере, че знае за присъствието ми в каютата.

— Можеш да четеш?

— Да, отче. На английски и малко на латински. Мога и да пиша.

— Кой те научи?

— Баба ми.

Той се поизправи в леглото, за да ме вижда по-добре. Лицето му беше мъртвешки бледо, по-бяло от нощната риза, а тънката му коса бе залепнала по челото му.

— Каква беше баба ти?

Погледна ме изпитателно. Опитах се да не давам израз на уплахата си, но усещах как сърцето ми падна в петите.

— Обикновена селска жена, отче.

— И е знаела латински?

— Научила я нейната баба.

Пропуснах да спомена, че тя на свой ред била научена от монахините и че у дома пазехме много от книгите от библиотеката на женския манастир, измъкнати изпод носа на хората на крал Хенри^[3].

— Как се казваш?

— Мери, отче.

— Донеси ми малко вода.

Отидох да напълня чашата му.

— Познаваш и Светото писание, нали?

— Да, отче. Баба ми ме научи и на това.

Кимна, след което главата му се отпусна върху възглавницата, сякаш каквото и да било усилие му идваше в повече.

— Пишеш ли грамотно и четливо?

— Да, отче. Достатъчно четливо. Защо питате?

— Може да имам нужда от теб. Някой трябва да описва това пътешествие.

— Имате предвид да водя дневник?

Погледна ме така, сякаш и през ум не му е минавало толкова лекомислено занимание.

— Летопис. Книга за чудесата, хроника на невероятната Божия милост.

— Като бързината, с която порим океана ли? — попитах аз.

Корабът се движеше много добре. Мнозина приемаха това като знак за Божието провидение. Чувах плисъка на талазите в бордовете на кораба. Плющяха и платната над нас. Бях привикнала към пропадането и издигането на кораба с всяко отместване и отклонение от курса при промяната на вятъра. Пасторът не ми отвърна, само затвори очите си и се отпусна отново с позеленяло и лъснало от пот лице.

— Ще ми се да описвам всекидневния ни напредък — каза той след малко. — Ала понастоящем съм твърде слаб, за да държа перото.

— И бихте искали да записвам това вместо вас?

Кимна. Не можеше да говори повече. Вместо това се надвеси над ведрото край леглото си.

ЗАПИС ТРИНАДЕСЕТИ

Всеки ден ме викат в каютата на отец Корнуел — или за да му съобща дали не се е случило някое чудо, или за да ми диктува. Няма никакви чудеса, поне все още няма. Светлината и тъмнината определят живота ни. Дните са изпълнени с готвене, грижи за болните,

наглеждане на децата и почистване на нашата част от кораба. Отец Елиас не вижда нищо чудотворно в това, та затова записвам размислите му. Те са много и подробни, мислите бръмчат около него като мухи на бунище. Каютата е изпълнена с острата и толкова привична за него миризма на кисело, че нямам търпение да я напусна, но нямам избор и трябва да стоя и записвам, докато главата не ме заболи от досада, а пръстите ми не почернеят от мастилото.

Когато не записвам мислите на отец Корнуел, помагам на Марта. Животът на борда е изпитание за всички ни. Голяма част от семействата са свързани чрез бракове и обитават различни части от огромната ни каюта. Семействата Симъндс, Селуей и Пини в предната част, Вейн, Вейл и Гарнър — в задната, а Ривърс, Дийн и Денинг — средната. Марта познава всички, но аз трябва да се запознавам с още много хора, с изключение на Джона и Тобайъс Морз, които са се разположили до нас. Хората са склонни да се държат за онези, които вече познават. Разменях си кимвания и усмивки с Ребека Ривърс, която макар с охота да разговаря с Марта, изглежда се смущава от мен. Марта лекува Сара, майката на Ребека, от морска болест. Болестта причинява тежки страдания на мнозина. Марта е много заета.

Джона ѝ помага в грижите за болните. Той е аптекар. Двамата със сина си споделят пуританските възгледи, но не са от нашата секта. Качиха се на кораба в Лондон. Джона е дружелюбен дребен човек, мургав и с проникателни черни очи под рунтавите сиви вежди. Косата му, или по-скоро онова, което е останало от нея, обгражда темето му като венец. Движенията му са пъргави и умели, а ръцете му са малки и бели като на жена. Има сандък с много изкусна направа, пълен с малки чекмеджета и шкафчета, в които има всякакви неща — цярове и бутилки от стъкло и глина, добре опаковани, за да не се почупят. Загрижен за състоянието на повалените от морската болест, той им предлага лековита смес, която сам е направил и за която се кълне, че веднага ще премахне всички признаци на болестта и бързо ще вдигне на крака заболялия. Казах на отец Корнуел за тази смес, но той отказва всякакви лекове. Казва, че страданията му били изпитание, пратено от Бога, тъй както е подложил на изпитание пророка Йов. Марта смята това за глупаво. Тя има дарбата да лекува и може да я разпознае и у другите. Според нея мастър Морз и сандъкът му ще са от полза. Не само тук на кораба, но и в Америка.

Синът му Тобайъс е пълна противоположност на баща си, със сини очи и светла кожа, висок и широкоплещест. На около деветнадесет години е и току-що е приключил чиракуването си за дърводелец. Говори тихо и малко. И двамата споделят общ интерес към всякакви механизми, но с това се изчерпва приликата между баща и син.

Джона е пътувал много. Достигнал е чак до Русия, където е бил на служба при царя и до Италия, където твърди, че е срещнал великия Галилей. Разказва много интересни истории. Но Марта казва, че трябва да ги слушам, с известна доза съмнение, въпреки че не виждам причина да не му вярвам. Има и малък телескоп, с който изучава звездите и често отнася постелята си на палубата, за да спи на открито заедно с моряците. Поназнайва това-онова за навигацията и уредите, които се използват, за да се определя курсът на кораба, а и е един от малцината пасажери, на които е позволено да говорят с капитана. Джона се присъединява към него по време на осветените от звездите вахти. Разхождат се заедно по палубата с очи, вперени в небето, и той отбелязва различното положение на звездите. Новата луна е много по-малка тук, а Полярната звезда се намира много по-надолу от мястото, където би била, ако се наблюдава от Англия.

ЗАПИС ЧЕТИРИНАДЕСЕТИ (АПРИЛ? 1659)

Видях първото Голямо чудо в своя живот.

Бях горе на палубата с Джона. Прекарвам колкото е възможно повече време там. Животът във вътрешността на кораба става невъзможен. В затворените пространства ревностите, съперничествата и дори омразите никнат и разцъфтяват с невероятна бързина, като гъби след дъжд. Кавгите избухват от нищо. По неизвестни причини станах прицел на злобните погледи и подигравки на момичета, които дори и не познавам.

Капитанът ни разрешава да се качваме на палубата, ако времето позволява и ако не пречим на работата. Моряците казват, че имаме късмет. Някои капитани държат пасажерите си затворени през цялото плаване, подобно на робите от Африка. Благодарна съм всеки път, щом

напусна претъпканата тъмнотия на голямата каюта с вонята ѝ на повръщано и изпражнения, гранясала храна, мокра вълна и немити тела. Радвам се, че се махам от врявата на крещящите бебета, ревящите деца и извисените в дърлене и препирни гласове, и всичко това на фона на непрестанния тътен и свистене на вълните в корпуса на кораба.

С Джона гледахме делфините, които плуват и се гмуркат край кораба. Те не са Голямото чудо. Съпровождат ни от много дни и вече не си струва да се говори за тях. Не, това, което видях, бе във въздуха, а не във водата. Огромна птица се рее над нас, описвайки мързеливи кръгове и едва размахвайки крила, сякаш ту влиза, ту излиза от слънцето, появява се и изчезва като по магия. Моряците я посочиха със зяпнали уста и аз се загледах в нея, докато ме заболяха очите. Казаха, че такива птици се срещали в южните части на океана и едва ли някога били виждани по тези географски ширини.

Джона поиска да узнае повече. Той събира сведения за много и различни неща. Разправяха, че вероятно е отклонена от пътя си от някоя голяма буря. Моряците са много суеверни и откриват знамения във всичко. Дълго обсъждаха дали това е на добро или е зла поличба. Единодушни бяха за едно. Когато Натаниел Вейл извади ловджийската си пушка и стреля в голямата птица, за да я повали и да хапнем малко прясно месо, моряците реагираха тъй сякаш се бе прицелил и стрелял в капитана. Втурнаха се и му отнеха пушката. А после погледнаха нагоре изпълнени със страх. Всъщност, да нараниш такава птица би било наистина лоша поличба.

Птицата остана незасегната. Куршумът се издигна и изчезна от полезрението ни, описвайки широка дъга и потъвайки в безкрайната далечина на океана. Едно от големите пера по крилете ѝ: чисто бяло, обрамчено в черно, се понесе надолу и се заплете в такелажта точно над главата ми.

Габнах го, преди някой друг да успее. От него ще стане прекрасно перо за писане, много по-добро от онова, с което разполагам, за да водя своя дневник. Оголих основата и подострих върха му. Открих и спокойно място за писане. Сухо е, закрито от вятъра и водните пръски, използват го за съхранение на въжетата и платната и по тази причина тук рядко се навърта някой.

ЗАПИС ПЕТНАДЕСЕТИ

Вятърът, който довя птицата, духа силно от юг и ни носи на север. С всеки изминал ден става по-студено. Сега пиша, увита в едно одеяло. Виждам дъха си и пръстите ми са вкочанени. Океанът е тъмнозелен и учудващо спокоен, като стъкло. Огромни парчета лед се носят край нас, окъпани в бяло и синкаво от слънчевата светлина. Някои от тях са малки, но други са с размерите на острови. Моряците поклащат глави. Вятърът и течението ни отнасят далеч на север. Някои споменават голямата птица и наблюдават тези плаващи острови с тъга и тревога.

Ледената красота е измамна. По-голямата част от леда е под повърхността и може да отвори пробойна в кораба, също толкова лесно, колкото някоя остра скала. Джона Морз умее да забелязва чудесата и въпреки че също осъзнава опасността, е въодушевен. Каза ми, че е виждал подобно нещо по време на пътешествието си по море към Московското царство. Намирам ледените острови за красиви, особено рано сутринта и вечер, когато ледът блести и е обагрен от изгряващото или залязващото слънце в розово или меднозлатисто. Парчетата се възправят подобно на големи скали или на брегове на ледена пустош, с изрязани основи и издълбани дълбоки пещери и тунели.

Напредваме много, много бавно. Моряците проверяват дълбочината и в студената тишина се разнасят само гласове, които съобщават клафтерите^[4]. Капитанът обикаля постоянно кораба, подръпвайки брадата си и въсейки вежди. От време на време изкрещява някоя заповед, която моряците предават с викове, подобни на лай, чува се и свирката на боцмана, докато корабът се промъква край чисто белите скали, които се подават от мастиленото море.

ЗАПИС ШЕСТНАДЕСЕТИ

Ледените острови се срещат по-начесто, но са значително по-малки и корабът по-лесно съумява да се промъкне между тях. Студено е и става още по-студено. Палубата е хлъзгава, а и такелажът —

заскрежен. Тихо е, почти зловещо тихо. Няма и следа от вятър. Лед покрива платната, които висят отпуснати на рейките, готови да уловят и най-слабия повей. Пасажерите мърморят, капитанът казва, че няма причина за безпокойство, но се намираме далеч на север, повече, отколкото би ни се искало. Понякога ни се струва, че ще плаваме из тези тъмни, ледени води вечно, бродейки из океана подобно на голямата птица, която видяхме, и че никога няма да слезем на сушата.

ЗАПИС СЕДЕМНАДЕСЕТИ (МАЙ? 1659)

Изминаха девет седмици, откакто напуснахме Саутхемптън. Голямата птица може и да живее от морето и неговите плодове, но ние не можем. Каним се да делим храната на дажби. Беше валил малко дъжд, та и водата недостига, а и жабунясва в каците. Пътниците се безпокоят да не би да пристигнем след края на плодородния сезон и да няма време да издигнем домове и подслон преди настъпването на американската зима, която, съдейки по всички сведения, може и да е доста сурова.

Отец Елиас Корнуел записа всичко това в своята летопис. Вече не се нуждае от помощта ми за писането, но все още трябва да му докладвам всеки ден. Не излиза от каютата, където се е отдал на молитви и размисъл в търсене на Божията промисъл във всичко онова, за което го осведомявам. Много сме се отклонили от курса и се изгубихме в скованата от ледове пустош. Трябва да сме сбъркали, прегрешили, и то тежко, за да заслужим Той да отвърне взора си от нас. Или е това, или на борда има вещица, слуга на сатаната, която ни е проклела. Той се обръща и вперва безцветните си очи в мен.

— Как мислиш, Мери? Възможно ли е?

Усещам как кръвта ми се смразява и повелявам на сърцето си да запази спокойствие.

— Бих казала... — внимателно претеглям всяка дума и се опитвам гласът ми да не трепери. — Бих си помислила, че ако корабът потъне, то и тя ще се озове на дъното като всички други.

— Глупости — казва той през пръските слюнка, оголвайки големите си пожълтели зъби. — Точно това очакват да си мислиш, но

те могат да се „носят“ по водата! Те могат да отплуват далеч от кораба с помощта на сито. Дяволът се грижи за своите — и отново вперва в мен бледия си поглед. — Но кой казва, че е жена? Може да е мъж. Възможно е на кораба да има зъл магьосник. Ще се моля да се издаде. Обявявам деня за ден на молитви и смирение. Трябва да измолим Божията прошка.

Правя реверанс и излизам. Лишаването от храна няма да е толкова трудно. Месото в бъчвите е зеленикаво и вони. Овесеното брашно е плесенясало и не се сгъстява. Грахът си остава твърд като мускетен куршум, без значение колко дълго е бил киснат. А в сухарите има повече гъгрици, отколкото брашно.

ЗАПИС ОСЕМНАДЕСЕТИ

Постът и молитвите ще бъдат последвани от служба на палубата. Ще има бдение, докато не се избавим от опасността. Капитанът се съгласи с първото, пасажерите могат да гладуват колкото си искат, така ще има повече храна за екипажа му и за него, но не ще позволи да има бдение. Твърди, че голямо струпване на хора ще възпрепятства работата по кораба. Отказът му бе посрещнат с всеобщо негодувание, споделяно дори и от членове на екипажа му. Спотаените страхове и тревоги избуяха дори сред хората му.

През целия ден ропотът и недоволството се разрастваха със скоростта на огън, пламнал сред сухи съчки. Оплакванията се предават от уста на уста, проблясват тук и там като искри, подмятани от вятъра. Важността на бдението нарасна дотолкова, че изведнъж всичко зависеше от него: успехът на пътешествието, оцеляването на плавателния съд и нашия собствен живот.

Елиас Корнуел изведе паството си на палубата в уречения час. Моряците заничаха от мачтите или се трупаха покрай бордовата ограда на кварталдека^[5]. Отец Корнуел се приближи към полубака — царството на капитана. Изкачи се по късата стълба и застана пред капитана. В първия момент капитанът не се извърна. Стоеше там, набит и властен, с широко разкрачени крака, сключил ръце зад гърба. По-младият мъж се приближи и спря, надвесвайки се над него. Капитанът се обърна, почесвайки се по гъстата и къдрава сива брада,

присвил късогледите си очи, сякаш отчиташе показанията на слънцето. Гладко избръснатият и блед Корнуел го изгледа отгоре надолу и се приготви да изрече предварително подготвените фрази.

Корнуел държеше шапката си за периферията и я въртеше в костеливите си бели ръце, но поведението му бе по-скоро заповедническо, отколкото умолително. Капитанът не му отговори веднага. Отпрати се към по-далечната бордова ограда, все така с ръце зад гърба. После се обърна, завъртя се на пета и се върна. Очите на отец Корнуел, на пасажерите, на екипажа, на всички бяха вперени в него. Капитанът изгледа всички по ред. Това е неговият кораб. Думата му е закон. Да отстъпи от нея би значело слабост. От друга страна, той е умен човек. Няма да му струва нищо да се съгласи, но отказът може да му коства кораба.

Пасажерите и екипажът бяха изпълнили главната палуба така, че в тясната ѝ, средна част е почти невъзможно да се помръдне. Елиас Корнуел ни гледаше от висотата на полубака. До него стояха старейшините, зад него капитанът и офицерите му. Капитанът изглеждаше неспокоен. С неохота щеше да се съгласи на това и вероятно проклинаше участта си да има на борда свещенослужител.

Стояхме със склучени ръце и наведени глави, а дълбокият, напевен глас на Елиас Корнуел се носеше над нас, призоваващ Божията милост, умоляващ за Неговата прошка, за избавление, просещ знак, че сме се върнали в правия път. Изведнъж потокът от думи секна. Отворих очи и се озърнах с любопитство, чудейки се каква е причината. Той се беше изправил с очи, вперени в небето, изпъчени гърди и широко разперени ръце. Приличаше на Иисус на Галилейското езеро от гравюрите, които бях виждала.

— Искахме знак. Господ ни го даде. Погледнете, братя мои, погледнете!

Видях го в очите му, както и в очите на онези, които стояха до него. Извърнах се и други се обърнаха с мен.

— Огнените копия!

— Танцуващите светлини!

— Северното сияние!

Наричаха го различно във всеки край. Аз не знаех как да го нарека. Не знаеше и момичето, което беше до мен. Очите му се разшириха, а ръката му се вдигна към устата. Гледката беше нова и за

много други. Пуританите не коленичат, но мнозина паднаха на колене, втрещени от почуда. Навсякъде около мен се кръстосваха пръсти против черната магия, ръце правеха бързо кръстния знак, а усти шепнеха молитви към Девата. Такова странно явление може да накара мнозина да се върнат към старата си вяра.

Обагрената светлина пронизваше северното небе, трептеше, просветваше, и изпълваше цялото небе от хоризонта до зенита с всички нюанси на дъгата: от кървавочервено до розовочервено, от шафраненожълто до бледорозовото на пролетната иглика, от светлозеленото през морскосиньото до най-тъмния индигов цвят. Огромни цветни драперии и воали забулваха небето, издигаха се и пропадаха подобно на светлина, струяща през падащи потоци вода. Северното сияние изскачаше на огромни променящи се лъчи, сякаш Бог бе поставил палец направо на слънцето.

— Нима не виждате? Нима не виждате, братя мои?

Елиас Корнуел плачеше, а цветовете се сменяха по бузите му, превърнати в огледала от сълзите му. Там, където ние виждахме светлина, той виждаше нещо съвсем различно. Той виждаше Небесния град.

— Виждам го! Съвсем ясно го виждам пред себе си! — Гласът му някак премина от давящата мъка към радостта от чудото. — „Стените му бяха съградени от яспис, а градът беше чисто злато и подобен на чисто стъкло.“^[6] Тъй пише в Откровението на Йоана! И тъй е! Всичко е окъпано в светлина, портите са от бисер, а светлите стени са високи и яки. И същите тези стени са покрити с драгоценни камъни: яспис и сапфири, халцедони и топази, берили и аметисти. А отвъд стените съзирам проблясващите покриви, златните куполи и бляскавите шпилове на храмовете... „... а около престола имаше и дъга, която наглед приличаше на смарагд... И пред престола имаше стъклено море, подобно на кристал...“^[7] Не мога да гледам повече!

Той отстъпи и закри очите си с ръка, сякаш наистина можеше да ослепее. Светлините се развилняха и мнозина се втурнаха към едната страна на кораба с надеждата поне за миг да зърнат видението, което така бе потресло пастора. Някои се провикнаха, че и те го виждат, а други все още стояха, приковани от екстаз, трепереха и се тресяха.

Капитанът наблюдаваше всичко това с нарастваща тревога. Значителна част от пасажерите му сякаш изведнъж бяха изгубили ума

си, а струпването на толкова много хора в едната страна на кораба заплашваше да преобърне съда. Даде заповед моряците да се върнат по местата си, а пасажерите обратно под палубата. За един кратък миг изглеждаше, че всички ще пренебрегнат нарежданията му, но после моряците се втурнаха да ги изпълняват, а онези, които не бяха обладани от видения, убедиха останалите да слязат долу, преди капитанът да е разпоредил използването на сила.

ЗАПИС ДЕВЕТНАДЕСЕТИ

Всички говорят за онова, което видяхме и значението му. Елиас съзря Небесния град, но дори и за онези, които не бяха благословени да споделят видението му, светлините бяха поличба за война, за нещастие, за чума и мор. Но за кого? Според Марта тълкуването на знаменията е съвсем ясно. Бяхме напуснали страна разтърсвана от война, страна, където всяко лято чумата връхлита в един или друг край. Всичко е съвсем ясно.

На нея й е ясно.

Не и на мен.

Баба ми ме бе научила на тълкувам предзнаменованията, но смисълът на това, което видях, не ми бе съвсем ясен. Светлините покриваха цялото небе, от изток на запад и от запад на изток. Кой край тогава щеше да бъде сполетян от смърт и разрушения? Светът, който бяхме напуснали или онзи, към който плавахме?

Джона Морз не се занимава с поличби и видения. По време на пътуванията си е виждал тези светлини безброй пъти. Нарича ги „аурора бореалис“, северни светлини, именно като такива са известни на пътешествениците, мореплавателите и обитателите на северните страни. За тях те са естествена част от небесните явления, тъй както са слънцето, луната и звездите.

Той не се колебае да каже на другите какво знае и те го изслушват внимателно, но по очите им мога да позная, че не му вярват. Бързо губи тяхното благоразположение, което си бе спечелил с отварите си. Смятат, че господин Морз знае прекалено много, за да е полезен на себе си, а и не обичат да ги оприличават на лековерни глупаци.

Разговорите щяха да продължат цялата нощ, но изведнъж всичко утихна. Беше се появил вятър. Платната плющяха и трещяха като оръдия над нас. Краката на моряците барабаняха по палубата и въздухът кънтеше от заповедите. Корабът се наклони, направи завой и отново дочухме равномерното просъскване покрай туловището на плавателния съд, докато той пореше вълните. Господин Морз загуби слушателите си. От всички страни се извисиха гласове в благодарност на избавлението. Нима не сме Избрани? Нима Елиас Корнуел не съзря обещаната посока? Ръце се събираха молитвено в знак на потвърждение. Мнозина вярваха, че вятърът е самият дъх Божи.

ЗАПИС ДВАДЕСЕТИ

Твърде силният вятър е нещо също толкова лошо, колкото и пълното му отсъствие. Вятърът се усилваше, докато не започна да трещи в такелажата и не го накара да вие като диво животно. Усили се дотолкова, че подложи на съмнение Божествения си произход. Издигахме се на вълни с височината на планински върхове и пропадахме в дълбоки долини, които сякаш достигаха до океанското дъно. „Анабел“ се накланя и тресе с поредното разбиване на някоя огромна вълна в носовата част, разтърсваща кораба по цялата му дължина. Студена вода нахлува през всяка пролука и отвор. Над главите ни краката на моряците тичат от едната страна на кораба до другата, а виковете и думите им се губят в рева на вятъра. Хората се притискат едни в други в страшната тъмнина, треперещи от страх и ужас, че в следващия миг корабът няма да издържи и ще бъдем погълнати от дълбините. Подът се накланя под такъв ъгъл, че е невъзможно да се върви и всичко, което не е здраво прихванато, се подмята на всички страни. Разчитаме на милостта на вълните, които ни подмятат като бучка масло в буталка, безпомощни като листо във воденичен улей.

Целият свят се върти и не знаем нищо за посоката на кораба или за това, което се случва на палубата. Вслушваме се, опитвайки се да разберем какво правят моряците, но люковете са уплътнени и гласовете, които достигат до нас, са грабнати от свистящия вятър и изтънени до поредица от крясъци, подобни на звуците, издавани от

морските птици. Каютата е изпълнена със стенанията на дървесината и трясъците и бумтежа на водата, която се блъска в корпуса на кораба.

В сърцето на бурята около нас падна злокобна тишина. Дори децата замлъкнаха, а бебетата спряха да плачат. Затишието беше нарушавано тук-там от шепота на някоя молитва, сподавените стенания и звуците от повръщане. Каютата чакаше заслушана за последния, разцепващ удар и потопа, които щяха да означават края на всички ни.

Изведнъж вик раздра тишината. Вик на жена, последван от ридания. Измина малко време, после последва още едно стенание, и още едно. Жената раждаше. Дори и децата знаеха какво означават тези викове.

Ребека Ривърс с клатушкане се приближаваше към нас, като се опитваше да запази равновесие въпреки непрестанното мятане на кораба. Тя беше момичето, което първо ме видя, но така и не ми се удаде случай да прекарам много време с нея. По природа е доста дръпната, а и беше заета да помага на майка си. Морската болест се отрази много сериозно на госпожа Ривърс, а и наближаваше времето да роди, та грижите за семейството бяха паднали върху Ребека. Тя се приближи към Марта, протягайки ръка към нея.

— Бебето се ражда преждевременно, госпожо — каза тя, тънката ѝ ръка трепереше, а големите ѝ светлокафяви очи бяха широко отворени и изпълнени с ужас. — Майка ми се нуждае от вас. Баща ми моли да дойдете, колкото е възможно по-бързо.

— Разбира се, че ще дойда, скъпа. Само да си взема нещата. — Марта се втурна да събира всичко, от което имаше нужда и се обърна към Ребека, когато се приготви. — Не се притеснявай. Всичко ще бъде наред.

Момичето огледа хаоса, който ни заобикаляше. Има хубави, почти момчешки черти в лице, люшкащо се на предела между красотата и грозотата.

— Надявам се да е тъй, Марта — и се усмихна, накланяйки везните в полза на красотата.

— Ама разбира се, няма от какво да се боиш. Ще имаме нужда от вода и чисти чаршафи. Върви и разпитай всички какво могат да ти отделят. — Марта се обърна към мен. — Ти можеш да ѝ помогнеш.

Последвах Ребека в молбите към спътниците, приятелите и съседите ни за чисто бельо. Водата е твърде ценна, за да перем дрехите си с нея и всеки беше носил дрехите си поне няколко седмици, но повечето от хората бяха скътали и по нещо чисто, което да облекат, когато влязат на брега. Може вярата да ги прави ограничени, но са щедри и великодушни хора. Знаеха причината, поради която им искаме чисто бельо, та с готовност се разделяха с долните ризи и фустите си. Скоро събрахме повече, отколкото имахме нужда.

— Благодаря ти за помощта — погледна ме Ребека над натрупаното до гърдите ѝ бельо.

— Тя още не е свършила — каза Марта и ме извика при себе си. — Ръцете ми не са вече това, което бяха, особено пък при тази влага и студ — и протегна зачервените си, подути и ревматични пръсти. — Ти ще ми помогнеш при израждането.

Широко чело на Ребека се смръщи.

— Имаш ли уменията да го направиш?

— Б-баба ми ме научи — нещо в това високо и строго момиче ме накара да се изчервя и започна да заеквам.

Откритият ѝ поглед изискваше честност и въпреки че това, което казах, беше истина, от устата ми прозвуча като лъжа.

— Тя има нужната ловкост, Ребека. Можеш да ѝ се довериш.

— Надявам се.

Аз също се надявах. Светлокафявите ѝ очи придобиха твърдостта на ахат.

— Ще сторим всичко, което можем — каза Марта. — Но сме в Божиите ръце.

— Да бъде волята Му — прозвуча мъжки глас зад мен. — В това, както и във всичко останало. Нали, Ребека?

— Да, татко — отвърна Ребека, но изражението на очите ѝ не се промени, докато свеждаше глава. — Ще донеса вода.

— Жена ми е зле, госпожо Евърдейл — погледна той към Марта. — Сторете всичко, което е по възможностите ви — той завъртя високата си шапка в ръцете си. — Мога ли да съм ви полезен с нещо?

Марта се огледа наоколо. Бурята все още беснееше и въпреки че навън беше ден, люковете бяха затворени и каютата беше почти толкова тъмна, колкото и през нощта.

— Ако ще правим нещо, трябва да осветим тази тъмница.

— Ще донеса няколко фенера със свещи.

Светлината, която идваше от фенерите, беше слаба, но не ни позволяваха да използваме маслени лампи. Смятаха ги за много опасни тук долу. Нито пък можехме да стоплим вода, поне не в буря като тази. На борда на един кораб не само водата предизвикваше страх.

Облекчен, че има какво да прави, той бързо се отдалечи.

Марта се огледа наоколо. Намирахме се в средата на каютата, заобиколени отвсякъде с хора. Погледна и пациентката си, легнала на постелката. Въпреки огромната издутина на корема си, Сара Ривърс беше слаба, с посивяло и вече изморено лице, въпреки че раждането едва бе започнало.

— Татко смята, че ще имате нужда от уединение.

Към нас се приближи Тобайъс с поклащащата се походка на моряк по накланящия се под. На рамото си носеше купчина одеяла, а на колана си беше закачил торбичка с гвоздеи и чук.

— По-добре побързай — Марта коленичи до госпожа Ривърс, която се бе размърдала, а лицето ѝ се разкриви от прииждащата вълна на родилните болки.

— Мери, хвани това — каза Тобайъс и ми подаде едно одеяло, докато вадеше гвоздеите.

Протегнах се, но не бях достатъчно висока.

— Дай на мен — и усетих ръце, които ме обгърнаха и протегнаха над мен. Ребека придържаше одеялото, докато Тобайъс го прикова. На ръст тя е почти колкото него.

— Благодаря ви, господин...

— Тобайъс Море, на вашите услуги. Мога ли да съм ви полезен с още нещо?

— Можеш да ѝ помогнеш да донесе вода — подаде се Марта от импровизираната палатка. — Побързай. — После ми кимна. — Мери, трябваш ми.

Ребека беше до майка си, мокреше лицето ѝ, държеше ръката ѝ, утешаваше я и я окуражаваше. Раждането беше трудно, дълга и трудна битка сред зловонния полуздрач на малката палатка. Бурята все още беснееше, но нито я чувахме, нито усещахме, нагаждайки се към поклащането на кораба, докато се борехме да изродим детето и спасим майката. Тя беше много слаба поради недостига на храна през последните седмици. Имаше вероятност бебето да е здраво, защото

цялата ѝ живителна сила бе съсредоточена в детето, но плодът не беше разположен добре.

— Виждам го. Виждам го. Внимателно. Внимателно. Внимателно. Точно така. Това е. Браво, моето момиче. Браво.

Марта ми нареждаше какво да правя и окуражаваше майката. Заедно изкарахме малкото създание на бял свят. Тя преряза пъпната връв и шляпна бебето по дупето. То не заплака.

— Поеми детето — ми прошепна тя. — Трябва да се погрижа за майката. Ще умре, ако продължи да губи кръв.

Ръцете ѝ бяха изцапани до лактите. Подаде ми детето, чието телце бе покрито с кръв. Беше момче. Здраво и добре сложено. То не се бореше, не плачеше, просто лежеше отпуснато и безжизнено в ръцете ми. Ивици тъмна коса бяха залепнали по главичката му. Под слоевете майчина кръв кожата му беше сива. Устните му бяха посинели, клепачите затворени, кожата, под която прозираха вените — бледо-синкава и тънка като пергамент.

Баща му го погледна и се извърна. Вдигнах поглед от лицето на бебето и видях горящия поглед на сестра му вперен в мен. Тя здраво стискаше отпусната ръка на майка си в своята. Щеше да загуби едновременно и майка си, и братчето си. Очаквах, че ще видя изписани на лицето ѝ болка, мъка и страх, но видях гняв.

Замислих се за това, което баба ми би сторила при такова раждане. Отворих устата на бебето, почистих я, изсмуках носа му и изплюх. После внимателно му вдъхнах въздух. Огледах го отново, въпреки че не помръдна и не изплака, стори ми се, че кожата му леко порозовя. Обърнах се към мястото, където Ребека и Тобайъс бяха оставили ведрото с вода и го потопих цялото. Чух как Ребека остро си пое дъх. Тя беше на крачка от мен и сигурно си е помислила, че се опитвам да го удавя.

— Намери нещо, в което да го увиеш.

Шокът от потапянето свърши работа. Кожата му променяше цвета си от сива към розова. Нададе слаб вик, малко по-силен от протестиращото изскимтяване на котенце, но беше жив. Взех груб чаршаф и взех да го разтривам, връщайки му живота, а после го подадох на сестра му.

Тя го уви и го хвана здраво. За секунда се взря в лицето му, а после в моето. Докосна с пръст бузата ми.

— Плачеш.

Огледах се, сякаш току-що ставах от сън. Всички се бяха втренчили в мен. Не се чуваше нито звук. Моряците бяха спрели да крещят, вятърът вече не виеше. Бурята беше свършила. Всичко беше в покой.

ЗАПИС ДВАДЕСЕТ И ПЪРВИ

Ще нарекат детето Ноа. Две малки птици кацнаха на кораба два дни след раждането му. Едната приличаше на гълъб, другата бе малко по-голяма от кос. И двете бяха сухоземни птици. Отец Корнуел каза, че са знак, пратен от Бога, като птицата, която съобщила на Ной за края на потопа. Паството благодари с молитва и затова Джон Ривърс реши да нарече детето на старозаветния герой.

Вятърът е режещ и духа от североизток. Капитанът заповяда да опънат всички платна. Корабът поддържа една и съща скорост и напредваме. Всеки ден очакваме да зърнем бряг.

ЗАПИС ДВАДЕСЕТ И ВТОРИ

Ноа наддава, но майка му е все още зле. Кърми го друга майка, която има невръстно дете. Марта ми даде някакви билки, които да отнеса на Ребека. От тях тя трябва да приготви чай, който да помогне на майка ѝ да се възстанови по-бързо.

ЗАПИС ДВАДЕСЕТ И ТРЕТИ (МАЙ — ЮНИ? 1659)

Вчера се разнесе вик „Земя на хоризонта“, последван от такова трополене по палубата и струпване на хората на единия борд, че корабът щеше да се преобърне. Едно момче с руса коса, огряна от слънцето, се спусна от своята наблюдателница. То се залюля на въжетата и пристъпи към капитана, който вече бе приготвил една

сребърна монета като награда. Момчето я взе, подхвърли я във въздуха и тя проблесна, докато се въртеше. После я прибра в джоба си и се ухили, оголвайки бели зъби сред загорялото си лице.

Изтичах при останалите, за да видя брега. Очертаваше се като тъмна линия на хоризонта, която можеше да бъде и облак, но с приближаването на кораба пред погледа ни се появиха хълмове и стръмни скали, в основата на които се пенеха вълните.

Намираме се доста по на север, отколкото трябва, но появата на земя, каквато и да е тя, е радост за очите ни след толкова много време, прекарано в пустия океан. Елиас Корнуел пристъпи напред, за да ръководи благодарствената служба, но гласът на капитана се разнесе от кварталдека:

— Ще съм ви благодарен, ако напуснете палубата. Хората ми имат работа. Все още не сме стигнали, отче, а и това е дяволски бряг.

Елиас Корнуел отвори уста, за да възрази, а бледото му лице почервения от начина, по който го отпратиха, но капитанът вече се беше обърнал и разпореждаше да се измери дълбочината и да се спусне малката лодка. На борда на кораба думата на капитана е заповед. Елиас Корнуел поведе паството си надолу. Щеше да проведе службата в голямата каюта.

Не ги последвах. Прецених, че няма да им липсвам и се взрях в брега. Накъсаната линия на стръмните, назъбени и голи скали се простираше на километри. Потреперих. Трябваше да чувствам тази земя гостоприемна, но уви. Виждах само студенината ѝ. Нейната студенина и пустота.

— Жестока гледка след толкова дни в морето, нали?

Обърнах се и видях момчето до себе си, същото онова момче, което първо бе съзряло брега и бе спечелило капитанския шилинг.

— Изглежда негостоприемна. Отблъскваща.

— И тъй си е. Не би ми се щяло да акостирам точно тук. Брегът е коварен. Корабът не може да се приближи, скалите ще разцепят дъното му — присви очи той по посока на брега. — А дори да успееш да акостираш, пред очите ти ще се изпречи само пустош и ще срещнеш само диваци — после се обърна към мен. — Ти си момчето, което спаси бебето. Разправят, че било мъртво, а ти си му вдъхнала отново живот.

— Не съм сторила нищо подобно — отвърна му бързо, за да отрека и най-беглия намек за магия. — Единственото, което сторих, бе да прочистя устата и ноздрите му, за да може да диша.

— Не исках да те засегна. Това разправят те... — вдигна рамене и смени темата. — Защо не си с другите?

Той кимна надолу, откъдето към нас достигаха молещите се и благодарящи гласове.

— Предпочитам да остана тук.

— Разбирам те — усмихна се той, показвайки белите си зъби. — Там долу смърди, нали? Не съм изненадан, че тук ти харесва. Когато времето беше хубаво те виждах все тук.

— Аз теб също. Ти се грижиш за билетата на Марта.

Тя бе взела със себе си кокошки и един петел. Смяташе, че жена, която има своите кокошки, няма да има нужда от нищо друго. Не беше предвидила само крадливите набези на моряците към птичата ѝ челяд. Повечето кокошки оцеляха благодарение на грижите на това момче, но ги държаха на палубата и скорошната буря ги бе поочукала. Притискат се една о друга, със замъглени очи и спечени от солта пера, като мокри вързопи. Освен някое рядко изклопване, не издават нито звук. Ако има същества, които силно да желаят да имат под краката си твърда почва, това са те. Дори петелът спря да кукурига.

— Да, грижа се за тях — засмя се той. — Ако не го правех, щяха да издуят нечий стомах.

— Не ми се ще да съм на мястото на крадеца, когато Марта разбере кой е. Аз съм Мери. Мери Нюбъри. С Марта пътуваме заедно.

— Джак Гил — протегна той ръка. — На твоите услуги.

Поех подадената ми ръка. Дланта бе груба и мазолеста. Обърнах ръката му и видях, че плътта е разцепена и наранена. Солената вода бе проникнала в прорезите и ожулванията, и ги бе превърнала в незаздравяващи язви.

— Мога да ти дам мехлем за тях.

— Всички ги имат. Остави — изтегли ръката си и заразглежда един дълбок прорез в кожата между дланта и палеца. После кимна с глава към гласовете, които се носеха под краката ни. — С Марта не сте ли роднини?

Поклатих глава.

— Нито с някого от останалите?

Поклатих отново глава и го погледнах изненадана.

— Така и предполагам — протегна се той и хвана въжетата над главата си. — Страниш от тях. По-често си сама, отколкото с някого другиго.

— Достатъчно е, че ме взеха със себе си, че ми предложиха място на кораба, но...

— Ти си сираче.

Кимнах утвърдително.

Не броях майката, която бе загубена почти в мига, в който бе открита.

— Аз също — и се наклони напред на люлката си от въжетата. — Родителите ми отплаваха за Вирджиния. Баща ми разбра, че там може да направи пари от отглеждането на тютюн, но пипна треска и почина. Майка ми го последва. Оттогава се грижа сам за себе си.

— Не си си и помислял да се върнеш у дома?

— Обратно в Англия? — Поклати глава. — Няма да ме посрещнат с отворени обятия. Там ще съм поредното гърло за хранене. Обзалагам се, че и ти като мен знаеш, че там няма място за теб. Станах юнга и сега корабът е моят дом.

Сграбчи въжетата в ръцете си и се наведе над плискащата се отвъд борда вода.

— Морето — усмихна се внезапно той. — Сега морето е моят живот. Нагоре-надолу край тези брегове, търгуваме с тютюн, захар и ром от Барбадос, срещу кожи и осолена треска. След това тръгваме към Англия и Франция, островите Уайн и Испания. Търговията се разраства. Могат да се трупат пари.

Погледнах го, а той се усмихна, сякаш беше прочел мислите ми.

— Това важи и за такива като мен. Изкарвам значителна сума, като разнасям пакети и писма. Когато събере достатъчно, ще купя дял в някой товар с дървесина, кожи, ром или тютюн. Те ще бъдат продадени в Лондон, а с печалбата ще купя платове, желязо, инструменти, посуда и всякакви други неща от първа необходимост. И тях ще продам, и отново ще купя. Колелото се завърта — очите му светеха, докато описваше кръг във въздуха и обрисуваше търговията. — По-късно, когато натрупам достатъчно пари, ще...

Гласът му почти беше заглушен от псалма, който се надигна като вълна изпод краката ни. Псалмът няма съпровод на инструмент и

звукът бе накъсан, пламенен и силен. Джак се засмя:

— Благочестив народ са, нали?

Ясният тенор на Елиас Корнуел се носеше над останалите.

— Капитанът мрази свещениците повече от вещиците — той се огледа и снижи глас, сякаш за да сподели с мен някаква тайна. — На борда има вещица, знаеш ли?

— Как разбра?

— Случват се странни неща.

— Имаш предвид бурята ли? Със сигурност бурите са нещо обичайно в открито море?

— Нямам това предвид, Мери — той поклати глава. — Мислех си за други неща. Върху една от мачтите се появи ярка светлина след бурята — и той погледна нагоре към мачтата, която се извисяваше над нас. — Беше я осветила цялата подобно на огромна свещ, но пламъкът не топлеше — той протегна ръката си. — Не грееше достатъчно, дори и за да опърля ръкава си. Наричат явлението „огънят на свети Елмо“ и рядко се появява. Други пък му викат „огънят на вещицата“ и твърдят, че е самата вещица, напуснала тялото си. А има и друго. Някои твърдят, че на борда имало див или питомен заек.

— Заек! Невъзможно? — Разсмях се аз. — И как точно е скочил на кораба, без да го види някой? Къде се крие?

— Това е сериозно! Не се смей! Заек на борда е на лошо!

— Не го вярвам — поклатих глава, все още усмихната. — Трябва да е била корабната котка.

Бях я виждала да следи кокошките на Марта — голяма, зловна на вид котка с изподраскан нос и изпокъсани уши.

— Може би — Джак не беше убеден. — Но някои казват, че е вещица в някое от нейните превъплъщения. Тук имаме момчета от Корнуол. Те са убедени, че на борда има нещо — той се намръщи. — Те умеят да разпознават вещици дори по-бързо от „Остена“. Твърдят, че сме били проследени от Портсмут до Ландсенд, чак до островите Спин.

Думите му ме накараха да трепна. Не бях единствената, усетила зорките очи от брега, но само аз знаех кого следяха те.

— Не съм чула да се говори за това сред пасажерите.

Запазих веселостта в гласа си, като се опитвах да говоря безгрижно, въпреки че само мисълта за подобни слухове пораждаше

небивал страх в душата ми. Надявах се, че съм избегнала всякакво подозрение и не очаквах то да ме последва дори отвъд океана.

— Няма как да чуеш. Суеверията на моряците са съвсем различни от тези на другите хора. Това, което на нас ни се струва странно, за вас не е. Като например свещеник на борда или жена, която си подсвирква. Корабите са странно място. Не само вятърът и времето предизвикват безпокойство. Капитанът ще накаже строго всеки, когото хване да разпространява слухове. Ще го бичуват. Освен това — сви рамене той — нещата в момента са спокойни. — Хвана се за гредата над главата си и се загледа към хоризонта. Времето беше хубаво и вятърът беше достатъчно силен, за да издува грота и да тласка кораба плавно и бързо по вълните. — Когато нещата отиват на зле, тогава хората търсят някого, върху когото да хвърлят вината.

Не беше точно така. До голямата каюта бяха достигнали слухове за странни събития по време на бурята. Марта ми спомена за тях, а известно време говореха и за някакво странно същество, което било на борда. Но Джак имаше право. Страховете идват и си отиват, подобно на вълните под нас. Съвсем малко му трябваше на отец Корнуел, за да си помисли за магия, когато бяхме сковани сред ледовете, а и кой знае какво щеше да се наговори, ако бурята бе продължила да беснее малко по-дълго. Сега обаче грее слънце и на хоризонта се вижда земя. Ветровете са добри и ще ни отведат без повече изпитания в пристанището. Бог е благосклонен към нас. Радваме се на милостта Му. Спасена съм. Поне засега.

ЗАПИС ДВАДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТИ

Няма съмнение, че притежавам силата. На каквото и да съм се надявала, не мога да избегна ориста си. Случилото се днес е ясно доказателство за това.

Времето беше хубаво. Бях на палубата и си говорех с Джак. Каквото и да си мисли Марта, не търся компанията му, нито пък я избягвам. Той нямаше много работа и си бъбрехме за това и онова, когато изведнъж дочухме вик отгоре. Помислих си, че някой е паднал зад борда, защото чухме силен плясък във водата.

Джак ме хвана за ръката, смеейки се на уплахата ми. Поведо ме по мократа палуба, като ме подканваше:

— Ела да видиш.

Първоначално видях само силно развълнуваната вода. После обаче съзрях нещо тъмно точно под повърхността. Беше толкова голямо, че го взех за остров. Грамадата се издигаше към мен и виждах струпванията от малки раковини по ръбовете ѝ. Спомних си какво ми беше казал Джак за коварните брегове и се отдръпнах от парапета, като реших, че това е скала. Ако се блъснем в нея, бяхме загубени.

Водата се спусна по бляскавата и гърбава черна повърхност, освободена от прегръдката на морето. Последва внезапен, оглушителен съскащ звук и видях стълб от водни пръски, през които прозираше дъга. Последва ги острата миризма на риба и видях огромна уста, извита във вечна, ехидна гримаса, след което морското създание изчезна също толкова загадъчно, колкото се беше и появило. Левиатан. Огромна риба, подобна на онази, която е погълнала Йона. Стори ми се достатъчно голяма, за да погълне кораба и всички на него. Още едно Голямо чудо за книгата на Елиас.

— Няма да ни причини зло.

Голямата опашка плясна водата и Джак се надвеси над парапета, за да гледа как огромното създание се спуска в смарагдовите дълбини.

— Няма от какво да се боиш. Виж ей там. Има още.

Погледнах натам, накъдето сочеше. От огромните създания изригнаха още фонтани от водни пръски. Въпреки огромните си размери те могат с лекота да изскочат от водата и да се приземят в нея с голям плясък и удар на могъщата си опашка.

— Никога не съм виждала такава риба.

— Те не са риби — каза ми той. — Това са китове. Топлокръвни същества са. Нямаат хриле. Дишат като мен и теб през отворите на главите си.

— Аз не дишам през отвор на главата си.

— А носят ти какво е? А устата?

Засмях се. Не бях поглеждала нещата от такава гледна точка.

— Един ден ще ходя на лов за такива същества — и той направи жест, сякаш вдигаше харпун. — Ще имам свой кораб и ще наема хора, които да ги преследват, защото числеността им е неизброима, а човек може да натрупа много пари от тях...

Наведе се над перилата и се загледа в плуващите край нас огромни създания. Най-вероятно морето се отразяваше в очите му, но те сякаш бяха пълни с монети.

Слънцето над нас напичаше, корабът бе утихнал, като изключим проскърцването на платната и съсъка на морето под нас. Аз също се вирах във водата, докато бляскавата повърхност ми заприлича на купата с вода, която баба ми използваше, за да гадае бъдещето. Хората идваха да се съветват с нея и тя напълваше купата, вираше се в нея, а виденията идваха неканени. Някои показваха миналото, други бъдещето. Никога не бях опитвала, макар баба ми да смяташе, че имам дарба, така че нищо подобно не ми се бе случвало досега. Погледнах и видях.

Картините се редяха пред мен, без последователност и неподредени във времето.

Вдях момче, невръстен хлапак на прага на груба дървена колиба. Лицето му е тъжно. Русата му коса е мръсна и несресана, паднала над сините му очи, потъмнели от скръб. За миг той спира, обзет от несигурност. Хвърля поглед към тъмните пазви на колибата, изправя рамене и поема по прашна, червеникава пътека. Върви с наведена глава, без да поглежда нито наляво, нито надясно, докато преминава през поля, засети със странни растения с големи увиснали листа. Растенията са по-високи от него и са засадени в стройни редици. Въпреки че досега не съм ги виждала, знам, че това е тютюн. През листата просветва голяма река. Тясна лодка е привързана към малък кей. Прилича на играчка, отразена в помътняло огледало. Момчето развързва въжето и се качва в лодката, реката я подхваща и я понася като клонка по течението.

Образите избледняват и на тяхно място виждам млад мъж. Облечен е в тъмно палто, закопчано догоре, яката е обрамчена с кожи. Гологлав е, шапката му от светла, лъскава кожа блести на слабото зимно слънце. Той стои край друга река. Водите ѝ са сиви, бавно-течащи, мътни и студени. Реката тече през голям град. Сгради има по целия бряг и по моста, който свързва двата бряга. Той се смее, белите му зъби просветват, дъхът му образува облачета във въздуха. В ръката си държи кесия, издута от злато.

После го виждам по-стар, облечен със синя капитанска униформа. Застанал е на носа на дълга и тясна лодка. Някои от мъжете

на нея гребат, а други са клекнали и сочат в една и съща посока. Държат оръжия с назъбени върхове и въжета, които се вият от дълги дървени дръжки. Зад тях има кораб на котва и със свалени платна. Навсякъде около тях има други лодки, които порят развълнуваното море в преследване на кита.

Водите врят и кипят. Подава се огромна, тъпа глава, със зяпнала, пълна със зъби уста. Харпуните стърчат като игли за кърпене от туловището на създаването. Побеснял от болка, огромният кит се обръща с едно замахване на огромната си опашка и се насочва към своите мъчители. Плува с мощни тласъци и вдига вълни, високи колкото кораб с вдигнати платна. След това морето утихва, а хората се озъртат, чудейки се къде е изчезнала плячката им.

Китът изплува точно под тях, сякаш е белязал мястото. Левиатанът и лодката изчезват във фонтан от кървава пяна. Постепенно морето се успокоява. Парчета от лодката се носят по повърхността, но няма и следа от хората.

— Какво има? Какво става? Какво ти е? Зле ли ти е?

Отново съм в настоящето. Мазолестата, покрита с белези ръка на Джак е върху рамото ми, но това все още е момчешка ръка — мургава и мека. Поклащам глава:

— Нищо ми няма.

Видях миналото му. Видях бъдещето му. Знам къде и как ще го намери смъртта и усещам знанието като бreme. Баба ми казваше никога да не разкривам някому как ще си отиде от този свят. С нищо не мога да му помогна, а и няма как да избегне края си. Каквото е писано, ще бъде, но познанието за края ще вгорчи живота му, ще го оцвети в тъмни краски и ще му открадне светлината.

Джак ме гледаше озадачено с големите си, светлосини очи. Казах си, че ще трябва да му дам някакво обяснение, защото той е умен и схватлив, но точно тогава се разнесоха виковете на капитана:

— Хей, ти там! Джак, не ти плащам, за да си губиш времето в приказки с момичетата! Размърдай се или ще усетиш края на въжето по гърба си.

Джак се втурна нанякъде и ме остави сама. Бях доволна, защото имах доста материал за размисъл. Виденията дойдоха неканени, точно както се случваше и с баба ми, но не бях наследила дарбата от нея. Имах я от майка си. Тя е нещо съвсем различно и далеч надхвърляше

способностите на баба ми. Усетих как обгръща рамената ми подобно на тежка мантия.

ЗАПИС ДВАДЕСЕТ И ПЕТИ

Неблагоприятни ветрове ни забавят малко, но земята от дясната страна на кораба ни поддържа в добро настроение. Животът стана по-лек. Водите около нас гъмжат от риба, а капитанът нареди на моряците да се спуснат лодките, за да потърсят на брега прясна вода и да претършуват дивите околности за храна.

Джона Морз приготви мехлем и раните на Джак бързо заздравяват. Джак има много работа и не мога често да разговарям с него, но той знае къде да ме намери. Идва при хранилището за платна, където се крия през деня, за да пиша. Срещаме се там и си говорим, въпреки че рискува да го бичуват, ако го хванат.

Аз говоря малко за себе си, за разлика от него. Джак говори колкото за двама. Разказва ми за места, където е бил, и за неща, които е видял. Не съм сигурна каква част от всичко това е истина, защото моряците са известни със своите измислици. Споделя с мен мечтите и плановите си. Говори ми за Салем, пристанището, към което сме се насочили, за красивите къщи, които са построени там, за удобните за разтоварване на корабите кейове. Каза ми, че един ден и той щял да построи кей, но по-дълъг, по-хубав и от камък, а не от дърво.

— Ще видиш дали няма да го направя.

Разсмивам се, защото не се и съмнявам, че ще го направи. В такива мигове започваме да си измисляме разни истории. Докато той е по море и трупа пари, аз ще съм у дома и ще чакам да се върне и да се ожени за мен. Ще построи хубава къща и ще донесе най-различни неща, с които ще я обзаведем: мебели от Лондон, коприна и кадифе от Париж, луковици на лалета от Амстердам. Смейем се, защото и двамата знаем, че това са само измислици, но понякога се улавям, че през нощта, докато чакам да заспя, правя списъци наум, подреждам стаите в къщата, засаждам градината, дори си мисля за децата, които ще имаме.

Но после се сепвам. Видях бъдещето на Джак и в него не зърнах себе си. Дори да сме обречени един на друг, дори ако ни е писано да бъдем заедно, знам, че цял живот ще чакам деня, когато той ще излезе

в морето и няма да се върне. Да виждаш бъдещето е проклятие, а не благословия.

— Къде току изчезваш? — попита днес Марта, докато прерязваше един конец.

— Никъде, горе на палубата съм.

— Надявам се, не за да се срещаш отново с онзи юнга, Джак? Раните по ръцете му трябва вече да са заздравели?

— Не се срещаме — отвърнах ѝ аз, но тя знае, че я лъжа.

— Отец Корнуел питаше за теб — каза тя, докато продължи да шие.

— Какво иска?

— Казва, че имаш хубав почерк и отново иска да ти диктува. Внимавай, Мери — допълни тя, събирайки плата с подутите си пръсти — хорските езици само такива неща чакат.

— Че за какво има да говорят?

— Ти си самотно момиче, но вече не си дете. Трябва да внимаваш как се държиш с този твой юнга...

— Ние сме приятели! Защо?

— А и не само с него — каза Марта, като скъса със зъби още един конец, преди да започне следващия бод. — С отец Корнуел например.

— Моля?

— Постоянно пита за теб.

— Пиша вместо него. Едва ли някой си е помислял, че... — спрях втрещена, а после започнах да се смея.

— По-тихо — погледна ме предупредително Марта и огледа препълнената каюта. — Някои смятат, че той е добра партия, много добра партия за момиче в твоето положение.

— Но аз не смятам така — усетих как гневът се надига в мен. — Мисля, че това е... Защото той е, той е... — потреперих и поклатих глава. — Дори и през ум не му е минало подобно нещо. Твърде нископоставена съм за него. Сигурно грешиш.

— Може би — вдигна рамене Марта, — но знам как един мъж гледа една млада жена, когато я харесва. Ето — каза тя вземайки плат, игла и конец от торбата си — можеш да се захванеш с това.

— Какво шиеш?

— Съшивам парчета плат за покривка за легло — Марта си бе изкарвала прехраната като шивачка. Беше понесла със себе си останалото от стоката си. — Зимите там са сурови и няма нищо по-добро от дебелата завивка, за да се стопли човек. Пък и тези парчета не стават за нищо друго.

Разстла парчетата, за да ги видя. Тъмна вълна и лен в кафяво и черно като земята, в зелено като гората и индиговосиньо.

— Можеш да ги пришиеш едно към друго. Шиенето ти иде отръпки, Мери, а и така няма да вършиш глупости — после огледа критично изцапаните ми с мастило пръсти. — По-подходящо занимание за жена е от писането — тя взе отново парчетата, над които работеше. — Пък и като гледам накъде вървят нещата, май е време да започнем да приготвяме зестрата ти.

Смигна ми, но аз не ѝ смигнах в отговор. Знам, че донякъде го казва на шега, но чак пък сватба! За мен разговорите с Джак са не повече от игра на „нека си представим“. Не искам да мисля за тези неща по никакъв друг начин, но Марта е единствената ми опора, няма да е хубаво да я обидя. Затова наведох глава и прекарах следобеда в шиене и рязане като примерна съпруга.

ЗАПИС ДВАДЕСЕТ И ШЕСТИ

Наближава краят на дългото ни пътуване. Навлязохме в голям залив, осеян с малки острови. На запад от нас се простират високи хълмове. Джак ми посочва забележителностите по крайбрежието: остров Маунт Дезърт, хълмовете Камдън, планината Агаментикус, Делфиновия нос и Паскатакуак.

Някои са известни само с индианските си имена, но други са прекръстени от моряците. Вятърът духа от сушата и носи аромата на дървета, земя и зелена растителност. Гледам морето, което се разбива о високите екали, покрити с тъмни гори. Брегът изглежда непознат. Лишен от живот.

ЗАПИС ДВАДЕСЕТ И СЕДМИ (СРЕДАТА НА ЮНИ? 1659)

Миналата нощ прекарахме между нос Света Анна и островите в плитчините, изчаквайки подходящият вятър, който да ни отведе в пристанището. Събудихме се и видяхме скалистия бряг на полуостров Марбълхед да се извисява на запад, но много скоро се спусна мъгла и покри всичко, забавяйки влизането ни в Салем. На всеки няколко минути моряците проверяваха дълбочината при носа на кораба и съобщаваха клафтерите на капитана. Главният вход на пристанището е между два острова, затова е тесен и опасен.

След обед мъглата се вдигна, разкривайки ни първите признаци на човешко присъствие, откакто за първи път бяхме зърнали земя. Хората се струпаха на палубата, за да видят как корабите се долепят като насекоми към кея. Отвъд него се простираха здравите, квадратни къщи на Салем с островърхи покриви.

Палубата и каютата са изпълнени с ликуване, но аз не споделям общата радост. Не знам какво ме очаква на това място. Корабът ми е познат, дълго време беше мой дом. По-скоро бих останала на борда.

Гледах от палубата, когато Джак скочи от въжетата, ловък като котка.

— Това е за теб, Мери.

Беше монетата, която му бяха дали като награда, че първи е зърнал бряг. Беше счупена на две.

— Половината за мен, другата половина за теб. Запази я, за да ме помниш.

— Дошъл си да се сбогуваме?

Това усили обзелата ме потиснатост.

— Така трябва. Поне засега — той погледна към приближаващия се бряг. — Скоро ще акостираме и ще имам много работа.

— Но ще се видим в града, нали?

Той поклати глава:

— Най-вероятно не. Със сутрешния прилив отплуваме за Бостън. Ето защо сега исках да ти кажа „сбогом“. После може да няма време.

Не знаех какво да кажа. Не очаквах, че ще се разделим по този начин, не очаквах и този миг да дойде толкова скоро. Джак беше като братът, който никога не съм имала, нещо повече дори. Извърнах се объркана.

— Не тъжи. Ще се върна и ще те намеря. Това — той ми показва своята половина от монетата — ще бъде нашият знак. Някога двете

половини ще се съберат отново. Имаш думата ми. Никога няма да те забравя, Мери, а и думата ми на две не става.

Наведе се към мен, сякаш за да ме целуне, но точно тогава се разнесе нечий глас:

— Хей, ти, момче! Джак, качвай се в наблюдателницата!

Той понечи да си тръгне, но бързо се върна, за да ме целуне все пак. Стори ми се, че видях ухиленото лице на капитана, но Джак вече се катереше нагоре по въжетата. Виждах го седнал на салинга^[8], малък като детска играчка. Устните ми пареха, а юмрукът ми се сви около счупения шилинг. Знам, че го виждам за последен път.

[1] Най-югоизточната точка на Англия, в Корнуол. — (Бел.прев.)

↑

[2] Бак — носовата част на горната палуба. — (Бел.ред.) ↑

[3] Крал Хенри VIII (1491–1547 г.), през 1534 г. се обявява за глава не само на държавата, но и на църквата, като по този начин откъсва английската църква от римокатолицизма. На следващата година парламентът приема закон, с който католическите свещеници са подложени на преследвания, а манастирите изгаряни и опустошавани. — (Бел.прев.) ↑

[4] Клафтер — морска мярка за дълбочина, равняваща се на 182 см. — (Бел.прев.) ↑

[5] Квартердек — издигнатата част на палубата. — (Бел.ред.) ↑

[6] Откровение на св. Йоан Богослов 21:18 — (Бел.прев.) ↑

[7] Откровение на св. Йоан Богослов 4:3-6 — (Бел.прев.) ↑

[8] Салинг — напречна греда на горната част на мачтата, на която се прикрепват въжетата. — (Бел.прев.) ↑

НОВИЯТ СВЯТ

ЗАПИС ДВАДЕСЕТ И ОСМИ (ЮНИ, 1659)

Влязохме в пристанището с ранния вечерен прилив. Сякаш целият град бе излязъл да ни приветства. Мъже, жени и деца се бутаха напред и извисяваха гласове, крещяха приветствия и питаха за новини. Някои от пасажерите слязоха долу, за да съберат нещата си, но повечето останаха на палубата, за да наблюдават влизането ни. Бяха се наредили покрай парапетите и оглеждаха хората в тълпата. Почувствах как въодушевлението от благополучното ни пристигане се превръща в безпокойство. Споглеждаха се с леко кимване на главите и отново вперваха очите си в тълпата. Попитах Марта какъв е проблемът.

— Нещо не е на ред. Нашите братя, които потеглиха преди нас... поне някои от тях трябваше да са тук, а няма никого.

И ме остави, за да се присъедини към една от другите групички. Не можех да разбера какво си казват, но в повишаването и снижаването на гласовете им долавях тревога.

Измина много време, преди всички да слезем от кораба и нещата ни да бъдат разтоварени. Старейшините и отец Корнуел стъпиха първи на брега. Веднага отидоха да разговарят с градските първенци и оставиха другите да наблюдават разтоварването.

Най-сетне всички бяхме на кея. Дойде ред и на животните, които бяхме взели със себе си. Говеда и прасета, овце и изпосталели коне изникваха, примигвайки, от пазвите на кораба. Бяха овързани и вдигнати на макари, а краката им се люлееха във въздуха. Доста от тях бяха измрели по време на пътуването, а оцелелите едва се крепяха на краката си като новородени, блееха и мучаха уплашено. Малкото останали птици на Марта лежаха притиснати една о друга в кокошарника, безжизнени като купчина парцали.

Искаше ми се да се върна на борда. Изпитвах носталгия по кораба и на твърда земя бях обзета от същото смущение както

нещастните животни. Усещах земята странно под краката си. Светлината беше заслепяваща, въздухът — горещ и неподвижен. Беше задушно дори и тук, на кея, а и не ми харесваше, че всички тези хора ме зяпат. Искях да се върна. Да намеря Джак. Но това беше невъзможно. Няма връщане назад. Последната част от нашия багаж беше разтоварена и към кораба се понесоха нови товари. В мига, в който стъпихме на земята, престанахме да бъдем част от кораба.

Семействата се скупчиха около бъчвите, сандъците, касетките и торбите. Стояха на кея, заобиколени от струпаните около тях вещи и очакваха някакви новини. Безпокойството нарасна. Никой не знаеше какво ще правим.

Старейшините бяха отишли някъде със салеумските първенци. Когато се върнаха, лицата им бяха мрачни. Елиас Корнуел се покачи на една бъчва. Изправи се и се обърна към нас с разперени ръце. Черната му фигура, обрамчена от светлината, хвърляше дълга сянка на фона на залязващото слънце.

Прикани ни да сведем глави пред Бог и да кажем дълга молитва в знак на благодарност за щастливото ни избавление.

— Прекосихме океана, за да се присъединим към нашите братя и да започнем нов живот в един нов свят: един чист живот без външна намеса. Достигнахме дотук и пътешествието ни приключи благополучно, за което благодарим на Бог и Неговата промисъл.

Думите му бяха последвани от набързо изречено „амин“, но след това от тълпата се чу глас:

— Къде са братята ни? Какво ново се чува за тях?

— Да, къде са?

— Какво ново около тях?

Въпросите обиколиха тълпата, подегани от уста на уста. Елиас Корнуел вдигна ръцете си още по-високо, за да усмири хората.

— Отец Джонсън и паството му вече не са тук.

Мърморенето прерасна в ропот. Елиас Корнуел трябваше да повиши глас, за да надвика глъчката:

— Чуйте ме, добри хора, чуйте ме. Градските първенци ми казаха, че отец Джонсън е отвел паството си, повеждайки го като Мойсей през пустошта.

Ропотът на тълпата се увеличи:

— Какво ще правим? Какво ще правим?

Гласът на отец Корнуел зазвуча заповеднически:

— Трябва да се обърнем към Бог, за да ни упъти, докато пътят ни напред се проясни. Междувременно, в духа на християнското гостоприемство, жителите на Салем отвориха вратите на домовете си за нас, за което сме им благодарни. Утре в сградата на кметството ще се съберат всички избрани, но дотогава искам всеки от вас да се отдаде на молитви и размисъл.

Той свали ръцете си и сведе глава в знак за всеобща безмълвна молитва. Стояхме така, докато сенките ни се удължаваха от последните слънчеви лъчи, а прахта под краката ни стана като варакосана. Бяхме на твърда земя, но тялото ми все още се поклащаше в усвояния, добре запомнен ритъм на кораба. Пристигнахме, но бяхме странници в непозната земя. Прахта се стели по обувките ми по същия начин, по който и прахта у дома, но е различна. Морската болест не ме беше хванала досега, но изведнъж започна да ми се гади неудържимо.

ЗАПИС ДВАДЕСЕТ И ДЕВЕТИ

Това е първата вечер от първото ни денонощие тук, но усещането за нещо необичайно все още ме преследва. Ребека и аз, придружени от Тобайъс, разглеждахме града, но нищо от видяното не ми се струва истинско. Сякаш сънувам или съм в приказния свят, където всичко ти изглежда познато, докато не го разгледаш по-внимателно.

Горещо е, много по-горещо, отколкото в Англия през лятото, и далеч по влажно. Жегата не чезне със залеза на слънцето, по-скоро се увеличава до такава степен, че ми е трудно да дишам. Не мога да спя. Ето защо пиша в дневника си. Пиша край прозореца. Масата, върху която съм сложила листата, е издялана от същото голямо дърво, от което е изграден и скелетът на къщата. Пиша на светлината от звездите, защото нощта е ясна. Луната виси ниско и е огромна, като сребърен фенер. А звездите светят на огромния небосвод. Разпознавам съзвездията, но дори и моето неопитно око разбира, че те са се изместили. Сякаш нечия всемогъща ръка е променила местоположението на небесните сфери.

На земята проблясват малките точки на светулките, песните на щурците и крясък на жаби изпълват нощта. Отвсякъде се носи

миризмата на пряснообработено дърво. Тук няма нищо старо. Малко са зданията от тухли или камък. Повечето от къщите имат дървен скелет и са обвити с дъски, а островърхите им и стръмни покриви са покрити с дървени плочки. Всичко изглежда ново. Дори и най-старите сгради едва са потъмнели от времето. Малко са и големите и хубави къщи. Повечето са малки или средни на големина, построени да устоят на напорите на бурите, за да дават сигурност и подслон.

Хората приличат на своите домове по това, че сред тях няма нито крайно бедни, нито много богати. Не видях ни просяци, ни подобни на тях, нито пък видимо заможни люде. Дрехите не са отличителен белег, защото всички са облечени по един и същ начин, а и цветовете им са тъжни и строги. Черни, кафяви, сиви, червеникавокафяви и зелени, без никакви дантели или шевици. Какво имат право да носят и какво — не е постановено със закон. Много са строги в това отношение, а подозирам, и в много други. Невъзможно е да не забележиш бесилката, дървените стеги и мястото за бичуване.

Добрите хора на Салем ни показват какъв ще бъде животът ни. Това не е обетованата земя, където тече мед и масло. Лицата им говорят за усилена работа и преживени трудности. Създали са живота си от нищото, отвоювали са го от гората. Вещите от родината са малко и изпъкват сред мебелите, направени от дърветата, които ги заобикалят. Калаените съдове са само за украса. Дори съдовете и лъжиците са от дърво.

Макар и да са гостоприемни и да споделят домовете и храна си с нас, те са сурови хора. Дори начинът, по който говорят, е различен. Отчетливият носов говор кара всяка произнесена дума да звучи грубо. Сервираха ни овесена каша, а после месо и зеленчуци, приготвени наедно. Храната е прясна и всяка хапка има вкус на манна небесна след пълните с гъгрици сухари и полузагнилото осолено свинско от бъчвите. Повечето от храната е като тази, която бихме си приготвили у дома, с изключение на кашата, която е яркожълта на цвят. Правят я от царевицата, която расте висока в полетата и градините, които заобикалят поселището. Има и други непознати растения, боб и едно ниско пълзящо растение, чиито големи плодове имат вкус на тиквичка, но са кръгли и оранжеви. Поне почвата изглежда плодородна. Едно от първите неща, които стори Марта, бе да коленичи и да загребе малко пръст.

— Плодородна земя — каза тя, докато я стриваше между пръстите си, и я показа на Джона. Той кимна утвърдително и се усмихна със задоволство. Двамата ще сеят заедно. И не само растения, които стават за ядене. Мислят да направят градина с лековити билки, от които да приготвят лекарствата си.

Джона и Тобайъс са разквартирувани при нас, заедно с Ребека и семейството ѝ. За всички ни имаше място в дома на вдовицата Хескет. Тя ни посрещна доста дружелюбно, настани ни и ни нахрани. Не е от хората, които се усмихват лесно. По лицето ѝ е изписано, че е имала труден живот. Чух Джона да казва на Тобайъс, докато се качваха по стълбите, че със сигурност не е хубавица и се боя, че има право. Природата е била пестелива, когато я е създавала — тя е висока и кокалеста, с червендалести, по мъжки големи ръце. Живее със сина си, Езра. Държат странноприемница в града.

Съпругът ѝ починал скоро след като пристигнали. Малко след като се бяхме настанили в къщата ѝ, тя ни разказа това.

— Лежи ей там, в гробището — каза тя и придружи думите си с кимване на глава. — Заедно с много други. Когато пристигнахме тук, нямаше нищо, корабът достигна тези земи в края на есента и беше твърде късно за посеви.

Бяхме свършили да вечеряме и седяхме около огъня. В погледа на Джон Ривърс се четеше безпокойство. Бяхме закъснели за сеитбата.

— Пътуването ни беше ужасно. През цялото време страдахме от бурите и морската болест. Добрахме се до тук с много малко храна, а мнозина от спътниците ни бяха изтощени до изнемога. Зимата ги довърши. Господ ги прибра при Себе Си, включително и моя Айзък — в този миг от своя разказ спря и погледна към кърпичката, която мачкаше в ръцете си. — Положението ни не беше толкова тежко, колкото на някои други, но и ние гладувахме. Градът се е променил оттогава. Вече никой не гладува — тя се наведе да разбърка огъня. — Не мога да ви опиша какво е във вътрешността. Пустош. Ако не можете да вземете със себе си нещо, значи нямате нужда от него. Съветвам ви да се подсигурите с храна. Докато все още имате възможност, купете повече. Ще ви трябва достатъчно, за да оцелеете, докато изкарате реколта на следващата година, в случай че не успеете да засадите. Зимата тук е тежка и сурова.

После изгледа Джон Ривърс изпод вежди:

— Погрижи се за децата и съпругата си, защото няма да изкарат зимата с празни стомаси.

ЗАПИС ТРИДЕСЕТИ

Джон Ривърс последва съвета на вдовицата Хескет и отиде заедно с Джона и Тобайъс да провери стоките, донесени от Англия. Всичко, което се е развалило по време на пътуването, трябва да бъде заменено, всичко, което сме забравили и всякакви допълнителни запаси трябва да бъдат набавени, преди да напуснем града и да навлезем в пустошта.

Беше пазарен ден и градът бе пълен с хора — местни и току-що пристигнали от Англия. Бяха надошли, за да си набавят всичко, от което имат нужда. Марта остана, за да помогне на вдовицата Хескет, така че аз и Ребека излязохме заедно. Сякаш всички наши спътници от кораба бяха там. Във въздуха се носеше радостно усещане, ликуване поради щастливото избавление. Бяхме обзети от облекчение, че отново сме на твърда земя, че имаме възможност да се изкъпем и да си починем, да изперем мръсните дрехи и облечем онези, които бяхме пазили за пристигането си. На всяка крачка ни спираха хора, които питаха Ребека как е малкият Ноа и как е майка ѝ.

— Благодаря, възстановява се — отговаряше им тя по своя сериозен и тих начин. — Бебето също е добре.

Малцина заговаряха мен. Поглеждат ме, а после бързо отместват очи встрани. Те все още не ме приемат за член на паството им, дори и след всички седмици, прекарани заедно в открито море. Не че това има значение. Марта, Джона и Тобайъс са цялото семейство, от което имам нужда, а след раждането на Ноа с Ребека станахме по-близки, като сестри. Когато я срещнах за първи път, реших, че е студена, но от тогава я опознах. Резервираността ѝ не се дължи на враждебност, а на срамежливост, на смущение от всички, които не познава.

Не мога да я нарека бърборана, но такава си е тя, говори само когато има какво да каже. Съобразява се с чувствата на другите. Не любопитства за миналото ми, аз не се ровя в нейното. Но не само с нас е така. Имам усещането, че повечето от хората тук са такива. Прекосили са океана, за да съградят нов живот и са доволни, че ще

оставят миналото да изтлее и избледнее зад гърба им, подобно последната гледка от земята, която са напуснали.

Не всички търговци са от местните пуритани. Има и доста пътуващи търговци. Дебора Вейн, сестра ѝ Хана и приятелките им Елизабет Денинг и Сара Гарнър бяха толкова погълнати от тършуването из стоките на един от тях и доволни от откритите забранени труфила, че ни забелязаха чак когато едната от тях вдигна глава.

Познавам ги по лице от кораба. През първата част от пътуването ги измъчваше морската болест. След като се възстановиха достатъчно, за да се качват на палубата, прекараха другата половина във флиртове с моряците или скупчени, погълнати от разговори за любими, сватби и мечти да бъдат добри съпруги, преди още да са изживели моминството си. Днес, за да впечатлят всички, се бяха облекли в най-хубавите си дрехи. Все още им личаха гънките от сандъците и не бяха достатъчно проветрени, та от тях се носеше лек мирис на плесен и мухъл. Майките им нямат навика да разпръскват ароматна лавандула между католите дрехи.

Дебора и Хана Вейн. Фамилното име много им подхожда^[1], особено що се отнася до Дебора. Тя им е предводителката, почти на една възраст са с Ребека. В закръглеността на Дебора има известна привлекателност, а днес си е изпощипала бузите, за да порозовеят и е изпохапала устните си до червено. Яката ѝ бе освежена с парче дантела около врата, а черното ѝ елече бе изчеткано и обрамчено с коприна. Украсата е едва забележима и внимателно премерена, за да бъде на границата на допустимото. Сресала е и червеникавата си коса така, че да се измъква от ограниченията на бялата шапчица и да се спуска на идеално оформени букли, обрамчвайки лицето ѝ.

Сестра ѝ Хана е по-малка, по-ниска с цяла глава и има остри, подобни на невестулка черти. Червеният цвят на косата ѝ е разводнен до някакъв пясъчен нюанс. И нейната коса се измъква непокорно от бонето, но виси на къдрави спирали, като разплетено въже. Очите са кафяви като на сестра ѝ, но тъмни и лъскави като въглени. Цялата хубост се бе паднала на Дебора.

Сестрите са неразделни. Лицето на Хана е постоянно извърнато към Дебора, тя се вслушва с наивно благоговение във всяка дума, която последната изрича. Елизабет Денинг и Сара Гарнър също ѝ се

подчиняват. Дебора властва над всички тях. Винаги са заедно, кискат се и шепнат. Не ги харесвам. Докато бяхме на кораба, ме гледаха злобно и явно говореха за мен, прикрили устите си с ръка. Днес отново се престориха, че не съществувам. Искаха да видят Ребека, затова ни кимнаха да се приближим, но не се интересуваха от майка ѝ или невръстното ѝ братче. Искаха да научат нещо повече за Тобайъс.

— Как е господин Морз? — попита Дебора. Лицето ѝ остана безизразно, но в кафявите ѝ очи проблесна искра, а въпросът ѝ предизвика пристъп на кикот у останалите.

— Възрастният или младият? — Поиска да узнае Ребека, въпреки че прекрасно знаеше от кого се интересува Дебора.

— Младият, разбира се, гъско такава — възкликна Хана и избухна в нов пристъп на кикот, този път за сметка на Ребека.

Ребека стисна зъби. Определено не ѝ се нрави да я прави на глупак някой, който има по-малко мозък и от патка.

— Твърде добре е.

— Днес не е с теб?

— Днес има друга работа. С баща ми е.

Това отново ги накара да се разхият.

— Неговият баща също е с тях. Трябва да се погрижат за бъдещето ни...

— За общото ви бъдеще? — попита Дебора с усмивка. Останалите момичета вече едва се сдържаха. Ребека се опитваше да изглежда равнодушна, но бледата ѝ кожа започна да почервява от наглостта на Дебора.

Не ми е говорила нищо по този въпрос, но между нея и Тобайъс съществува близост. Нищо толкова открито, че да бъде наречено ухажване; все още само разменят усмивки и погледи, но напоследък прекарват доста време заедно. А това не остава незабелязано от Дебора и другите. Усмивнатите ѝ устни се свиха и тя усмири с един поглед другите момичета. Блясъкът в кафявите ѝ очи се бе втвърдил и превърнал в нещо друго. Тобайъс би бил добра партия за всяко момиче. Той е хубав и снажен, силен млад мъж, а и е дърводелец — притежава умение, което високо се цени в този свят, изграден от дърво. Ребека си има съперница.

Изведнъж Хана изпищя и се отдръпна, хващайки се още по-здраво за ръката на Дебора.

— Какво има? — каза Дебора, докато се опитваше да се откъсне от все по-затягащата се хватка на по-младото момиче. — Какво има?

— Погледни! Виж ей там!

И Хана посочи с треперещ пръст в тълпата. Другите момичета погледнаха в същата посока, очите им се разшириха. Зениците им се уголемиха сякаш нещо диво и опасно бе излязло от гората и бе застанало право пред тях. Другите хора гледаха също натам и се отдръпваха, поемайки си дълбоко дъх.

Тълпата се раздели на две, докато двамина от местните жители преминаваха през пазара. Местните не им обръщаха внимание, сякаш присъствието им беше ежедневие, но останалите, които току-що бяха слезли от корабите зяпаха от страх и почуда.

— Диваци! — изпищя Хана. — Ще ни избият на място!

Дебора изквича като глупава млада свиня — приликата ѝ с това животно никак не е малка — и закри устата си с ръка. Елизабет и Сара се притиснаха една о друга, вцепенени от ужас.

— Няма да ви сторят нищо! — сгълча ги Ребека, а кафявите ѝ очи бяха изпълнени с презрение. — Млъкнете! Ще ви чуят!

Дори и да беше така, те с нищо не го показаха. Бяха разгърдени и боси, ако не броим тънките кожени гамаши, прикрепени към коленете. Не носеха панталони или бричове, а къси кожени препаски, които висяха отпред и отзад на тесен мънистен колан. Вероятно това бе причината за изквичаването на Дебора. Бяха обути в меки кожи, привързани с ремъци; носеха елечи от кожа. На главата си момчето имаше украса от пера, обагрени в ярки цветове — синьо и червено — подредени във формата на обърната римска петица. Одеянieto им бе оскъдно, но практично. Не се потят в жегите като англичаните.

И двамата бяха високи, добре сложени, гладко избръснати и привлекателни мъже със запомнящи се черти. Държаха се внимателно един с друг, явно бяха роднини, въпреки че единият бе значително по-възрастен от другия. Вероятно бяха дядо и внук. Кожата им е тъмна, но не и червена, независимо от това, че белите ги наричат червенокожи. На цвят по-скоро е тъмнокафява, като добре полирано дърво и говори за живот, прекаран на открито и неограничаван от дрехи. Косите им са дълги и падат до раменете, а тази на младият мъж е черна, със синкав отблясък. Носи я свободно пусната, обръсната от едната страна. Косата на стареца сивее, а от средата на челото му се спуска широк бял кичур.

И неговата коса е дълга, но е прибрана в дебела плитка, в която са вплетени пера и мъниста.

Хората замлъкваха, докато те преминаваха край тях. Вървяха сред пълна тишина и човек не можеше да не ги загледа. Джона ми бе разказвал за сбирката от всякакви странности, която е виждал в Лондон. Любопитни, странни и ценни неща, събирани от всички краища на света, за да им се дивят хората. Сякаш експонатите от сбирката на господин Трейдскънт, изложена в неговия дом в Ламбет, бяха оживели и започнали да се разхождат насам-натам.

Не изквичах като Дебора, нито пък се хванах за Ребека като другите. Но не можех да не ги гледам. Движеха се безшумно и гъвкаво, а когато преминаха край нас, долових отчетливия аромат на борови иглички и дървесен пушек, съвсем различни от острата воня на застояла пот и на тела, твърде дълго носили непрани дрехи, която се носи от сънародниците ми.

Младежът гледаше право напред, не отместваше очи нито вдясно, нито вляво. Възрастният оглеждаше хората от двете си страни, но без сянка от любопитство, сякаш тълпата се състоеше от неодушевени предмети или от същества, които не заслужаваха вниманието му. Очите му, тъмни като трънки, бяха дълбоко разположени в гъсто набразденото му, силно сбръчкано около носа и устата лице. Погледът му трепна и спря върху мен. Изведнъж очите му се промениха — станаха зорки и пронизващи. За един кратък миг се взря настоятелно в мен, после отклони поглед и отново го зарея безразлично над тълпата, сякаш виждаше през хората.

ЗАПИС ТРИДЕСЕТ И ПЪРВИ

Бащата на Ребека е угрижен. Не е взето никакво решение, а вече цяла седмица сме в Салем. Не можем да се бавим повече, ако искаме да се подслоним някъде преди зимата. Тази вечер ще отиде в сградата на съвета и ще говори със старейшините. Смята да им каже мнението си относно забавянето. Трябва да потеглим веднага, ако ще тръгваме. Можем да останем и тук, въпреки че по-голямата част от плодородната земя е заета, а и според Джона местните жители ще са по-спокойни, ако потеглим.

Вдовицата Хескет се взря в Марта, присвила очи, и каза:

— Полезна си ми и съм ти задължена за помощта — тя помълча, сетне продължи. — Не е моя работа, разбира се, ти ще сториш това, което ти повелява дългът и съвестта, но вратата ми винаги е отворена за теб. Момичето също е добре дошло.

Кимна към мен и погледна отново Марта. И нейните очи бяха тъмни и непроницаеми под свъсените вежди, като очите на стария индианец. Усетих, че двете жени си казаха нещо, без дори да изрекат и една дума.

— Момиче на нейната възраст винаги може да си намери работа. Казваш, че е добра шивачка? — Марта кимна. — Градът се разраства, хората се нуждаят от дрехи — продължи да нарежда вдовицата с невесел глас. — Някои дори започват отново да се труфят. Платове има колкото искаш, защото корабите продължават да карат още и още. Можеш да припечелваш добре.

— Струва си да го обмисля, признавам — отвърна Марта, загледана в ръкоделието си. — Един живот, който вече тече в своето русло, срещу такъв, който тепърва трябва да съграждам в пустошта.

Погледнах я с изненада, никога досега не бе изказвала подобно мнение.

— Но аз съм една от тези хора — тя скъса края със зъби и започна да кърпи нещо друго. — Надявам се да срещна още роднини — както по кръв, тъй и по брак. Стигнахме толкова далеч, вървейки по Божия път заедно, не е време да ги изоставям сега.

Вдовицата Хескет посрещна решението на Марта с леко кимване:

— Тогава нека Бог бъде с теб. Начинанието е трудно и ще отнеме много време — тя леко потрепери, макар че нощта беше топла, а и огънят бумтеше зад гърбовете ни. — Аз не бих го предприела.

— Защо, госпожо Хескет?

Приближих стола си, въпреки че го бях издърпала далеч от пламъците на огъня, доста встрани от мястото, където седеше Марта.

— Мило дете, пътищата са много малко, а и онези, които са вече утъпкани, няма да ви отведат много навътре в гората. По-често ще вървите по следите на животните или по пътеки, прокарани от диваците. Гората не е място за богобоязливи хора. Разправят, че...

— Какво разправят?

— Че има духове. По-скоро един, обладаващ тялото на мъж. Индианците го почитат... — тя потрепери отново и придърпа шала около раменете си. — Без съмнение това са пълни глупости, но някои се кълнат, че са го виждали, а и хората не обичат да замръкват в гората. Има, разбира се, диви зверове, а и диваците са там, но не това ги плаши, щом слънцето залезе. Не това ги кара да пришпорват конете със сетни сили по пътя за дома — наведе се напред, за да разбърка котлето над огъня. — Пътят ще бъде труден, а и жителите на Салем няма да ви помогнат кой знае колко.

— Страхуват се от горските духове, ли?

Тя се разсмя отново:

— Не съвсем. Има и друга причина. Отец Джонсън и хората му напуснаха това място, защото бяха нежелани. И не защото не достигаше земя, тогава все още имаше доста свободна. Не — поклати глава отново. — Не си тръгнаха затова.

— А защо?

— Може да се каже, че ги подканиха да заминат. Самият отец Джонсън е доста труден човек. Още с пристигането си започна да спори с другите свещеници. Добър проповедник, но свадлив, заядлив, упорит и арогантен, така говореха за него, защото се опитваше да наложи убежденията си на другите, а в Салем не правим така. Казват, че високото му самомнение граничело с богохулство.

— Какво имате предвид?

— Има известна разлика между това да разпространяваш словото на пророците и сам да се мислиш за такъв. Той се държеше като нов пророк и паството му го боготвореше. Другите свещеници не можаха да понесат това. Обявиха убежденията му за опасни, набедиха го, че е тръгнал към гибел и че ще повлече хората си със себе си. Поставиха му условие да се покае или да замине. И той поведе хората си в пустошта, а пред тях вървяха животните, както са вървели евреите на път за Обетованата земя.

— Накъде тръгнаха?

— Той избра пътеки, по които не беше стъпвал човешки крак. Незнайни пътища. Уповаваха се, че Бог ще ги отведе там, където искаха да стигнат.

— Но сигурно са се установили някъде?

— Заселиха се навътре в пустошта и от тогава почти не сме чували нищо за тях. Тук идват рядко. А сега се появихте вие, твърдо решени да се присъедините към тях — и погледна Марта с очи изпълнени с безпокойство. — Съвсем искрено ви предупреждавам, госпожо, да не тръгвате по стъпките им.

ЗАПИС ТРИДЕСЕТ И ВТОРИ

Извикаха всички ни в молитвения дом — цялото паство, а и всички останали, които биха искали да се присъединят към тях, в това число Джона, Тобайъс и аз. Ще ни питат дали искаме да продължим или да останем. Марта ще заmine, семейство Ривърс — също, за Джона и Тобайъс не съм убедена. На Джона му харесва тук. Броди из града и се навърта около доковете, клюкарства с местните жители и моряците, обменя новини и събира оттук-оттам сведения. Дори вече завърта малка търговийка с отварите и хаповете си. Чух го как споделя колебанията си със своя син.

— Какво разбираш от земеделие? Или пък аз, като стана дума за това? Ти си дърводелец, аз — аптекар. Тук, в Салем, можем добре да устроим живота си. Или да опитаме късмета си в друг град, Бостън например: Чух, че градът процъфтявал...

— Те са добри хора.

— Добри хора? Как не, с този фанатичен блясък в очите! А какво ще кажеш за другите, към които искат да се присъединят? Нищо не знаем за тях. Ние сме им чужди. Може да не сме добре дошли сред тях. Дали ще бъде разумно да тръгнем с тях? Какво мислиш? Дали да тръгнем? Или да останем?

Тобайъс не му отговори. Само изпружи крака и отпи от бирата си.

ЗАПИС ТРИДЕСЕТ И ТРЕТИ

Двама мъже стояха на вратата като преброители: бащата на Дебора, Джеремая Вейн и чичо й, Самюел Денинг. Влязохме и насядахме съобразно общественото си положение. Елиас Корнуел ни

наблюдаваше от амвона. Няма да има обсъждане. Отец Корнуел дори не се опита да ни назидава, само ни прикани да сведем глави и всеки от нас да се отдаде на молитва, да се покае пред Господ и да измоли напътствията Му. Настанал бе решаващият миг: дали да останем тук, дали да се заселим в някой от новопоявилите се градове, или да тръгнем по стъпките на отец Джонсън към пустошта. Старейшините вече бяха взели решение. Всички те бяха застанали в една редица отпред, Джон Ривърс също беше сред тях.

Един по един, главата на всяко семейство стана и зае мястото си до тях. После майката на Ребека, Сара, застана до съпруга си, като водеше децата си за ръка, Ребека вървеше след нея, а бебето Ноа беше в ръцете ѝ. Въпреки че споделям някои от съмненията на Джона, когато Марта се изправи, станах и аз.

Семействата се подредиха покрай стените на стаята и само външните хора останаха седнали. Джона наведе главата си още по-надолу и зашепна с половин уста нещо на Тобайъс. Синът му тръсна глава, сякаш за да се отърве от досадни мухи, изправи рамене и пристъпи напред, за да се присъдени към останалите, повличайки Джона със себе си. Ребека наблюдаваше Тобайъс, докато той заемаше мястото си. В другия край на стаята Хана погледна злобно сестра си, а Дебора се смръщи. Погледнах към тях и се усмихнах. Където и да отиде тя, той ще я последва.

ЗАПИС ТРИДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТИ

Тази вечер вдовицата Хескет ме покани да седна край нея след вечеря:

— Имам доста неща, които трябва да се закърпят. Нека видим дали наистина те бива с иглата.

Седеше на обичайното си място край огъня, а аз — на стол до нея с торба, пълна с чорапи и ризи за кърпене. Внимателно прегледа дали бодовете ми са достатъчно здрави и дали не са прекалено големи. След като остана доволна, ми кимна да продължа и се загледа в огъня.

— Можеш да останеш тук — след известно време каза тя. — Тук винаги има място за момиче, което не иска да стои със скръстени ръце.

Сепнах се и я погледнах изненадано. Не ѝ отговорих веднага, съсредоточих се върху работата си, като внимавах бодовете да са чисти и равномерни. Малко по-късно ѝ благодарих вежливо и отклоних предложението ѝ. Може и да споделям някои от опасенията на Джона, но да остана би означавало да се превърна в нещо като слугиня, а това никак не ме блазни.

— Помисли си — очите ѝ изпод шапчицата се впериха в дълбините на огъня. — От Марта научих известна част от историята ти, за другото сама мога да се досетя. Тук може да е по-сигурно за теб. Смятам, че се досещаш за какво говоря.

— Откъде разбрахте? — попитах тихо и уплашено се озърнах. Бяхме сами в осветената от огъня стая и наоколо нямаше жива душа, но самото споменаване на подобни неща ни застрашаваше. Ако тя бе познала вещицата в мен, навярно и други щяха да го сторят. Буца заседна в гърлото ми, а косъмчетата по тила ми настръхнаха. — Толкова ли е очевидно?

— Краставите магарета се надуват. Дали е дарба или проклятие, не знам, но зная, че това не зависи от нас — все още не ме беше погледнала, но от думите ѝ разбрах, че е една от нас. — Предупредиха ме, че ще дойдеш.

— Кой? Как?

— Не ти трябва да знаеш — сега беше вперила погледа си в мен. Във всяка от зениците ѝ гореше по едно малко огънче. — Но където и да отидеш, трябва да се пазиш. Особено тук.

— Тук? Защо тук? Смятах, че всички ще започнем нов живот. Мислех, че...

Тя се закиска по своя си начин:

— Бог да те пази, дете мое. Тук е още по-лошо! Хората пренасят през океана и своите суеверия. След като веднъж стъпят на този бряг, виждат, че са заобиколени от гора. Няма човек, който да знае докъде се простира тя и какво има в нея освен туземци. Вярата им е като бледа искра сред безбрежна тъма. Страховете им растат и задушават всичко, подобно на кукувичка прежда.

— Ще внимавам. Мога да се грижа за себе си.

Тя се изсмя отново:

— Съмнявам се в това. Но не говоря само за теб — тя се наведе напред и изля чайника над овъглените пънове. — Марта е добър човек

и се е отнесла добре с теб.

Съгласих се с нея.

— Пази се тогава, малка моя умнице. Умът ти реже като бръснач, а си и своенравна. Възпирай езика си или ще вкараш и други в беда покрай себе си. Задръж съветите за себе си и пази гърба си.

ЗАПИС ТРИДЕСЕТ И ПЕТИ

Заминаването ни отново се отложи. Дните минават, а нищо не е решено. Жителите на Салем ни съветват да вземем за водачи туземци, но отец Корнуел и старейшините не дават и дума да се издума за това. Казват, че те са езичници, синове на дявола, а ние трябва да се уповаваме на Божията ръка, която ще ни води през пустошта, тъй както Мойсей е повел своя народ. Не всички споделят това мнение, има разногласие дори и сред старейшините. Джон Ривърс се върна вбесен от последното събрание. Мърмореше, че Елиас Корнуел може да говори колкото си ще за Мойсей. Народът Израилев е бродил четиридесет години из пустинята. Твърде много време, което да изгубиш в лутане и без подслон. Бог е взел своето, преди да ги избави.

Жителите на Салем не искат да тръгнат наникъде без туземците. Казват, че сме се отправили към непознати земи и без помощта на местните сме загубени. А Джон Ривърс твърди, че какво и да са си наумили старейшините, няма да минем без помощта на жителите на Салем. Нямаме нито достатъчно коли, нито достатъчно животни, които да носят нещата и хората ни. Салемците са хитри и практични хора. Няма да ни заемат ни коли, ни волове, ни коне, ако не са убедени, че ще си ги върнат.

Джон Ривърс и поддръжниците му победиха с доста убеждаване. В края на краищата се реши да ни водят туземци. Но се надига нова вълна на негодувание. Наемането на коли и волове ще ни струва скъпо, а никой не иска да се раздели с конете си. Смятат, че те са прекалено ценни, за да ги жертват в толкова рисковано начинание като това.

[1] vain (англ.) — суетен — (Бел.ред.) ↑

ПЪТЕШЕСТВИЕ ТРЕТО

ПУСТОШТА

ЗАПИС ТРИДЕСЕТ И ШЕСТИ (ЮЛИ, 1659)

Потеглихме от Салем в една прекрасна юлска утрин, свежа и ясна, също като в Англия. Спомних си за градината на баба ми, изпълнена с уханията на рози и шибой. Отново видях ружите, делфиниумите и едрите камбанки, които блестяха като скъпоценности на слънчевата светлина. Тъгата стегна гърлото ми, когато си представих смълчаната и тъмна колиба, и обраслите, задушени от плевели лехи.

Събрахме се, за да преминем тържествено през града — някои от нас язدهа, други вървяха, а трети се бяха покачили върху натрупаните със стоки и багаж коли. Целият град се изсипа да ни гледа, все едно беше панаир или шествие, каквито е имало по време на празника на жътвата, когато процесии преминавали през всяко селце и град. Бях твърде млада, за да ги помня, но баба ми бе разказвала за тях. Испитах тъга, че съм пропуснала онези дни, когато работата е можела да почака и всички са били весели и щастливи поне за кратко.

Излязохме от града и пред нас, под безоблачното небе, се ширнаха зелени поля. Пътят бе хубав и широк, виеше се в далечината през местности, където дърветата или се издигаха сами, или растяха на малки групички. Имаше предимно брези, ясени, дъбове.

Не бях единствената, която си мислеше за дома. Видях по лицата на мнозина да пробягва радостна тръпка, мигновено помрачена от сянката на тъгата. Сякаш в лицето на някой непознат бяха разпознали отдавна изчезнал скъп човек, тъй дълго търсеният, нивга незавърнал се любим.

Напредваме бавно, защото сме голяма група и като че ли наистина наподобяваме племената израилски в бягството им от Египет. Подкарали сме говедата, овцете и козите пред себе си, бродим по пътищата като последни скитници, влачим се зад трополящите коли и тъпчем тревата край пътя.

Не ни гони войската на фараона. Имаме време дори да се спрем и да наберем ягоди. Има ги в изобилие — огромни, лъскави и сочни. Напълнихме престилките си и се тъпкахме с тях, докато устните ни не почервеняха, а пръстите ни не започнаха да лепнат.

Тъй започна всичко. Беше благословен ден, ден на поклонение, в който дори и най-големите неверници сред нас започнаха да се усмихват. Марта беше седнала в колата, а кокошките ѝ кудкудякаха край нея. Сега перушината им е загладена и е възвърнала своя блясък, благодарение на царевицата и остатъците от храна, които вдовицата Хескет им хвърляше. Джона водеше вола и се обръщаше, за да се шегува и да я дразни. Аз вървах заедно с Ребека и Тобайъс, който носеше на раменете си най-малкия от братята ѝ, докато другите тичаха край нас, щастливи, че са свободни от оковите на града.

Денят ни премина в път, по обед спряхме, за да си починем. Хапнахме от храната, която бяхме взели със себе си, насядали на одеялата, докато животните кротко пощипваха трева. Продължихме до залез слънце, когато настана време да си устроим лагер. Елиас Корнуел поведе тържествената служба, незнайно защо благодарствена, тъй като още не сме стигнали гората. Запалихме огньове и се заехме да готвим на тях като в цигански катун. Някои заспаха под навеси от платнища, други под колите или под открито небе, защото вечерта е приятна. Пиша на звездна светлина.

ЗАПИС ТРИДЕСЕТ И СЕДМИ

Широкият път, по който потеглихме от Салем, се стесни и се превърна в пътека. Пътищата тук са малко. По-дългите пътешествия се предприемат по море или река, но ние избрахме да вървим по суша. Земята край нас все още е открита и преминаваме относително лесно, но плътни тъмнозелени ивици изпъстрят хоризонта. Голямата гора се приближава към нас от всички страни. Дори в най-добрите участъци напредваме бавно, вече едва кретае. Движим се толкова бързо, колкото ни позволяват тежките коли и влаещите се говеда. Известно нреме дърветата бяха като в мъгла и сякаш не се приближаваха. Гората бавно ни заобикаля. Самотните дървета, които изпъстряха пейзажа, стават все по-многобройни и все по-гъсто едно до друго. Струпванията

от брези, дъбове и борове се увеличиха, но нищо не можеше да ни подготви за същинската гора.

Дърветата се редяха в нахъсана линия. Пътеката, която следвахме, скоро се преплете в нея и изчезна в сенчестите дълбини на извисяващите се дървеса, които превръщаха дневната светлина в полумрак. Кедрите разпростираха огромните си клони. Боровите се извисяваха дотолкова, че върховете им сякаш се преплитаха. Покритите с груба кора дънери бяха толкова дебели, че четирима мъже не можеха да ги обхванат с ръцете си. Наскоро опадалите листа и стара, суха и гнила шума се стелеха в плътен килим по земята.

През дърветата виждахме само мрак. Процесията спря, дори и животните не искаха да влязат. Мучаха жално, извърщайки се, а конете биеха с копита и цвилеха нервно. Децата вече не тичаха и не си играеха наоколо. Отидоха при майките си и се скриха в полите им. Жените потърсиха с поглед мъжете си, но и те се оглеждаха с ококорени очи като децата си. Това беше Дивата гора, много по-голяма от онази, за която ни бяха разказвали в историите край огнището. Да навлезем в нея бе все едно да пристъпим прага на незнайното, а кой ли от нас знаеше какви сили вилнеят из тези тъмни дълбини?

Две фигури се появиха като духове от пределите на гората. Наистина ни заприличаха на привидения, защото изникнаха изневиделица. В един миг мястото бе празно, а на следващия те бяха там. Стояха срещу нас, без да изрекат и дума за поздрав. Това бяха местните червенокожи, първите, които мнозина от нас виждаха. Внезапното им появяване предизвика викове на изненада. Някои от жените започнаха да пицят, а някои от мъжете посегнаха към оръжието си. Наложих се салеми да се намесят. Червенокожите не бяха дошли да ни нападат. Бяха застанали на открито, а лъковете им висяха на гърбовете им. Те бяха нашите водачи. През цялото време са ни следвали, но ние не сме ги забелязали. Появиха се, защото се нуждаехме от тях. Без тях никога нямаше да открием поселището, към което се бяхме насочили. Без тях можеше никой повече да не види и нас.

Водачите ни бяха двамата индианци, които видях на пазара. Момчето и дядо му. Салеми ги познаваха и младежът се приближи към тях и ги заговори. Нашите старейшини също се присъединиха към тях и започнаха да се съветват. За изненада на мнозина момчето

говореше английски, толкова добре, колкото всеки друг от нашата дружина. Дядо му не взе участие в преговорите. Стоеше спокоен, без да обръща внимание на любопитните погледи. От време на време тъмните му очи проблясваха към нас, сякаш за да задоволят собственото му любопитство. За един кратък миг усетих как очите му отново потърсиха моите и ги приковаха. Отново изпитах същото неловко усещане, сякаш виждаше през мен. Прикова ме с поглед тъй, както хермелинът приковава заека, след това отмести очи и неловкото усещане изчезна.

Слънцето вече потъваше зад гората, когато приключиха разговора си. Беше твърде късно, за да навлезем навътре. Трябваше да се установим да нощуваме.

Нямам представа къде отидоха индианците. Пиша на трепкащата светлина от огъня. Извън очертания от него кръг всичко тъне в непрогледна тъма.

Елиас Корнуел прочете молитвите преди вечеря. Избра един пасаж от Евангелието от Матей:

— „Влезте през тесните врата, защото широки са вратата и просторен е пътят, който води към погибел и мнозина са, които минават през тях. Защото тесни са вратата и стеснен е пътят, който води в живота и малцина ги намират.“^[1]

ЗАПИС ТРИДЕСЕТ И ОСМИ

Навлязохме в същинската гора. Понякога пътят е широк, сякаш за да мине кралско шествие, понякога напълно се губи, препречен от непроходими шубраци. Фиданките и трънаците трябва да бъдат разчиствани, понякога и цели дървета се повалят, за да могат да продължат колите. Колите спират и тогава Тобайъс и още неколцина от мъжете продължават напред, нарамили брадви, за да разчистят пътя. Гората кънти от ударите на метала по дърветата. Почти не напредваме. Под балдахина от листа е горещо, няма и полъх от вятър, а жилещите насекоми са истинска напаст.

ЗАПИС ТРИДЕСЕТ И ДЕВЕТИ

Изгубих броя на дните, прекарани като предишния. Храна имаме в изобилие, а и горите са пълни с дивеч. Индианците доказаха, че имаме нужда от тях. Ако не бяха те, щяхме да измрем от жажда. Гората, която е тъй непроходима и гъста, за нас е като пустиня, но тези мъже знаят местоположението на всички скрити изворчета и ручей в околността. Водят мъжете на лов и добавят дивечово месо и диви пуйки към храната ни. Носят и други неща: ядки, плодове и билки.

Всеки ден се придвижваме, докато светлината започне да чезне. Балдахинът над нас скрива лъчите и през деня, но стволите са голи от една определена височина нагоре. Слънцето прозира между тях в жълто, оранжево и червеникаво, когато започне да се спуска зад хоризонта. Сенките се издължават и разстилат. Това е знак, че трябва да побързаме и да си направим бивак за нощта. Щом изчезне и последният светлик, настъпва непрогледен мрак. Тук, долу, не се виждат нито луната, нито звездите.

С настъпването на нощта страхът плъзва сред нас. Страх от непознатото. Страх от тъмнината.

Достатъчен е да разколебае и най-силната вяра. Елиас Корнуел се моли за защитата ни и за закрилата на всички ни.

— „Да тръгна и по долината на смъртната сянка...“^[2]

Дори и неговият глас трепери.

Наистина сме в пустошта. Вой и зловещи писъци раздират нощта. Издават ги зверове, които са ни непознати, изчезнали от Англия преди векове. Мъжете се редуват да стоят на пост със заредени мускети, защото тези заплахи не са напразни. Горите са дом на вълците, мечките и кугуарите.

Дебрите са и царството на сатаната, срещу когото пушките не ще ни защитят. Елиас Корнуел непрестанно ни напомня, че „молитвите ще ни защитят от Лукавия“. Но въпреки богослуженията се разпространяват всякакви истории и хората им вярват. Истории, дочути в Салем за Черни хора и горски духове, истории, донесени с кораба, за елфи и гоблини, и за всякакви други зли същества, които бродят извън защитния пояс на огъня.

Лагерът е разположен в плътен кръг, всички седим с гръб към гората и с лица, обърнати към огъня. Индианците винаги стануват малко по-встрани от нас. Сред черната тъма огънят им е като малка искра. Гората е техен дом. Дори да усещат някаква заплаха около себе

си, не го показват. Приготвят си заслон почти от нищо, привеждат жиливите фиданки, за да направят рамка, покриват я с листа, а за легла използват папрат и сухи листа, събрани под дърветата. На сутринта, когато напускат лагера, от присъствието им не остава и следа.

ЗАПИС ЧЕТИРИДЕСЕТИ

Отраснала съм вдън горите и гората не ме плаши, така както другите. Джона също не изпитва страх. Пътувал е из Русия и Бохемия и твърди, че и там горите са също тъй могъщи. За него в тях не се спотайва нищо ужасяващо. Намира ги за вълнуващи. През нощта се измъква към бивака на индианците. Единствено те могат да му разкажат за растенията, които открива в гората, растения, каквито не е виждал преди. Исква да знае имената, с които ги наричат и за какво ги използват. Джона прекарва много време с тях, а когато се върне записва разказите им в книгата си, като ги придружава с рисунки на дрехите, които носят и заслоните, които си приготвят.

Мнозина от хората тук смятат, че всички индианци си приличат, че всички те са диваци, но Джона им обясни, че туземното население на Нова Англия се дели на различни племена. Те използват един и същи форми на речта и един и същи език, който се различава по определени изрази, тъй както и в Англия. Племето на нашите водачи се нарича пенаук и живее малко по на север от тук. Момчето е образовано от бели хора и това е причината да знае английски толкова добре. Дядо му почти не говори нашия език, но пък именно той е онзи, който посочва имената на растенията и описва свойствата им. Момчето превежда.

Има нощи, в които дори и Джона е прекалено изморен, за да прави каквото и да било, и ляга да спи. Пътуването е тежко. С всеки изминал ден изникват нови трудности: реки, през които да се търси брод, мочурливи и блатисти местности за прекосяване, хълмове за изкачване или шубраци за разчистване. Все повече и повече от хората са с подбити от ходене крака и не могат да направят и крачка, но возенето в колите и язденето на конете допълнително натоварва животните, та това е привилегия на малцина. Въпреки всичко ние не

отстъпваме и сантиметър по сантиметър си проправяме път през гората с непоколебимост, на която се възхищават дори и индианците.

ЗАПИС ЧЕТИРИДЕСЕТ И ПЪРВИ

Снощи, с падането на нощта, достигнахме до едно голо възвишение, което бе удобно за установяване на лагер. Дърветата го заобикаляха от всички страни, също тъй необятни, както и океанът, който бяхме прекосили. Когато излязохме на него, облаците се разпръснаха и един тънък лъч се прокрадна между тях от запад. Последните лъчи на залязващото слънце бяха обагрени в червено и златно и достигаха до един хълм недалеч от тук.

— Погледнете! Погледнете ей там!

Разнесе се вик, последва го още един. Всички се втурнаха, за да видят за какво беше цялата тази врява.

На тънки, камшични струйки в небето се носеше дим. Това бяха първите признаци на човешко присъствие. Неколцина си помислиха, че може да е поселище на местните индианци, но те поклатиха глава в знак на отрицание.

— Огън, стъкнат от бели — каза по-младият и се загледа в противоположната посока. — Това е мястото, което търсите. Нарича се Бюла^[3].

Вдигнаха се гласове във възхвала на Бога, а мнозина заплакаха, вкопчвайки се едни в други. Някои коленичиха със склучени за молитва ръце. Старите навици умират трудно, въпреки че на подобни молитвени обичаи не се гледа с добро око. Елиас Корнуел не ги нахока, както би направил всеки друг път. Той поведе молитвата на ликуващите хора с прехласнато и обляно в сълзи лице.

— Достигнахме избавлението. Пред нас е Градът на Хълма. Бюла, Божията невеста!

ЗАПИС ЧЕТИРИДЕСЕТ И ВТОРИ

Хълмът се оказа доста по-далеч, отколкото ни се стори първоначално. На пръв поглед бе толкова близо, че бе достатъчно само

да се протегнем, за да го докоснем, но необичайната светлина, надеждата и очакванията скъсяваха разстоянието. От Бюла ни разделят няколко хълма. Пред нас лежаха още много мили, изпълнени с трудности, докато достигнем целта си.

ЗАПИС ЧЕТИРИДЕСЕТ И ТРЕТИ

В мига, в който слязохме в подножието на хълма, целта ни изчезна, погълната от безкрайното море на гората. И точно, когато започнах да се страхувам, че всичко може да се окаже само мираж, дърветата започнаха да оредяват. Пътят стана по-широк и ясно личеше, че някой подкастрира дърветата от двете му страни. Беше заравнен, а най-големите дупки — запълнени. Виждаха се пресни следи от конски копита, но те принадлежаха на ездачите, които бяхме проводили, за да известят за пристигането ни. Освен тях нямаше никакви други следи. Тревата и плевелите бяха се прокраднали по пътя, и той изглеждаше почти неизползваем.

Всички дървета наоколо бяха мъртви или загиваха. Това беше странно явление: защо внезапно всички дървета ще започнат да съхнат? Джона насочи вниманието ми към пръстени от свлечена кора по стволите им. Изрязването на кората по този начин кара дърветата да умират и ги прави по-лесни за поваляне. Така постъпват индианците, за да разчистят земя за посеви. Приближавахме селището.

Пътят ни продължи без звуците, които ни следваха до тук: чуруликането на птиците, шумоленето на дивите зверове. Тишина беше налегнала тези гори. Само почукването на кълвачите ехтеше край проскързващите дънери. Усещането беше злокобно и плашещо, сякаш вървахме по път, използван от призраци.

Хълмът се възправи пред нас, а в подножието му се виеше река. Селището се спускаше надолу от върха, малки къщи покриваха билото, къдрав пушек се виеше от комините. Навсякъде около тях гората беше разчистена и превърната в обработваема земя. Мъже и жени бяха заети с работата си: един мъж заковаваше дървените плочи на покрива, жена, переше приведена, други плевяха и прекопаваха между редовете и проверяваха колко голяма е станала царевицата. Слънчевите лъчи ги осветяваха и те не ни бяха забелязали. В един

кратък миг застинахме неподвижни, сякаш след всичките тези седмици път нещо ни задържаше.

После някой вдигна глава и извика. Викът се понесе от човек на човек. Хората, които се бяха втурнали нагоре по хълма, за да разберат какво става, срещнаха онези, които слизаха. Колоната ни се разтури. Бебета и деца бяха грабнати и всеки, млад и стар, тичаше, уморените крайници бяха добили нови сили. Срещнаха се между града и гората: стари приятели, съседи, роднини и приятели се хвърляха един другиму в прегръдките, за да плачат и възхваляват заедно Бог.

Останах с Тобайъс и Джона. Изостанахме и продължихме да наблюдаваме. Нямахме кой да ни посрещне, нито да ни поздрави. Младият индианец и дядо му също останаха назад. Те гледаха към града, когато старецът промълви нещо на своя език. Прозвуча като молитва, но със същата сила можеше и да е проклятие. Нямахме как да разбера това. Кимна на Джона, двамата се обърнаха и потънаха в гората тъй тихо, както бяха изникнали от нея.

[1] Евангелие от Матей 7:13-14 — (Бел.прев.) ↑

[2] Псалтир, Пс. 22:4 — (Бел.прев.) ↑

[3] Beulah (ивр.) — невеста — в Библията — алегорично наименование на земята Израилева; в книгата на протестантския проповедник и писател Джон Бъниън — „Пътят на пилигрима“ — земя, в която цари вечен мир. Понастоящем това име носят шест града в САЩ — (Бел.прев.) ↑

ПОСЕЛИЩЕТО

ЗАПИС ЧЕТИРИДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТИ

(август, 1659)

Не всичко, свързано с пристигането ни, е радост и ликуване. Марта разбра, че едната ѝ сестра е починала, а другата се е променила много. Малката Ани е станала госпожа Ани Франсис, съпруга на Иезекиил Франсис, един от най-важните членове на градския съвет. Според Марта, у дома Иезекиил Франсис бил обикновен наемен работник, но тук притежава доста земя. Той е един от големците в града и стана ясно, че господарката Ани очаква от сестра си да ѝ слугува, а аз съм просто добавка към всичко останало.

— Нито аз, нито ти прекосихме океана за това. Смятам, че всички тук са свободни — каза ми Марта.

Джона предложи да се нанесем при него и Тобайъс. Марта ще поддържа къщата, но ще получава равен дял от всичко, това изглежда честно. Някой от нас не иска да бъде слугиня. Сестра ѝ никак не е довольна, но не може да направи нищо.

Има и други разочаровани. Джон Ривърс се надяваше да открие братята си тук, но научи, че те са продължили нататък. На запитванията му в каква посока са се отправили никой не може да отговори. А по повод причината за заминаването им само повдигат рамене и отговарят:

— Тук не е място за всички.

Сара откри някои от роднините си тук. Сестра ѝ и мъжът ѝ са високопоставени хора в града, но семейство Ривърс известно време се колебаха дали да не продължат. Сара настоява, че не могат вечно да бродят из колонииите в търсене на братята на Джон. Тя е уморена от пътуване, а децата имат нужда от дом. Земя няма да им липсва, тъй като я има в изобилие за всички, които са готови да я обработват. Ребека сподели с мен, че баща ѝ все още не се чувства напълно

доволен. Той е разсъдлив човек, който иска да получава отговор на въпросите си. Братята му са знаели, че идва. Гложди го мисълта, че са потеглили, без да го изчакат, без да оставят никакво съобщение. Но е минало доста време и той няма как да разбере в каква посока са поели. Съпругата му и Ребека го убедиха да останат.

Радвам се за това. Ребека е единствената детинска приятелка, която съм имала, и би ми липсвала. Тобайъс почти не говори по този въпрос, но зная, че и на него би му липсвала.

ЗАПИС ЧЕТИРИДЕСЕТ И ПЕТИ (СЕПТЕМВРИ, 1659)

Семейство Вейн и някои други получиха помощ от роднините си, за да си построят домове за зимата. Всички от рода Вейн живеят на едно място, голямо почти колкото селце и управлявано от Джетро Вейн — глава на рода и личен човек в града. Той е алчен и свадлив човек. Вече се опита да оспори някои от земите, които ни предоставиха. Владенията му не са описани никъде и претенциите му са неоснователни, но това не му пречи да се жалва. Притежава голям брой злонравни свине, които се щурат, където си поискат. Смятам, че съвсем умишлено ги пуска на свобода, за да изпотъпчат парчето земя, което Марта е отделила за градината си. Тобайъс обеща да направи ограда, за да не влизат, но дотогава едно от задълженията ми е да ги гоня.

Тъй като нямаме роднини, които да ни помогнат, сами трябва да се погрижим за себе си, а работата е много. Почти не разполагаме с време, за издигнем дом. До настъпването на зимата има най-много два-три месеца. Отредената ни земя е плодородна, но известна част от нея трябва да се прочисти от дърветата, а в останалата да се подготви почвата и да се разоре.

Има много работа, но никой не работи в неделя. Неделята е свещен ден за протестантите и стриктно се спазва. „Шест дена работи и върши (в тях) всичките си работи; а седмият ден е събота на Господа, твоя Бог: недей върши в него никаква работа.“^[1]

Тук отдават Божието Богу. В почивния ден не се върши нищо, не се палят огньове, не се готви, не хранят животните. По-голямата част

от деня се прекарва в молитвения дом на върха на хълма. Всички пътища водят към него, подобно на спиците на колело. Това е най-хубавата постройка в града. Квадратна, гледаща на юг, с четиристенен покрив и кула в средата. Почива върху основа от големи и стари каменни плочи. Набити едно над друго каменни стъпала водят към входа.

Стените са обшити с груби и небоядисани, застъпващи се дъски. Главите на избитите вълци са приковани към една от тях. Редицата им е неравна, а кръвта им е оставила ръждиви и алени струйки. Там са, за да ни напомнят за опасностите, които се таят в горите, а и да покажат на самите вълци кой е господарят. Те ме привличат по неизвестна за мен причина. Никога не съм виждала вълк, било то жив или мъртъв. Тези на стената са повече от мъртви. Гниенето е преобразило до неузнаваемост някои от главите в раздърпани, обрулени от времето и проядени от червеите буци. Други са нови и все още пазят величавата си свирепост. Козината е суха, смъртта е потъмнила втренчените очи до матовосиньо, но кървавите им зъби все още са оголени в явен знак на непримиримост.

— Убих ей този — каза един старец, когато ме видя да ги гледам, а след това посочи и себе си. — Аз съм старият Том Картър. Хубавичко го наредих.

Знам кой е. Живее досами гората. Няма нито един зъб и вони и на бъчва, освен на всичко останало. Когато видях за първи път бърлогата му, я помислих за купа сено. Тя не е нищо повече от коптор, направен от кал и слама.

— Нова си, а?

Кимнах му.

— Не съм ли те виждал в гората?

Кимнах отново. Няколко пъти се бях осмелила да навляза в нея, за да я изследвам.

— Тогава бъди нащрек, момиче — и той кимна по посока на вълчата глава. — Не ти изглежда много по-голям от куче, нали? Не се оставяй да те заблуди. Може да не са големи, но са много свирепи. Ще те повалят и ще ти прегризат гърлото, преди да си издала и звук.

Вратите на молитвения дом са покрити със съобщения: някои от тях са нови, други са пожълтели, а написаното едва се разчита. Съобщения за женитби, заповеди, забрани; последните са най-много.

Забранено е да...

Градът се управлява в пълно съответствие с Божиите повели. Всеки, който не им се подчини, може да се озове в стегите, да бъде бичуван или прогонен от колонията.

Неделната служба се посещава от всички. Не се допускат никакви изключения. Наказанието за непосъствие е прогонване. Но не само от църквата, а и от общността. Проповедите продължават с часове. Ако доктор Джонсън е сравняван с Мойсей, то Елиас Корнуел се превърна в нещо като по-малкия му брат Аарон. Често държат проповеди един след друг. Седим на редиците дървени пейки, жените и децата от едната страна, мъжете от другата. Трябва да седим изправени, като че ли сме гълтнали бастун. Ако някой е прегърбен или клюма, бива удрян рязко в гърба или шляпван по главата от служителите, които ежегодно се избират, за да следят за реда по време на божествената литургия.

Имат отец Джонсън за пророк. Хората, които са дошли тук с него, почти го боготворят. Не биха се осмелили да оспорят дори една негова дума. Неговите думи са Божие слово, а Божието слово е закон. Често записват проповедите му, за да ги препрочитат по-късно. Аз също седя и пиша с наведена глава, но целта ми е съвсем различна. На амвона има нарисувано едно огромно око. Бог ни наблюдава през цялото време. А аз водя дневника си пред очите му.

Отец Джонсън прилича на пророк само по това, че косата му е дълга и има голяма, щръкнала брада. Иначе е нисък, набит и широкоплещест. Прилича повече на ковач, отколкото на пророк. Ръката, която често стоварва върху амвона, е дебела като бут и толкова космата, че все едно е покрита със свинска четина.

Той не ми харесва. Не ми харесват очите му. Те са много тъмни и изпод склучените му вежди и над брадата приличат на дупки, студени и празни като дулото на мускет. Когато гледа към мен, се опитвам да не срещам погледа му. Не ми се ще да му се набивам в очите.

Седя до Марта. Като новоодошли, мястото ни е най-отзад, вдясно до голямата двойна врата. През зимата тук ще бъде доста студеничко, но така е по-добре. Нямам никакво желание да бъда по-близо до проповедника.

Съпругата и децата на отец Джонсън седят на първия ред.

Благоверната госпожа Джонсън е пълна противоположност на мъжа си; колкото той е плещест, толкова тя е слаба. Седи изправена и подпряла гърба си с едната ръка, лицето ѝ е толкова бледо, че почти сивее. Устните ѝ са стиснати, сякаш през цялото време смуче лимони или непрестанно ѝ се гади. Марта ми прошепна, че жената май е бременна, но че се надява искрено да не е така. Децата, които са насядали до госпожа Джонсън, са десет — от четиринадесетгодишно момиче до най-малките, които са едва проходили.

— Сякаш цялото това котило не ѝ стига, ами още цяла сюррия почиват в гробището, горките дребосъци.

Шепотът на Марта е едва доловим, но един от блюстителите на реда в църквата започва да ни гледа смръщено. Сестрата на Марта е седнала на втория ред отпред назад, заедно със съпругите на другите членове на градския съвет. Много е горда от положението си и когато влизаме, се усмихва самодоволно.

Семейство Ривърс, Сара, Ребека и децата са седнали пред нас. Джон е от другата страна, но малко по-напред. Въпреки че е твърде нов, за да му се чува думата, Джон Ривърс все пак беше един от старейшините в своята църква, и много го уважават.

Елиас Корнуел слезе от амвона. Отец Джонсън се готви да говори.

— „И рече Мойсей на народа: помнете тоя ден, в който излязохте от Египет“^[2]. Точно както израилтяните и ние сме богоизбран народ. Нима теглото ни не беше голямо в пустошта? Нима не ни посочиха пътя, по който да вървим? Нима не видяхме лъч от небето, като пръст Божи? Нима не ни изведе Той до това място? Открихме един хълм, които вече бе заравнен и ни очакваше, за да построим града си. Достигнахме дотук изгладнели и бяхме заситени. Каквото и да боднехме в земята, раждаше в изобилие, та преживяхме зимата и не бяхме лишени от нищо. Тук ни посрещнаха плодородни долини, тучни пасбища и вода, сред които човек и звяр да добруват.

Всичко това е Божие провидение, знак за Неговата загриженост. Нарекохме това място Бюла, Божия невеста. Чакаме Неговото пришествие и уверявам ви, то не е далеч. Защото Лукавият достигна до земите Му. Зловредното му влияние се простира над всичко. Нечестивите сили са навсякъде, дори и тук, в Нова Англия.

Извърна рошавата си глава и смръщи черните си вежди към нас, новодошлите.

— Приветстваме ви с добре дошли, братя мои, и се радваме заедно с вас за щастливото ви избавление, но пусти са надеждите ви, че сте оставили дявола зад гърба си. Ако се надяваме на вечно спасение, трябва винаги да сме нащрек. Нима не знаете, че злите сили са неимоверно мощни и лукави? Нима не знаете, че индианците са в съюз с тях и им отдават почитта си в горите? Силите на сатаната се спотайват наоколо и дебнат в засада иззад всеки храсталак. Те са дори и тук сред нас, хлъзгави като змии, коварни и невидими, крият се, промъкват се наоколо подобно на долни твари...

Най-накрая се изнизваме и се отправяме към наполовина построения ни дом. Не можем да работим, но виждам как ръцете на Тобайъс го сърбят да хване теслата и триона. Джон Ривърс също. Джона би предпочел да е в градината си, но тъй като и това не му е позволено, се присъединява към другите двама, с ръце в джобовете на панталоните и очи, вперени в недостроената къща и непрекопания участък.

Строим къщите си заедно, една до друга. Като на новодошли ни дадоха земя далеч от центъра, край гората. Най-близкият ни съсед е онзи Том Картър. Ние не строим като него. Строим от дърво, за да просъществуват домовете ни.

Тобайъс и Джон вършат цялата тежка работа — сеченето, влаченето и рязането. Джоузеф, най-големият син на Джон, е тринадесетгодишен, но работи като истински мъж до своя баща. Понякога идват да им помогнат и други. Всички трябва да си осигурят подслон преди началото на зимата. Това е важно за всички поселници. Джона дава съвети по време на строежа. Къщите ни се различават от останалите поради неговите напътствия. Накара да подредят трупите близо една до друга и да запълнят пролуките с мъх. Видял как се прави това в Бохемия. Така къщите остават топли през зимата.

Лятото се стопи и дойде есента. С притеснение очакваме зимата, защото тук тя е сурова. До настъпването ѝ трябва да сме приключили или ще измрем от студ, а с нас и животните ни. Джон иска да построи обора близо до къщата, за да им е топло и закътано. Животните ще загинат, ако ги оставим на открито в полето или гората, а и когато

падне дълбок сняг и дори една крачка навън ще бъде истинско изпитание, така ще ни е по-лесно да ги наглеждаме.

Освен кокошките на Марта, които носят редовно и се угояват, сега имаме крава и свиня. Тобайъс продаде някои от излишните си инструменти, а и нали Джона е аптекар. Тъй като тук няма лекар, хората свикнаха да идват при него с болестите си и му плащат с храна.

ЗАПИС ЧЕТИРИДЕСЕТ И ШЕСТИ

Цялото ни време е изпълнено с работа, работа и пак работа, но поне къщата на семейство Ривърс е готова. Всички се натъпкахме в нея, докато завършим и другата.

Често ходя в гората, за да събирам мъх за къщата и растения за Джона. Двамата с Марта подготвят билковата си градина. Тобайъс я огражда, за да не влизат свинете, а Джона и Марта засаждат лехите със семена и резници, донесени от вкъщи. В гърнета, за да могат да ги приберат, щом застудее, са насадени градински чай, мащерка и розмарин, също донесени от Англия. През пролетта ще посеят лайка, усойниче, киселец, вратига, божур и мак. Джона има широки познания, но разчита и на Марта, записва разни неща, които тя му казва и които не е знаел.

— Какво да ти кажа, драги? Аз съм проста селска женица — казва му тя с престорено раздразнение.

— Знаеш много — отвърща ѝ Джона и тъмните му очи блесват. — Със сигурност повече от немалко лондонски лекари.

Марта възразява и се изчервява, казва му да я остави на мира, но виждам, че е поласкана. Помага му с готовност, а и има огромни познания, добити от майка ѝ и нейната майка, просто никой досега не се е интересувал от тях.

Джона възнамерява да напише книга, озаглавена „Билкария: Подробна история на растенията от Стария и Новия свят и техните лечебни свойства от Джона Морз“. Засега това е само купчина записки в картонена папка. Цял живот е събирал растения, рисувал ги е и ги е описвал, изреждайки свойствата им. Правил е така навсякъде, където е ходил и иска да постъпи по същия начин я тук.

Разхожда се из гората, а аз го съпровождам. Води ни инстинктът, познаването на растенията или чистото любопитство, когато събираме всичко, което може да представлява интерес за нас. Някои от растенията са ни познати, защото почти не се различават от онези, които има в Англия. Други разпознаваме по описанията, които индианките са му дали по пътя насам. Трети са видени у господин Трейдсът, който ги е донесъл от Вирджиния. За много от тях обаче не знаем нищо — нито названието на растението, нито пък свойствата му. Те са именно онези, които ни интересуват. Джона иска да бъде първият, който ще ги опише. Исква в книгата си първи да изброи приложенията и качествата им.

— Това е една от причините да дойда тук, Мери. Това е делото на живота ми.

ЗАПИС ЧЕТИРИДЕСЕТ И СЕДМИ

Невинаги отивам в гората с Джона. Понякога ходя и сама. Есента е в разгара си. Дните все още са горещи, но нощите стават все по-студени. Джона трябва да помага за довършването на къщата преди настъпването на зимата. Гората е изпълнена с безброй аромати. Търся плодове, ядки, гъби — всичко, което може да бъде прибавено към запасите ни — и трябва да си призная нещо ужасяващо. Имам голяма тайна. Ако някой разбере за нея, ще бъде строго наказана.

Започнах да се обличам като момче, когато излизам сама в гората.

Пътеките са тесни, шипките и къпините се захващат за полите ми, смъкват шапчицата и късат елека ми, та затова откраднах един чифт панталони, които бяха на Джоузеф и които Сара беше приготвила да изкърпи, една от шапките на Тобайъс и един здрав кожен елек, принадлежащ на Джона. Крия ги, увити в мушама, в хралупата на едно дърво.

ЗАПИС ЧЕТИРИДЕТТ И ОСМИ

Денят беше топъл и ясен и аз се осмелих да навляза в гората много по-навътре, откогато и да било. Вървах из нея, докато слънцето взе да клони към залез. Под дърветата беше горещо и задушно, а торбата ми все повече натежаваше. Тъкмо се бях замислила дали да не се връщам или поне да поспра за малко, когато се натъкнах на голямо езерце, което беше така закрито от клоните на дърветата, че едва не паднах в него.

Езерото изглеждаше прохладно. Изкачих се до една голяма и гладка скала, осветена от слънцето, която се бе надвесила над него. Протегнах се и загребах в шепите си вода, за да отпия. Водата беше приятна и хладка, но не студена. Беше ми горещо и както през цялото лято се бях изпотила. Дните са топли, а ние работим здраво. Колко пъти съм си мечтала да се изкъпя! Но на човек не му остава и миг усамотение, та единственото, което може да стори, е да измие лицето и ръцете си.

Огледах се. Цяла сутрин не срещнах никого, а и бях на мили от селото. Съблякох се бързо и се потопих във водата. Тя обгърна нежно тялото ми като тъмна, зелена коприна. Нямах сапун, но се изтърках доколкото можах, измих косата си и я изцедих. Заплувах към средата на езерцето, отпуснах се във водата и загледах листата и слънчевите лъчи, които се прокрадваха през клоните. Когато кожата ми започна да настръхва от студ, излязох и се излегнах на окъпаната от лъчите скала.

Сигурно съм заспала, защото когато се събудих, слънцето се беше изместило в небето. Спомних си къде съм и грабнах дрехите си. Когато повдигнах вързопа, от него падна нещо, поставено най-отгоре. Бяха купчина листа, лепкави и мазни на пипане. Стиснах ги здраво в ръка. Преди да вляза във водата ги нямаше там. Бях сигурна в това. Не ги бях виждала досега. От къде ли са се взели?

Огледах се. Нямаше никого. Цареше пълна тишина, повърхността на езерцето беше гладка като огледало. Стреснах се от внезапен крясък. Най-обикновена сойка. Тук тези птици са светлосини, а крясъците им са по-къси, отколкото на сойките у дома. Озърнах се да видя някъде сини пера, но не видях нищо, само птицата отново изкряска. Сред тишината на гората този крясък отекна като смях.

Взех стиската листа и ги натъпках в торбата си. През целия път назад усещах, че ме наблюдават. Кожата ми бе настръхнала, а това е сигурен признак, но не видях никого. Първоначално си помислих, че

може да е някой от колонията. Забързах към хралупата, от страх да не ме хванат в мъжки дрехи, но тогава се сетих, че когато мъжете вървят из гората на лов, за дърва или повалят дървета, вдигат толкова много шум, че се чуват на километри разстояние. Почти повярвах, че има духове.

Джона силно се заинтересува от новото ми растение. Повъртя листата в ръцете си, разгледа ги през увеличителното си стъкло и обяви, че са от някаква билка, подобна на сапуничето. Реши, че ще си ни от полза, когато не разполагаме с истински сапун. Попита ме къде съм ги намерила.

— Край едно езерце — му отвърнах и страните ми почервениях.

— Мдам, мдам. Добре.

Джона не забеляза смущението ми. Внимателно разтвори една клонка и започна да я рисува за своята „Билкария“, накара ме да му обеща, че ще му покажа къде расте. Съгласих си с кимване, чудейки се какво ще му покажа, след като не ги бях брала аз.

ЗАПИС ЧЕТИРИДЕСЕТ И ДЕВЕТИ

Отново почувствах как кожата ми настръхва, когато как отидох в гората. Спрях се, за да се огледам и послушам, но не видях никого и нищо необичайно. Престорих се на безгрижна и продължих по пътя си, но всичките ми сетива бяха нащрек. Въпреки това не видях нищо.

Той се появи изневиделица и аз наистина го взех за горски дух. Изплаших се и страхът се изписа на лицето ми.

Беше младият индианец, същият, когото бях видяла в Салем и който ни доведе до тук. В едната си ръка носеше къс лък, а през рамото си бе праметнал колчан със стрели. Беше протегнал другата си ръка с дланта към мен. Вероятно се опасяваше, че ще побягна от него като подплашено животно, както биха сторили Дебора или Сара, или някои други момичета от града. Но те никога не биха навлезли толкова навътре в гората. Навъртат се в покрайнините ѝ и надничат през дърветата като изплашени деца. Не съм като тях. Не направих нито крачка назад, след като се съвзех.

— Не се страхувам. Какво искаш?

Той вдигна рамене и погледна надолу. Миглите му са дълги и гъсти като на момиче и докосват изрисуваните черни линии по бузите му. Вдигна глава, а очите му имаха пакостливо изражение.

— Често те виждам тук. Първо те взех за момче, но после...

Ако той е оставил сапуничето край езерото, значи ме е видял...

Зяпнах го с широко отворени и ужасени очи. Само при мисълта за това се притесних много повече, отколкото от ножа, лъка или страшния му вид. Той се разсмя, а някъде дълбоко из горите му отвърна една сойка, след нея още една. При вида на кръвта, която нахлу по страните ми при спомена за случката, продължи да се смее още по-силно. Сега вече се обърнах, за да побегна, но той бе по-бърз от мен.

— Остани — каза той и ме хвана за ръката. — Жените и момичетата от моя народ често ходят голи, това не означава нищо.

— Обаче за мен означава!

Отърсих се от него и побягнах с всички сили.

— Почакай! Спри! — Викаше след мен. — Ти и старият мъж... Джона...

Не чух остатъка от думите му, продължих да бягам и се спрях едва при моето кухо дърво.

ЗАПИС ПЕТДЕСЕТИ

На Джона му се случи нещастие. Помагаше на Тобайъс и Джон да режат дърва, когато един от пъновете, които поставяха, се изплъзна и затисна коляното му. Кракът е изкривен под лош ъгъл и Марта смята, че костта може да е счупена, няма обаче начин да разбере това, защото ставата е силно отекла. Даде му отвара от мак, за да притъпи болката, но се нуждае от жълт кантарион, дива тиква, зарасличе, копър и самогризка, за да приготви лапа за отока. Нито една от тези билки не расте тук. Не знам какво да правя.

ЗАПИС ПЕТДЕСЕТ И ПЪРВИ

Марта стори каквото можа с лековете, с които разполага, но Джона има треска, а кракът му почернява. В селището няма лекар. В колониите наоколо има само няколко, но никой не е убеден, че ще открием някой, който би склонил да дойде. А и въпреки тежкото положение на Джона, никой не вижда смисъл от изпращането на човек за лекар. Отец Джонсън каза, че всичко е в Божиите ръце.

Тобайъс се готви за път. Нямаме кон, но Джон Ривърс ни предложи своя. Преваля пладне и Джон смята, че ще е по-добре утре да тръгне на път. Нищо не е окончателно решено, но едно знаем със сигурност: ако не помогнем на Джона, той ще загуби крака си, а може и да умре. Марта хапе устни. Смята, че вече е твърде късно. Виждам го в очите й.

Не мога да стоя повече вътре.

Ще взема торбата си и ще вляза в гората. Сега вече събирането на растения не е въпрос на любознателност и обогатяване на познания, а въпрос на живот и смърт.

ЗАПИС ПЕТДЕСЕТ И ВТОРИ

Поех по незнайни и неவிждани от никого пътеки. Не се боя, че ще се изгубя. Израснала съм в гората, другари в игрите ми бяха децата на дървoseкачите и въглищарите. Те ме научиха да бележа пътя, по който минавам.

Първоначално не видях младия индианец, но той си беше там. Повървах, докато не усетих кожата ми да настръхва. Досега си играехме на котка и мишка, но това трябваше да престане.

Извиках му да се покаже.

— Какво искаш?

— Нуждая се от помощта ти.

Обясних му какво се бе случиш.

Той внимателно ме изслуша:

— Дядо ми помни Джона. Смята, че той е добър човек. Не е като другите. Лечител като самия него. Дядо ми е пау-уау — той се смръщи, докато се опитваше да ми обясни. — Той е нещо повече от лечител, той е шаман.

— Нещо като свещеник?

— Не като Джон-сън — произнесе сричките на името отделно, сякаш бяха две думи. — Дядо ми се досети какво прави Джона в гората и ме изпрати да ви помогна. Сапуничето беше подарък. А после, когато те срещнах отново, ти побягна.

— Ще ни помогнеш ли?

— Ще попитам дядо. Той ще знае какво да правим.

— Заведи ме при него.

— Не. Това е невъзможно. Аз ще дойда.

— Кога?

— Скоро.

И изчезна, преди да мога да го попитам още нещо.

ЗАПИС ПЕТДЕСЕТ И ТРЕТИ

Състоянието на Джона не се подобрява. Треската му се усилва, а кракът му почерня още повече. Преместихме го от дома на семейство Ривърс в къщата, която строят с Тобайъс. Тя е само една празна обвивка, но поне в нея е тихо и няма деца. Марта се грижи за него, докато той се мята, измъчван от треската. Тя се засили през нощта и на сутринта Джона вече бълнуваше.

Исках да остана будна, за да помагам на Марта, но съм се унесла. Събудих се и видях Тобайъс да обува ботушите си.

Разсъмваше се, из въздуха се носеха песните на горските птици.

— Ще ми се тази птица да спре да крещи — каза Марта, разтривайки слепоочията си с пръсти. В общата врява се открояваше крясъкът на сойка.

Втурнах се към вратата и я отворих рязко. В края на едно от стъпалата стоеше голяма кошница с билки. Плътните стъбла и лъскавите листа блестяха от росата, растенията бяха откъснати толкова скоро, че изобщо не бяха повехнали. От другата страна на стъпалото имаше по-малка кошница, покрита с плат. В нея имаше кратунка, малък глинен съд и пакети, обвити с кора. Огледах се. Крясъкът на сойката се носеше съвсем отблизо. Последвах го в гората.

Той ме чакаше под дърветата. Тук ми разясни заръките на дядо си. Листата в кошницата трябва да бъдат сварени, с охладената смес да бъде превързан крака. Праховете в брезовите кори трябвало да се

разтворят във вода и да се дават на болния, за да се овладее треската. Течността в глинени съдове била за прочистване на организма от отровите. И най-накрая, след като кракът бъде наместен и отока спадне, съдържанието на кратунката трябва да се втрие в кожата, за да заздравее по-бързо.

Не знаех как да изразя благодарността си.

— Той все още не е излекуван. Утре отново да разбере как е. Ослушвай се за мен.

— Почакай! Как се казваш?

— Нима не се сети? Джейбърд^[3].

Смехът му отека наоколо, а птиците в гората му отвърнаха.

Марта беше внесла кошницата вътре, когато се върнах в къщата. Беше се досетила за какво са листата и вече ги вареше в едно котле. Миришеха на свежест и чистота, надвиха смрадта на гнилоост, която изпълваше стаята.

Разказах ѝ как съм се сдобила с тези неща и подробно ѝ обясних как да го лекува. Марта никак не е доволна от това, че се разхождам навътре в гората, а още по-малко от срещите ми с индианците и използването на техните езически цярове. Дали постъпваме правилно, ще разберем чак след като започнем да го лекуваме. Тя знае, че нямаме друг избор.

Не се налага Тобайъс да ходи за доктор. Наложената лапа намали отока, а праховете — треската. Кожата му придобива здрав вид. Кракът на Джона вече не е черен.

— Това е чудо — възкликна Марта, когато свали превръзката. — Истинско чудо. Всички сме Божии чада. Въпреки че са езичници, те са по-добри християни от някои, чиито имена няма да споменавам — после се обърна към мен. — Това не значи, че одобрявам начина, по който си се сдобила с тези неща. Подобни бродения из гората могат да привлекат внимание. Ако те бяха видели... при това с него...

— Внимавах никой да не ме види.

— Но все пак, ако те бяха видели...

Погледна ме, честното ѝ лице беше угрижено, но остави мъмренето за после, трябваше да се погрижи за Джона. Болките му не са преминали. С Марта се подготвяме, за да наместим костите. Тобайъс ще трябва да го държи.

ЗАПИС ПЕТДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТИ

Трябва да се вслушвам в мърморенето на Марта. Ограничих посещенията си в гората, но все още ходя там. Единствените ни съседи са семейство Ривърс. Старият Том Картър не се брой, защото ако не е пиян, изтрезнява. Не виждам никого, така че какво биха могли да знаят?

Джона смята страховете й за пресилени. Насърчава ме да потърся още растения. Смрадлика, лаврово дърво, дебрянка, дъбравник, царско биле, пача трева и превара. Списъкът става все по-голям и по-голям. Джейбърд ми показва къде мога да открия билките, нарича някои с местните им имена, а други с имената, дадени им от заселниците. Разказва ми за качествата им, показва ми кои са отровните им части, кои са полезни и по какъв начин да се обработват, за да бъдат използвани като лекове. Слушам го внимателно, за да мога да предам всичко на Джона.

— Как е той?

— Много по-добре. Скоро ще може да ходи с бастун. Междувременно седи с вдигнати крака и работи над своята „Билкария“.

— Разказах на дядо си за теб. Намира това, което правиш, за доста интересно. Искане да се срещне с теб.

— Искане да кажеш, че иска да се срещне с Джона. Нали ти казах, че той не може да ходи.

— Не с него. С теб.

— Защо с мен?

— Той ще ти отговори на въпроса.

— Кога?

— Не днес. Става късно. Ще разбереш кога. Ще те потърся.

После изчезна в гората. Знам, че не мога да го последвам. Дори не мога да кажа в каква посока пое. Краката му не издават нито звук, няма шумолене на листа, нито чупене на съчки, сред петната на сенките изобщо не го виждам.

ЗАПИС ПЕТДЕСЕТ И ПЕТИ

Никога не зная дали ще срещна Джейбърд. Той просто се появява. Никога не го виждам. Може да е само на една ръка разстояние, а аз нищо не подозирам. Учи ме как да вървя тихо през гората, достатъчно тихо, за да не плаша животните и те да не се крият. Учи ме да имитирам птиците. Мога да подражавам на сойката почти толкова добре, колкото и той самия. Само така разбирам, че той е там. Извиквам го и той отговаря.

Понякога ни оставя подаръци на прага. Малки кошници, изплетени от върба или тръстика, пълни с ядки, плодове, най-често сливи и боровинки. Знае, че последните са любими на Марта. Приличат на английските, но са по-сладки и по-големи.

Никога не идва в града. Нито пък някой друг от племето му. Той е единственият, когото виждам, откакто пристигнахме.

ЗАПИС ПЕТДЕСЕТ И ШЕСТИ (ОКТОМВРИ, 1659)

— Искаш да разбереш защо не срещаш никого от моето племе в гората?

Ядем ягоди в гората. Джейбърд знае място, където те продължават да зреят чак до падането на първия сняг, което ще се случи съвсем скоро. Седнали сме един срещу друг. Когато съм облечена като момче, се чувствам по-удобно в компанията му. Отнася се с мен като с брат.

— Добре, ще ти кажа. Когато пристигнаха първите заселници, моят народ ги прие радушно. Без нашата помощ щяха да загинат. Научихме ги как да живеят, какво да сеят, кога да го сеят, кога да прибират реколтата. Смятахме, че има предостатъчно земя за всички ни. Но стана друго. Прииждаха все повече и повече заселници и искаха все повече и повече земя. Взеха земята, която бяхме разчистили, за да се заселят на нея, защото така им беше по-лесно. Но не това изтреби нашите хора.

— Нападнали са ви? Изтребиха ви?

Той поклати глава.

— Не и по начина, по който ти си мислиш, с пушки и оръжия. Белият човек донесе със себе епидемии и болести. Всичко това е

започнало преди много, много години, още преди появата на първите преселници в Плимут. Появиха се рибари от вашите земи, които ловуваха в северните морета. Всяка зима се връщаха по домовете си, но не беше нужно да се задържат много, за да разпространят заразата. Появиха се и търговците на кожи, те също донесоха болести. С англичаните дойде петнистата болест. Нашите лечители бяха безсилни срещу болестите, които дойдоха отвъд морето и с които не се бяха сблъсквали досега.

Голяма част от народа ни загина. Онези, които оживяха, бяха прекалено слаби да ловуват, да ходят за риба, да обработват земята или да прибират реколтата. Принадлежахме към племето пентъкет от народа пенакук. Главният ни град се намирал на север, на река Меримак. Много малко от нашите останаха там и земята ни беше продадена на англичаните. Баща ми беше вожд на едно малко племе, отдалечено от центъра и живеещо край един от притоците на реката. Надяваше се, че племето му ще избегне болестите, които върлуваха край Меримак, но уви. Хората потърсиха помощ от нас и пренесоха болестта със себе си. Баща ми, майка ми, сестра ми и братята ми, както и много други загинаха. Един бледолик, добър човек, се смили над злочестините ни. Стори каквото можа за болните, а то не беше много и ме отведе с още неколцина. Грижи се за нас, образова ни и се отнасяше с нас като със свои собствени деца.

— Но ти си го напуснал?

— Изборът ми не беше труден. Пораснах достатъчно и разбрах, че не стига само да науча езика ви и да нося вашите дрехи, за да бъда бял. Искан да се върна у дома, при моя народ. Обаче открих, че нямам дом. На мястото на дома ми се бе издигнал градът на белия човек, Бюла.

— Какво се е случило с тях? Къде са отишли?

— Не живеем на едно място като белия човек. Мястото, което вие наричате Бюла, е летният ни стан. През зимата навлизаме дълбоко в горите, за да ловуваме и да се подслоним срещу тежките студове, през пролетта отново се връщаме тук, за да засеем земята и да ловим риба. На пролет, когато останалите от моя народ се върнали, открили, че селото им е завзето. Свещените им места — разрушени. Гробовете на предците им били осквернени, а над тях били издигнати постройки.

Хранилищата им били разбити, а храната открадната. Не са имали никакъв избор, освен да продължат.

— Значи никой не е останал?

— Само дядо ми. Той останал. Грижи се за светините. Камъните все още стоят...

— Какви камъни?

— На върха на хълма имало огромни камъни. Били са там от старо време, като белег за свещено място за моя народ, а сега...

— Сега са под молитвения ни дом.

Спомних се, че забелязах каква странна форма имат плочите — квадратни и не бяха дялани скоро, а древни, обрулени от времето, вятърът и дъждът бяха оставили следите си по тях.

— И ние имаме такива камъни — разказах му за камъните, при които ходеше баба ми и за тези, които видях в равнината Солзбъри.

— Това значи, че народът ти ги почита.

Беше мой ред да поклатя глава в знак на отрицание.

— Смятат ги за езически.

— Но нали са техни?

— Въпреки това. Бил ли си в града?

— Предостатъчно.

Не каза нищо повече, но от начина, по който го изрече, разбрах, че кракът му повече няма да стъпи там.

ЗАПИС ПЕТДЕСЕТ И СЕДМИ

— Хората говорят. Казах ти, че ще започнат да приказват — Марта впи поглед в мен.

Домът ни е завършен. След като се нахраним, присядаме край огъня, а мракът се спуска отвън. Сестрата на Марта е била тук, нейните посещения винаги нарушават спокойствието й.

— Говорят ли? — Вдигнах поглед от ръкоделието си. — И за какво?

— За теб, че бродиш из гората. И за много други неща.

— Какво точно говорят, Марта? — попита Джона, обезпокоен от тревогата в гласа й.

— Джетро Вейн се оплаква, че свинете му са болни. Твърди, че някой ги е урочасал. Виждали са Мери да минава през мястото, където те скитат. Видели са я да ги гледа и да им крещи, сякаш ги кълняла...

— Изобщо не съм клела. Казах им да се разкарат от там, защото ще влязат в градината ни! Крещях, защото те са нагли животни, подивели от живота в горите. Променили са се.

— Кой ти наговори това? — попита Джона.

— Сестра ми, Ани Франсис. Само ме предупреди какво говорят хората...

— По-скоро е искала да те разтревожи — лицето на Джона помръкна. — За мен тя е човек, който се меси в чуждите работи и с удоволствие разнася зловредните приказки. Не й обръщай внимание.

— Нищо не убягва от погледа на нашата Ани. От мен да знаеш, че е петимна за всякакви клюки и е на всяка манджа мерудия — Марта поклати глава. — Но именно затова предупреждението ѝ си има основания. Ти не познаваш тези хората толкова добре, колкото ги познавам аз.

— Може и така да е, но за всичко си има обяснение — въздъхна Джона. — Урочасване? Какви глупости! — той е човек на науката и не дава ухо на никакви суеверия. — Сякаш свинете на Джетро Вейн не пипнаха заразата от прасетата, които брат му доведе със себе си — и се върна към книгата си. — Още по пътя ми се сториха нефелни.

— Може да са я пипнали от самия Джеремая — допълних аз.

Тобайъс се разсмя. Джеремая Вейн е досущ като дъщеря си Дебора. Има рижва брада, малки очички, тясна челюст и дълъг нос, приликата му с рижата ирландска свиня е неимоверна.

— Няма нищо смешно! — В очите на Марта заиграха зеленикави пламъчета. — Подобни неща са опасни. Всички знаем до къде водят такива приказки! Не е нужно да настройваме хората срещу себе си.

— Ти, млади господине, можеш да потегнеш оградата — каза тя на Тобайъс, след което се обърна към мен. — А ти, ти трябва да се промениш! Никакво бродене из гората! Никакви разходки! В противен случай всички ще започнат да дрънкат врели-некипели.

ЗАПИС ПЕТДЕСЕТ И ОСМИ

— Живеят в гората голи и са се отдали на пороците и греховете. Не обработват земята. По-лоши са и от просяци.

Достопочтената Ани отново ни е на гости, този път обаче след вечеря, та всички да я чуем. Споделя с нас, новодошлите, мъдростта и по-големия си опит. Предмет на обучение са индианците.

Лицето на Марта е непроницаемо. Ако не бяха същите тези индианци, които сестра ѝ толкова силно презира, Джона щеше да е мъртъв. Очите ѝ проблясват — това е предупреждение към нас да мълчим. Джона рисува клонката на масата пред себе си. Тобайъс седи в ъгъла и дялка кукла за сестрата на Ребека. Ще ми се да ѝ кресна, че нищо не разбира. Истината е, че индианците се опитват да не пречат на природата. Правят домовете си от неотсечени дървета, вземат само това, от което се нуждаят и се местят, за да позволят на земята да се възстанови. Но стискам зъби. Ани Франсис е глупава, тесногръда, невежа и сплетница, завира дългия си нос навсякъде, надува се, раздава акъл, многознайничи и току свива превзето уста.

— Какво пишеш, дете? Може ли да погледна?

Пръстите ми натиснаха прекалено силно, разцепиха перото и превърнаха „г-то“ в разкривено петно.

— Мери ми помага за моята „Билкария“ — каза Джона подавайки ми нож, за да подостря отново перото, което и сторих, но ръцете ми трепереха.

— Нека погледна — каза Ани Франсис и протегна ръка.

Джона започна да рови из листата си и така покри моите собствени. Тя съвсем явно бе поискала да видя какво пиша аз, но наместо това той и подаде своята книга. Тя я пое. Разтвори картонените корици. Страниците пукаха и се кривяха, докато тя ги разгръщаше. Внимателно, със смръщени вежди, изучаваше видяното, сякаш разбираше, но устните ѝ оформяха думите, а пръстът и следваше написаното, което ясно говореше, че тя едва умее да чете.

— Какво е това?

Беше се спряла на мандрагората. Рисунката на корена страшно прилича на малък човек, на нещо човекоподобно. В основата на стъблото коренът се разделя на две. Отърсвайки се от отвращение тя почти изпищя:

— Прилича на кукла, на восъчна кукла — и потрепера. — Нечисто!

— Приличат си с кукла, колкото си приличат моркова и пащърнака — очите на Джона проблеснаха.

Тънките ѝ устни се свиха и нацупиха, произнасяйки внимателно буквите, които оформяха думите от описанието на свойствата на растението, а пепелявото ѝ лице побледня още повече.

— Чувала съм за този корен. Расте само под бесилка и пищи като човек, когато го изтръгнат от земята.

— Нищо от това не е вярно. Бабини деветини. Глупави измислици, разпространявани от лекари-шарлатани и търговци на пенкилери. Този корен има много качества. Приспива, успокоява болката. Внимавайте в какво вярвате, госпожо.

— Вие внимавайте какво пишете в книгата си — и тя затвори шумно кориците. — Такива неща са за магьосниците и за всички други, които си имат вземане-даване с дявола.

— Аз съм аптекар — каза той и взе книгата си. — За мен е важно да записвам свойствата на растенията, различните билки и лекове.

Ани Франсис скръсти ръцете си пред черния си елек и упорито присви устни.

— Подобни неща намирисват на магия.

Джона въздъхна:

— Нищо подобно, госпожо Франсис, нищо подобно. Не се оплакахте, когато превързах крака на съпруга ви, след като се беше порязал на косата. Ето в тази книга открих билките, с които да излекувам раната, и да успокоя болката. Тъй като тук няма лекар, аз го замествам. Водил съм тази книга през целия си живот. Нуждая се от нея в работата си и няма да се разделя с нея.

Госпожата не изглеждаше убедена, но не можеше да излезе на глава с Джона. Затова насочи вниманието си към мен.

— Можете да приказвате каквото си щете, господин Морс, но мастило по пръстите на едно момиче не е от най-обичайните гледки. Никой не те надзирава и си позволяваш прекалено много — тя отмести очи от мен и погледна към мястото, където сестра ѝ седеше и шиеше. — От мен да го знаеш, по-добре ще е да се навърташ край Марта и да ѝ помагаш.

Направи пауза, изправи се на стола си, пое си дъх и го задържа, издувайки бузи и гърди, та чак почервения. Явно се готвеше да каже нещо важно и дори Тобайъс вдигна глава.

— Сестро, трябва да споделя с теб — обърна се тя към Марта и махна с ръка посочвайки стаята и къщата, — че начинът, по който живеете тук, бе подложен на обсъждане.

— Подложен на обсъждане? — Джона вдигна глава. — В какъв смисъл?

— Някои смятат, че никак не е подходящо младо момиче да споделя един дом с двама мъже, с които няма никаква роднинска връзка.

Погледна към Джона, към страниците пред него. Ако досега е имала някакви съмнения, то оттук нататък беше убедена.

— Кой го твърди? — Попита Марта с треперещ глас. — Тук сме като едно семейство.

— Точно така — усмихна се кисело Ани Франсис — и живеете в грях. Ще бъде много по-подходящо, ако момичето — и махна с ръка към мен — живееше у семейство Ривърс. Те са истинско семейство. Това достигна до ушите на отец Джонсън.

— А кой му е говорил, ако мога да попитам? — ръцете на Марта трепереха и тя остави ръкоделието си. Виждах, че започва да се ядосва.

— Пасторът ще говори с градските съветници. Ще ви известят за решението им.

При тези си думи стана, за да си ходи.

— Почакайте, госпожо — възпря я Джона със загрижено лице. — Нима ние нямаме думата?

— Вие сте новодошли и затова нямате думата.

— А семейство Ривърс? Какво мислят те по въпроса? Все пак тя ще стане част от тяхното домакинство.

— Те ще се подчинят на решението. Джон Ривърс е богобоязлив човек. Нима би могъл да постъпи другояче? — Тя говореше умишлено бавно, сякаш обясняваше на група невръстни деца. — Със силата и под умелото ръководство на отец Джонсън, съветът винаги взима правилното решение. Господ говори чрез тях, как иначе ще узнаем намеренията Му? Волята на съвета е волята на всички ни.

ЗАПИС ПЕТДЕСЕТ И ДЕВЕТИ

Още с излизането на сестра ѝ Марта започна да порицава Джона и мен за съдържанието на книгите ни. Аз пък казах, че Ани Франсис може да чете толкова добре, колкото и едно дете, та какво значение има. Но Марта поклати глава и каза, че тук не липсват начетени хора и скоро може да ни ги проводят.

Ани Франсис, винаги ликуващият приносител на лоши новини, ни посети отново, за да ни съобщи, че наистина трябва да събера нещата си и да се пренеса в съседната къща. Марта никак не е доволна от това, но смята, че може и да е за добро. Не иска подозренията на хората към мен да се увеличават и мисли, че ще съм на сигурно място при Ребека и семейството ѝ. За мен това не е изпитание. Ребека ми е като сестра, а ако Марта ми е като майка, то Сара е като любимата ми леля. Джон Ривърс е добър човек, мъдър и справедлив. За мен не е непоносимо бреме да живея с тях, но аз трябваше да взема това решение. Не ми допада да ме местят като вещ.

ЗАПИС ШЕСТДЕСЕТИ (КРАЯ НА ОКТОМВРИ? 1659)

Въпреки че е краят на октомври, небето е синьо, ясно и светло. Гората е обагрена във всички цветове. У дома листата само се променят, тук те пламтят. Много ми се иска да се разходя из гората, но съм затрупана с много работа, а и обещах на Марта да не напускам очертанията на селището.

Къщите са построени, но все още имаме много работа, за да създадем уют и удобства. Малки са. Две стаи на първия етаж и една голяма над нея, но ако има нужда от още, могат да бъдат достроени. Къщата на семейство Ривърс е малко по-голяма, а това е добре, тъй като сега трябва да сместят и мен.

Когато нямаме работа в къщата, помагаме на съседите си да прибират реколтата, а и трябва да бъдат нарязани дърва за приближаващата зима.

ЗАПИС ШЕСТДЕСЕТ И ПЪРВИ

Дните още повече се скъсяват. Птиците отлитат на юг. Ята диви гъски описват накъсани линии в небето, сутрин и вечер крясъците им отекват като викове на изгубени души.

Слушам ги и се чудя. Седмици наред не съм виждала Джейбърд. Може би и те с дядо си са потеглили на юг.

ЗАПИС ШЕСТДЕСЕТ И ВТОРИ (НОЕМВРИ? 1659)

Утрините все още са сини и светли, но водата в бъчвите е покрита с ледена корица, а по земята има слана. Зимата идва, но ние сме готови. Реколтата е прибрана, къщите завършени, от двете страни на вратата има наредени дървета чак до стряхата.

Времето през късната есен е непостоянно. Някой казал на Джон Ривърс, че всеки един миг може да завали сняг. След закуската взех торбата си и се отправих към гората. Това може да е последната ми възможност преди да падне снегът. Знам, че обещах на Марта, но се опитвам да си повярвам, че след като вече не живея при нея, не се налага да съдържам обещанието си. Отвсякъде се стели мъгла. Не виждам краката си от коленете надолу. Все едно вървя през току-що разчепкана вълна. Слънцето беше ниско над хоризонта. Светлината му е странна и се отразява в алените листа по клоните. Сякаш от дърветата капеше кръв.

Изминатият път белязах с прорези и приведени клонки, както ме бяха учили дървосекачите и въглищарите. Тази сутрин гората беше много тиха, почти неестествено. Отново усетих кожата си да настръхва. Дълго време стоях на едно място, внимателно оглеждах и запомнях всяко място, търсех и най-малката промяна, точно както Джейбърд ме бе научил. Но когато дрезгавият вик се разнесе от един храст почти до мен, пак подскочих.

Той излезе, смеейки се, а птиците му пригласяха.

— Трябва да гледаш навсякъде, както наблизо, тъй и на далеч. Хайде, дядо ми иска да те види.

Вървахме дълго, но не стигнахме до никакъв лагер. По пладне спряхме и си поделихме храната, която бяхме взели със себе си. Носех хляб и сирене, а той ядки и парчета сушено еленово месо.

Преминахме през една тясна долина със стръмни стени, осеяни с паднали дървета. В краката ни течеше буен поток, водата се пенеше от скалите. Изкачихме се към един проход между хълмовете. Тук потокът се превърна във водопад и се изливаше надолу по гладките и равни скали. Погледнах с недоумение Джейбърд. Какво правехме тук? Той се усмихна и посочи нагоре. Не се и съмнявах, че ще се изкачим, но от дъното билото изглеждаше отвесно. Не беше чак толкова трудно, колкото си помислих, но добре, че носех панталони, защото с пола подобно изкачване би било невъзможно. Издатините оформяха тесни и хлъзгави стълби. На по-трудните отсечки Джейбърд ми помагаше, съветваше ме да си поема дъх, да вземам по едно стъпало и да не поглеждам надолу, докато не стигнем горе. Един-единствен път погледнах под краката си. Видях големите, обли речни камъни ситни като чакъл, а потокът приличаше на тънка нишка.

Безпокоях се повече за онова, което беше над нас.

Над главите ни скалните издатини се бяха надвесили една над друга, като купчина книги, която всеки миг ще падне. Онези отдолу се накланяха навътре, но после ъгълът се променяше. Водата падаше от върха на широка и надвиснала скала. Изобщо не ми беше ясно как ще се изкачим там.

Джейбърд отстъпи встрани и ме подкани да го последвам на една плоча. Тук водата оформяше прозрачна завеса. Бяхме точно под водопада. Въздухът беше влажен, скалите мокри и хлъзгави, но достатъчно широки, за да вървим по тях без затруднения. Стената беше покрита с мъх и лишей. Вървахме покрай нея, докато достигнахме до една дълбока вдлъбнатина. Джейбърд пристъпи в тъмнината. Влязохме в пещера.

Вътрешността ѝ бе слабо осветена. Светлината се процеждаше през водната завеса, хвърляше отражения по стените и очертаваше трепкащи сенки. Все едно, че бяхме в пещера под морето. Джейбърд се доближи до една ниша и извади факла — насмолен боров клон. Удари кремъка и факлата пламна, осветявайки пещерата в дълбочина. Сводестото помещение се стесняваше и от него тръгваха няколко тунела. Той ме хвана за ръка и ме поведе през един от тунелите. Хванах се здраво за него и тръгнах след димящата факла. Тунелите криволичеха като лабиринт. Сама никога не бих открила пътя за връщане.

Вървахме дълго време, факлата започна да догаря и пращи, но постепенно тъмнината започна да се разсейва и сякаш навлязохме в по-голямо пространство. Пещерата завършваше с огромно помещение, в средата на което гореше огън.

Бяхме вървели през недрата на планината. Тъмнината в тунелите почти ме беше накарала да си мисля, че е нощ. А се озовах пред следобедното слънце, което позлатяваше покритата като с килим от дървета околност. Под мен се простираше стръмна бездна, а земята се бе ширнала пред погледа ми. Тук-там се виждаха хълмове и чукари, но дърветата покриваха всичко и се простираха, докдето поглед стига, превръщайки се във виолетова мъгла по линията на хоризонта.

— Това място е свещено за моя народ.

Пещерата наистина наподобяваше кораб на катедрала, но бледосивите стени, покрити с ръбести завеси и фино изваяните колони не бяха творение на човешката ръка.

— Тук нищо не се променя, нито зиме, нито лете — каза той и разбърка огъня. — На завет сме от вятъра и снега. Пещерата гледа на юг, така че събира всичките слънчеви лъчи, а е толкова високо, че никой не може да види огъня от долу. Димът се просмуква през тунелите и не може да ни издаде. Понякога се появява мечка, но след като види, че мястото е заето, си тръгва. Имаме всичко, от което се нуждаем, за да изкараме цяла зима.

Огледах се. Имаше легла от гъвкава ела, покрити с мъх и дебели кожи. Покрай стените бяха наредени кошници и глинени съдове. Но освен нас нямаше жива душа. Дядо му също го нямаше.

Възрастният мъж излезе от сенките, сякаш мислите ми го бяха призовали.

Заговори на своя език, а момчето му отвърна.

— Доведох я.

Старецът каза нещо. Прозвуча като име, но едва ли бих могла да го запиша.

— Какво каза?

— Махиган шкийзхиг, така те нарича той. Вълчи очи.

— Защо ме нарича така?

— Защо ли? Ами също както смехът ми наподобява крясъка на сойката и обичам да нося лъскави неща, така както заради бялата коса

и орловите пера наричат дядо ми Белия орел, така е и при теб. Защото имаш очи на вълк.

Смръщих чело, докато се опитвах да вникна в казаното. Единствените вълци, които бях виждала, са онези, чиито глави са приковани към стената в молитвения дом, а техните очи бяха изцъклени от смъртта или изядени от червеите.

— Нима по вашия край нямате вълци?

— Може би на север, в Шотландия, но не и в Англия — там са ги избили всичките.

Джейбърд преведе на дядо си, който поклати глава. После се обърна към мен:

— Той казва, че са постъпили лошо.

— Защо? Те убиват овцете и агнетата, понякога дори и деца, а могат да нападнат и възрастен човек.

Старецът вдигна рамене и заговори. Джейбърд кимна.

— За него всяко нещо си има място под слънцето, хората и вълците също.

Старецът продължи:

— Напомняш ми за една вълчица — тя била дива, горда и смела, но все още недостатъчно силна. В глутницата никой не я зачитал, ала била твърде млада, за да може да живее сама. Дядо ми усеща, че ти си изпълнена със същата дива гордост. Не искаш да прекланяш глава пред никого, но си млада, а животът в постоянна опасност не е много приятен.

— Какво се случило с тази вълчица?

Възрастният мъж отговори, но младежът сякаш се колебаеше да предаде думите му.

— Какво каза?

— Искан да му разкажеш за дивия заек.

— Дивият заек? Какъв див заек?

За какво говореше? Някои от жителите в колонията казват, че индианците са луди за връзване. Може би са прави.

— В гората и край вашето село видял див заек. Досега не го е срещал. Появил се е, когато ти и твоите хора сте дошли.

— Нима тук нямате диви зайци? — Попитах го със същия тон, с който той ме бе запитал за вълците.

— Разбира се, че имаме. Великият заек играе важна роля във вярванията на моя народ, затова и дядо ми го е забелязал. Смята го за знак от Великия заек, отправен към самия него.

Старецът кимна. Следеше разговора. Независимо от това, че не искаше да говори английски, разбираше езика.

— Този заек — продължи момчето — е съвсем различен от зайците, които се срещат из този край. Окраската му е различна, а и е по-малък.

Очите на стареца бяха вперени над огъня в моите. Две червени пламъчета, които светеха в тъмните му дълбини. Изведнъж в съзнанието ми се появи баба ми. Беше там, сякаш седеше до мен в пещерата. Спомних историите, които разказваха за нея и как можела да се превръща в див заек. Тя никога не говореше за това, никога не отрече и не потвърди тези измислици. Има толкова много неща, които не сподели с мен, вероятно е изчаквала да порасна, но този мит така и не настъпи. Спомням си я да лежи будна, със затворени очи, неподвижна като мъртвец в леглото до мен. Откъде мога да знам, къде е ходила?

Сетих се и за историята, която Джак ми разказа за заека на кораба. Див или питомен. Бях се изсмяла, но моряците се бояха от него...

Старецът каза нещо на момчето.

— Той казва, че ти знаеш.

— Но какво ще прави баба ми тук? И защо ще се превръща в див заек?

— Духът на баба ти приема формата на заек, защото това е нейното животно, по същия начин, по който вълкът е твоето, орелът — неговото и синята сойка — моето.

— Възможно ли е такова нещо?

Белия орел ме погледна сякаш бях подложила на съмнение съществуването на слънцето и луната. Вдигна ръце и започна да ги върти над главата си. Пламъците скочиха нагоре и осветиха покритите с рисунки на животни стени на пещерата: някои представляваха само квадрати и триъгълници, други приличаха на елен с големи разклонени рога, на мечка, на вълк, на лъв, на гърбави и рогати същества, чиито имена не знаех. Край тях имаше голи или облечени в кожи хора, които ги ловяха, пронизваха, танцуваха с тях. Някои от образите бяха

изрисувани с въглен, други с ярки цветове, трети — издълбани в скалата. Обърканите движения на стареца сякаш им вдъхнаха живот. Животни и хора танцуваха под ритъма на ръцете му и на светлината на огъня. По стените преминаваха ту хора, ту животни, ту всички едновременно.

— Тук е мястото на нашите предци — обясни ми момчето. — Заобиколени сме от тях.

Отново ме споходи усещането, че се намирам в катедрала или на свято място, като Храма на ветровете в равнината край Солзбъри, където духовете на онези, които са били преди нас, изпълват пространството.

Разказах им за баба си и какво ѝ се бе случило. Старецът заговори отново.

— Какво каза?

— Духът ѝ няма да намери покой заради злото, което са ѝ сторили. Той те е последвал отвъд океана.

— Но защо? С каква цел?

Белия орел се втренчи в огъня. Измина известно време, преди да заговори отново, но когато го направи, говори дълго. Момчето го слушаше внимателно, кимаше, че е запомнило и че ще предаде точно думите му.

— Да те предупреди, да те пази, да поиска мъст. Той не знае със сигурност. Тъй както заекът се различава от събратята си тук, така и духът му е непознат и той не може да каже нищо със сигурност. Предприемането на подобно пътешествие говори за силна любов или за силен страх, а може и за двете. Смята, че тя е тук, защото се бои за теб. Че това, което ѝ е било причинено, може да сполети и теб.

Така завърши срещата ни. Старецът се изправи с едно плавно движение. Запали борина от огъня и се отправи към по-далечната стена. Отмахна едно фино изтъкано одеяло на райета и сложни шарки и влезе в една стая, издълбана в скалата.

Джейбърд ме поведе през тунелите, но по друг път.

— Какво каза за младата вълчица? Каза ли какво ѝ се е случило?

— Попитах, когато най-накрая пред нас се изправи чезнещият следобед.

— Не знае. Просто един ден вече не била там. Може глутницата да я е прогонила или...

— Или?

— Или са се обърнали срещу нея и са я разкъсали.

Това съвсем не бе история с щастлив край. Нищо чудно, че не искаше да я довърши. Може пък старецът да греши. Може всичко да е във въображението му, да е част от местните суеверия.

— Как е получил дядо ти името си?

— Това ще ти разкажа някой друг път.

Бяхме доста далеч от селището, но чувах лая на кучетата и мъжете в гората.

— Ловци от Бюла.

— Как разбра?

— Те са единствените бели хора на мили оттук. Нашите хора не вдигат шум. Ще трябва да те оставя. Внимавай да не те видят. Дрехите ти.

Бях забравила, че съм облечена като момче.

— Кога ще те видя отново?

— Може би през пролетта, а може и през лятото.

— Чак тогава?

— Скоро зимата ще екове всичко. Мохоките се отправят на запад и север. Говори се за война. Хората са пръснати. Дядо тръгва на път, за да се срещне с братята си, да разбере какво става с тях.

— Война? Нищо такова не съм чула в селището.

— Откъде ще чуеш? Това е братоубийствена война — индианци избиват индианци. Тя не засяга белите.

ЗАПИС ШЕСТДЕСЕТ И ТРЕТИ (КРАЯТ НА НОЕМВРИ? 1659)

Тобайъс ходи на лов в гората с още двамина свои връстници. Джосая Кромптън, син на един от старите заселници и Нед Кардуел, ратая на Джетро Вейн. Може и те да са били ловците, които чухме, въпреки че вдигаха толкова много шум, та бих се изненадала, ако са ударили нещо. Иначе Тобайъс и приятелите му са доста добри ловци.

Срещнах ги днес, когато излизаха от гората с праметнати през рамо диви пуйки и гъски. Кучетата дишаха тежко край тях — два космати птичаря и една кафява хрътка. Те бяха мръсни, хълбоците им

покрити с кал, само малка част от гърбовете им беше чиста. Тобайъс няма свое куче. Те не са нещо чак толкова често срещано, колкото у дома.

— Добре сте се справили.

Присъединих се към тях и закрачихме бързо към ниските къщи на града. Въпреки че не беше късно, се смрачаваше бързо. Дим се виеше от комините и се носеше в небето тежък и сив, жълтеещ по краищата от последните слънчеви лъчи. Камбаната за вечерния час бие по залез, дотогава всички трябва да са си по къщите. Ако си навън, означава, че си нощен скитник, а това е престъпление. Това е още едно от правилата, по които се води този град.

— Я виж — каза Тобайъс и показва улова си. — Пуйка за Марта и гъска за Сара.

— А като й дадеш гъската, ще те поканят на вечеря — смигна му един от младите мъже.

Тобайъс също се усмихна. Симпатиите между него и Ребека са известни на всички.

— Уловът можеше и да е по-богат. В южната долина погнахме див заек. По този край не съм виждал зайци. А този май беше и стар. Държеше се странно, главата му беше накриво, въпреки това беше достатъчно бърз.

— Не го уловихте?

— Не — поклати глава Джосая Кромптън и посочи хрътката, която вървеше до нас. — Изплъзна се на стария Том и се шмугна в гората.

Наведох се, за да почеша непокрытата с кал козина по издължената глава на кучето.

— Внимателно, госпожице. Той не обича непознати — предупреди ме стопанинът му, но онова, което последва изненада дори и мен самата.

В мига, в който кехлибарените очи на кучето срещнаха моите, челото му се сбръчка и то започна да скимти, да върти задница и да маха с опашка, а после се търкулна и показва покрития си с кал корем.

— Виж ти, мътните ме взели! — Джосая Комптън бутна назад шапката си и се почеса по челото. — Никога преди не се е държал така. По принцип е зло куче.

— Просто разбира от хубави жени — погледна ме похотливо Нед Кардуел.

— Да не чувам такива приказки — братски ме прегърна Тобайъс и ме отдалечи от тях. — Хайде, Мери. Марта се притеснява, а и Сара ще се чуди къде си се дянала.

ЗАПИС ШЕСТДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТИ

Вълците се върнаха. Чух ги миналата нощ, както и в нощта преди нея.

Духат северни ветрове.

— На гърба си носят снега — така казва Джона.

Време е да приберат животните от полето. Джона и Тобайъс отидоха с Джон Ривърс, за да ги докарат. Аз съм в къщата на Марта. В съседната къща децата тичат навсякъде, а аз се нуждая от спокойствие, за да водя дневника си. Марта пече нещо, а аз пиша на светлината от огъня. Трудно мога да кажа колко е часът. Вътре е сумрачно и прозорците са покрити с пергаментова хартия. Дори и да можехме да намерим отнякъде стъкло, не бихме могли да го купим.

По-тъмно е, отколкото би трябвало. Едва е превалило пладне. Отворих вратата, за да гледам как ваят големите и нежни като пух снежинки. Падат бавно и грациозно, по една, по две. Извиках на Марта, за да ги види. Тя се втурна да разбере за какво е цялата тази врява, бършейки ръце в престилката.

Гледаме към небето, снежинките се въртят и падат все по-бързо и все по-бързо.

— Дядо Господ пак изтупва юргана си — каза тя и бързо и потайно погледна през рамо. Тук не се гледа с добро око на подобни суеверия, а Марта се страхува, дори и когато няма никой наоколо.

В късния следобед снегът се превърна в плътна, въртяща се, сиво-бяла завеса, през която човек виждаше едва на няколко крачки. Натрупва бързо, а все още няма и следа от Джон, Джона и Тобайъс. Ребека идва да пита дали сме ги виждали. Влитат снежинки, Марта снове до вратата и обратно, като подплашена стара кокошка. Гледа с безпокойство навън и се бои, че те може да са се загубили, да са паднали в някоя пряспа или да им се е случило нещо лошо. Казах й, че

не вали толкова отдавна, за да имат подобни премеждия, но тя няма да се успокои, докато мъжете ѝ не се върнат живи и здрави у дома.

Тобайъс и Джона вървят с мъка по побелялата пътека, придържат шапките си и примигват срещу снега, който вятърът навява в лицата им. Животните също са почти покрити със сняг, който ги покрива като втора кожа. Ребека попита за баща си. Навън е и търси овцете. Трябва да ги открие и да ги вкара в кошарата! Ако ги оставят навън, ще изчезнат в преспите, защото снегът продължава да трупа.

Оставят ни, за да оправят животните в обора. А после ще трябва да се върнат и да помогнат на Джон Ривърс.

ЗАПИС ШЕСТДЕСЕТ И ПЕТИ

Овцете са глупави създания. Ако ги няма кучетата, да ги наглеждат, ще се пръснат, а да ги събере човек отново си е доста работа. Прибраха повечето, а на следващата сутрин откриха две полуизядени. Кръвта им аленееше по пресния сняг.

ЗАПИС ШЕСТДЕСЕТ И ШЕСТИ

В молитвения дом няма отопление. От ноздрите ни излиза пара и се издига нагоре, покрива с тънък леден пласт стените и замъглява студения въздух.

Всичките ни крайници бяха изгубили своята чувствителност, а носовете и бузите ни бяха вдървени. Отец Джонсън избра за тема на своята проповед овцата:

— „Всички ние блуждаехме като овци...”^[4]

От всички Божии създания най-много мразя да ме сравняват с овцата.

— „Като овци ги затварят в преизподнята; смъртта ще ги пасе...”^[5]

— „Ония, които са между вас презвитери, моля аз...”^[6]

Погледна към първите редици, където седяха облечените в черно, застинали и неподвижни, сякаш издялани от въглища,

старейшини.

— „Пасете Божието стадо... и кога се яви Пастирначалникът, ще получите неувяхващия венец на славата.“^[7]

— „Също и вие, по-младите, покорявайте се на презвитерите...“^[8]

Погледът му се премести към задните редици и встрани, където седяха децата — момчета с бащите си, момичета с майките си. Никак няма да им е трудно да следват повелята. За неподчинение и инат са предвидени сурови наказания.

— „А всички, като се покорявате един другиму, облечете се в смиреномъдрие, защото Бог се противи на горделиви, а на смирени дава благодат.“^[9]

Огледа всички ни с присвити очи.

— „Бъдете трезвени, бъдете бодри, защото вашият противник, дяволът, като рикащ лъв обикаля и търси кого да глътне.“^[10]

Окото му се впиваше в нас също тъй безмилостно, както и това от амвона.

ЗАПИС ШЕСТДЕСЕТ И СЕДМИ (ДЕКЕМВРИ, 1659)

Зимата ни обсади. Снегът е натрупал до стрехите, а всеки следващ ден е по-студен от предишния. Светът отвън е потънал в оттенъци на сивото, черното и бялото. Затворени сме в къщата, излизаме само колкото да изминем няколкото метра между нас и дома на Марта.

С приближаването на Коледа дните стават все по-къси, но тук не празнуваме Коледа. За нас това ще е поредният работен ден като всеки друг, изключение се прави само, ако Коледа се падне в неделя.

С Ребека често ходим у съседите. Аз — за да видя Марта, а тя — Тобайъс. Те седят в един ъгъл и си шепнат. Стаята е ужасно студена извън кръга на огъня, но те по-скоро биха замръзнали, отколкото да напуснат уединението си, което тъмнината им предоставя. От Марта се очаква да играе ролята на възрастната жена, придружаваща младото момиче, но тя е благосклонна към влюбените, които искат да останат

насаме. Ребека често придружава Тобайъс, когато отива да нагледа животните в обора до къщата.

Двете с Марта шием сватбено покривало за леглото им. Парчетата са от онези, които Марта е натрупала с годините. Тобайъс ѝ скова рамка, а Марта поиска вълна от онези, които имат овце и я прибави към другата, която е събирала от трънаците и храстите. Помогнах ѝ да я изпере и разчепка, за да приготвим пълнежа на покривалото. Кое то не ни достига, ще допълним от стари одеала, парцали, ризи и скъсани и износени чорапи.

Канавата е прикрепена към рамката, пълнежът — поставен върху ѝ, а лицето — над другите два пласта. Марта отбелязва по лицето местата за пришиване. Тя избира мотивите, очертава ги с креда: рози, като онези, които растели в градината ѝ, жълъди и дъбови листа от гората край селото, целувки за истинската любов, сърца — за брака, и раковини и спирали, които се извиват и извиват, но никога не се затварят. Започнахме от средата и се движим навън, ръбът ще представлява лоза, която се вие от всички страни, тя не трябва да се прекъсва, защото символизира дълъг живот.

На Ребека не ѝ е позволено да помага. А тя се смее и казва, че ще стори същото за мен, когато е на преклонна възраст. Дразни ме. Напоследък се промени, вече не е срамежлива и свита, напротив усмихва се, и дори се смее, бузите ѝ горят, а очите ѝ блестят. Сякаш е друг човек.

ЗАПИС ШЕСТДЕСЕТ И ОСМИ (ЯНУАРИ, 1660)

Януари е, а студът става още по-жесток и води до по-големи страдания. И в Англия премръзвахме зиме, но тук студът така може да изпохапе пръстите и крайниците, че да загният. Освен обикновената кашлица и хрема, се появи и някаква болест на белите дробове, от която човек храчи кръв. Джона беше толкова зает да посещава болните и да раздава лекове, че най-накрая и той легна болен.

Болестта е взела своята дан сред паството. Тази седмица хората в молитвения дом са още по-малко. Елиас Корнуел също го няма и отец

Джонсън ще проповядва сам. Няма ги и съпругата му с половината деца.

След службата извикаха Марта при отец Джонсън.

— Вие ще се грижите за съпругата ми.

— Болна ли е? — разтревожи се Марта. Госпожа Джонсън е в напреднала бременност.

— Не става дума за нея. Някои от децата не са добре.

— Какво им има?

Отец Джонсън я изгледа с недоумение, сякаш детските болести не го засягаха.

— Вие трябва да разберете това.

— Добре, но какви са симптомите? Имат ли треска? Кашлят ли?

— Да, кашлят. И то толкова силно, че не можем да спим. Не мога да мисля. Искam да спрете това.

— Ще сторя, каквото е по силите ми. Мери... — обърна се към мен Марта, за да ми каже да ѝ донесе кошницата.

— Ти си Мери? — Очите на отец Джонсън, студени и празни като оръжейни дула, се впериха в мен.

— Да, господине.

— Мери? Сирачето, което живее при Джон и Сара Ривърс?

Кимнах утвърдително.

— Чух за теб.

— Надявам се, че само хубави неща, господине?

— Не съвсем — той поглади брадата си. — Чух, че бродиш из горите.

— Само за да събирам билки и растения за Джона и Марта.

— Чух още, че има доста какво да разкажеш за себе си. Кажи ми, Мери, отрекла ли си се от дявола и всичките му творения?

— Да, господине.

— Вярваш ли в Бог? Следваш ли напътствията Му?

— Да. Разбира се — кимах усърдно. Що за разпит беше това?

— Да се надяваме, че е така. Защото аз съм Негов заместник, тук, пред тази общност. Не го забравяй. Нищо не убягва от слуха ми — замисли се за миг. — Покорна ли си?

— Да, господине — държах очите си вперени в пода и се опитвах да демонстрирам съответната почтителност.

— Постарай се да останеш такава. Запомни: „защото непокорството е също такъв грях, какъвто е магьосничеството“^[11], тъй е писано в книга „Царства“. Погрижи се за децата, Марта. Тази вечер не искам да ги чувам.

И си тръгна, без да погледне никого.

ЗАПИС ШЕСТДЕСЕТ И ДЕВЕТИ

Къщата на отец Джонсън е най-голямата в селището. Почти толкова голяма, колкото някои, които видях в Салем — на два етажа, зидана и покрита с плочи. Госпожа Джонсън ни помоли да идваме, докато децата оздравеят.

Марта им дава сироп от подбел и женско биле, варени в мед и малко оцет. Маже гърдите им с гъша мас, увива ги в мек вълнен плат и ги кара да вдишват парата от едно котле, в което е запарила царско биле, бергамот и мента.

Децата се възстановяват. Кашлицата намалява. Скоро ще са по-добре. Марта повече се тревожи за госпожа Джонсън. Като изключим огромния ѝ корем, тя е много слаба. Марта е загрижена, че бременността може да я изтощи и тя да не може да се възстанови.

ЗАПИС СЕДЕМДЕСЕТИ

Зимата здраво се е вкопчила в живота на всички ни. Студът е безпощаден, става още по-студено, ако това е възможно, храната намалява, а прясната храна — най-много от всичко. Джона се страхува, че може да избухне епидемия от скорбут, както на кораба. Запасите му от лимонов сок са нищожни.

Мъжете излизат на лов, когато времето позволява, но дивечът е напуснал околността, а малкото животни, които успяват да убият, са само кожа и кости.

Споделяме всичко, което можем да заделим. Извикаха ме при госпожа Джонсън. Марта предложи тя да отиде, но съпругата на пастора настоява да съм идеала аз, защото Марта няма да ѝ свърши работа. Искала да ме помоли за услуга.

ЗАПИС СЕДЕМДЕСЕТ И ПЪРВИ

Госпожа Джонсън ме посрещна. Очите ѝ са огромни и когато се усмихва кожата ѝ се изтегля и очертава силно черепа. Донесох ѝ от Марта освежителна напитка, но се боя, че няма да има никаква полза от нея. Сякаш детето вътре в нея я поглъща до мозъка на костите ѝ.

Тя е добра жена и знае, че запасите ни са малко. Децата са се възстановили и тя иска да се отблагодари. Даде ми вкъщи много неща, които си поделихме: царевица, грах, боб, овесено брашно, питки, които е изпекла и дори няколко ценни ябълки, чиято кора е сбръчкана, но от това ароматът им е още по-сладък.

— А сега за услугата — тя хваща ръката ми, ръцете ѝ са толкова студени, а кожата е толкова изпъната, та чак прозира. — Племенникът на отец Джонсън, Елиас, е зает със съставянето на своята „Книга на чудесата“, но студът подува болезнено ставите на пръстите му и той не може да пише. Той ми диктуваше, но вече не ми стигат сили. Той ми каза, че можеш да четеш и пишеш, при това четливо и че ще можеш да ме заместиш. Ще се съгласиш ли? Разбира се, когато идваш, ще ядеш тук, а и ще се погрижа да има какво да отнесеш у дома.

Как можех да ѝ откажа? Вече ми беше дала достатъчно, за да се изхраним цяла седмица.

ЗАПИС СЕДЕМДЕСЕТ И ВТОРИ

Когато ходя там, не виждам често отец Джонсън и това ме радва. Не ми хареса начинът, по който ме разпитваше. Тази негова склонност да разпитва ме изнервя. Никога не се храни със семейството си, а и живее в отделна част на къщата, колкото е възможно по-далеч от врявата на децата. Когато се срещнем, се прави, че не ме вижда, сякаш съм нещо, което не заслужава вниманието му.

Елиас Корнуел си има кабинет — малка стая, до която се стига по вити стълби, тясна и с тъмна ламперия. Огънят свети през решетката на камината, а на масата, затрупана с листа, има хубави свещи. Тук работи над книгата си, която бе започнал на кораба, но сега

тя вече си има име: „Книга за чудесата, знаменията и много други забележителни неща (които са се случили) от Елиас Корнуел“.

Заглавието ми се струва малко дължко, но не ми е работа да се бъркам.

Надява се да отиде до Бостън през пролетта, когато пътищата станат проходими и да я даде на един печатар там. Но дотогава много вода има да изтече. Събрал е огромна и много странна сбирка от истории. Някои са преживени от него — чудотворното ни избавление в морето, пътешествието ни до тук, водени от провидението. Описал е и чудотворното основаване на града, описано му от отец Джонсън и първите заселници. Останалото е сбирщина от знаци и знамения, сънища и чудеса, които кой знае от къде е научил. Странни светлини, комети, горящи в небето, къщи, преследвани от странни явления и шумове, невидими барабанчици, жени и зверове, които имат чудовищно потомство. Книги на магьосници, които не горят и какво ли още не. Не знам кой го будалка, но в главата му има повече бабини деветини, отколкото в ума на селска бабичка.

Елиас крачи из стаята, докато пиша, и пука с пръсти, за да облекчи зачервените си и подути стави. Крачи и говори, а докато говори, бледите му очи горят със студен фанатичен огън и всеки техен лъч е студен като лъчите на слънцето върху леда отвън.

— „Зимата още по-силно затегна своята примка. Корабите са сковани в бостънското пристанище. Вълците стават още по-нагли. Децата боледуват. Добитъкът измира.“

— Но това се случва всяка година. Тази година е по-лоша, следващата още повече, и тъй, докле не започне да вали сняг през цялата година. Сега е лето 1660-то. Наближава Денят на страшния съд, Мери. Останаха броени години до настъпването на годината на Звяра. Разбираш ли ме? Лукавият е навсякъде около нас. Трябва постоянно да сме нащрек или и ние ще бъдем покварени заедно с всички останали. Само чистите, неопетнените ще са достойни да посрещнат Христовото пришествие.

Понякога се приближава и се надвесва, за да види какво пиша. Долавям разваления му дъх, усещам го по бузата и врата си, опитвам да не се задавя и да не повърна.

Той наистина вярва, че е дошло време за Второто пришествие и че Бюла ще е центърът му. Единственото му безпокойство е, че това ще

се случи преди да е успял да отпечата книгата си. На мен ми се струва, че си е изгубил ума.

ЗАПИС СЕДЕМДЕСЕТ И ТРЕТИ

Гладът вилнее из града, вълците наистина стават по-нагли и смели, поне за това е прав. Снощи отново вали сняг и тази сутрин Тобайъс ми показва пътека от следи, които водеха право до главната улица. Широки предни лапи, тясна задница.

— Може да е куче?

— Това не е куче.

Приятелят му Нед плю. Толкова е студено, че плюнката му замръзна, преди да падне на снега. Следите достигаха до молитвения дом. Спират под линията на наредените глави, сякаш долавяха миризмата на прикованите си събратя и продължават нататък. Край портите снегът беше разтопен и жълтееше на мястото, където е клечала.

— Ето какво мисли за вас — ухили се Нед, пожълтелите му зъби бяха почервенели, заради кървящите му венци.

ЗАПИС СЕДЕМДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТИ

Най-големите момичета на госпожа Джонсън се разболяха и често прекарвам деня с нея, помагам ѝ за по-малките деца, точно както Ребека помага на Сара. Не се чувствам като слугиня. Наближа времето, когато госпожа Джонсън ще роди, така че се нуждае от цялата ми помощ.

Освен това се държи мило с нас. Ако не беше тя, щяхме да гладуваме или да сме наченали царевицата, отделена за посев. Ако споделяме онова, което ни дава, може и да преживеем зимата. Когато свършим работа и децата се усмирят, сядаме в кухнята, където ми дава топла бира с подправки и парче сладкиш. Разпитва ме за миналото ми. Разказах ѝ каквото можах, но тя знае, че не съм ѝ казала всичко.

Тишината тегне над нас. На моменти и двете се чувстваме неловко, докато един ден тя не ме попита:

— Не си ми разказала всичко, нали, Мери?

Не мога да я излъжа. Тя е толкова добра, толкова мила, да я излъжа би било равносилно на грях.

— Не ме питайте.

Не мога да говоря за това, не и в този дом.

Все още чувам думите му: „Аз съм Негов наместник.“

„Врачка да се не оставя жива.“^[12], така съм го чувала да крещи от амвона.

— Мисля, че се досещам. Не винаги съм била това, което съм сега — помътнелите ѝ очи се взряха дълбоко в моите и сякаш станаха по-тъмносини. — Когато бях на твоята възраст, бях много непослушна. Живеех с баба си. Така и не видях баща си, беше войник. Майка ми тръгна на път, за да го намери и никой никога повече не я видя. Израснах в страна, където бушуваше война. Много неща бяха недосегаеми за закона, а към тях пристъпваха хора, готови на всякакви злини, склонни да бръкнат в и без това размътените и кални води. Мисля, че познаваш хората, за които говоря. Дойдоха в града ни, за да изкоренят магьосничеството, поне така казваха. Всъщност единственото, от което се интересуваха, бяха парите — двадесетте сребърника, които градът щеше да им плати, за да го отърват от вещиците. По това време баба ми вече беше покойница. Благодаря на Бога, че я пощади, но наместо това те се нахвърлиха върху мен.

Докато говореше, нахлуха собствените ми спомени и накараха кръвта ми ту да пламва, ту да се смразява, да ме изпълва с гореща омраза и с леден страх.

— Преследваха ме като животно, завързаха ме и ме хвърлиха във воденичния яз, за да видят дали няма да се „нося“. Потънах. Бяха вързали ръцете и краката ми, не можех да достигна до повърхността, а дори и да успеях, щяха да ме обесят като вещица. Давех се. Гледах ги от дъното. Все още виждам лицата им през вълните на водата, която се завихряше над мен, изпълнени с очакване да се „понеса“.

После изведнъж повърхността се разтвори със силен плясък. Някой плуваше надолу към мен. Силни рамене ме обгърнаха и ме изтеглиха нагоре. Той беше млад свещеник, на път към първата си енория. Последвал врявата и виковете и когато ги видял какво правят, се гмурнал, за да ме върне за Господ. Разобличи откривателя на вещици и хората му като мошеници, които се интересуват само от

парите, а не от избавлението на душите. Там, на място, прогони от мен демоните заедно с доста вода от дробовете ми — при спомена за това се усмихна, а устните ѝ горчиво се свиха, сякаш животът не бе успял да ѝ даде радостта и надеждата, обещани ѝ в онзи миг. — Него ден ме покръсти, там, край воденичния яз, както и още неколцина. А когато си тръгна, аз го последвах.

— Той те е спасил?

— Точно така. Дълга му живота си. Заклех се да му бъда добра съпруга и да водя благочестив живот. Така и сторих. Прекланям глава в знак на покорство и се моля. Родих му деца — стисна ръцете ми. — Промених се. Ти можеш да сториш същото.

— А ако не мога? — Въпросът изрекох шепнешком.

Тя погледна встрани и дръпна ръцете си.

— Тогава нека Бог се смили над теб.

— Ще се опитам, госпожо Джонсън. Наистина ще се опитам.

Казах ѝ това, което очакваше да чуе, защото беше добра и исках да ѝ доставя удоволствие. Не можех да изрека онова, което чувствах истински: ако трябваше да избирам между нейния живот и удавяне, щях да избира последното.

ЗАПИС СЕДЕМДЕСЕТ И ПЕТИ

Видях вълчицата. Бях в началото на гората и търсех ядки, които катериците са пропуснали. Някои са се спаружили и са лоши на вкус, но могат да бъдат смлени с жълъди за брашно, а орехите са вкусни във всякакъв вид. Разчистих снега и ровех наоколо, когато усетих, че кожата ми настръхва. Огледах се. Очаквах да видя Джейбърд и се чудех откъде се е взел, но тогава я видях — на няколко метра от мен. Приличаше на куче, но по-голяма, със сива, сивкаво-кафява козина, с бяло по врата, където се сгъстяваше и образуваше рошава грива. По гърба ѝ преминаваше черна линия. Беше се опряла на широките си предни лапи. Тялото ѝ около гърдите и плешките беше масивно. Хълбоците ѝ се движеха навън-навътре с ритъма на дробовете. Тялото изтъняваше и завършваше със стройни задни лапи и тесни бутове. Дишаше тежко, дъхът ѝ излизаше на бели облачета в студения въздух,

а червеният ѝ език висеше между дългите бели зъби. Очите ѝ бяха златисти. Гледахме се една друга.

Не се страхувах. Просто исках да се махне. Коремът ѝ е хлътнал от глад, а край гората са заложили капани с месо за примамка.

За известно време и двете не помръднахме, после тя сякаш дочу посланието ми. Обърна се, скочи и тъмната ѝ фигура изчезна в гъстата тъмнина на гората.

ЗАПИС СЕДЕМДЕСЕТ И ШЕСТИ (ФЕВРУАРИ, 1660)

Госпожа Джонсън е мъртва. Умря миналата седмица. Втората седмица на февруари. Умря по време на раждането.

— Тя не е трябвало да забременява отново. Това може да я убие — Марта го повтаря през цялото време, каза го и докато бързаше към стаята на родилката, но се огледа през рамо, да не би някой да я е чул. Могат да приемат думите ѝ за зложелание, акушерката трябва да бъде внимателна.

С Марта отидохме заедно за израждането. Госпожа Джонсън дълго се мъчи, беше на ръба на изтощението и изнемогата. Раждането продължи ден и половина. Тазът ѝ е тесен, въпреки многото деца, които е родила, а и тя няма повече сила да се напъва. Бебето най-сетне се роди. Беше голямо и пъпната връв бе омотана около врата му. Трябваше внимателно да я отвия. Прерязах я и го подадох на Марта, която само го погледна и го покри с едно парче плат.

Взря се в майката, която лежеше като мъртва и се обърна с посивяло и изпито лице.

— Боя се, че ще ги погребат заедно.

Марта опита всичко, което бе по възможностите ѝ, но не успя да я спаси. Госпожа Джонсън бе накрая на силите си и бавно умираше пред очите ни. Събуди се само веднъж и поиска да види бебето. В отговор Марта леко поклати глава. Госпожа Джонсън извърна лицето си към стената и затвори очите си. Клепачите ѝ имаха тъмно виолетов цвят на фона на жълтеникавата кожа.

Повече не ги отвори.

Марта повика отец Джонсън. Той влезе с голямо нежелание в стаята, която миришеше на кръв. Придържаше се към писаното в Библията, че след като е дарила живот, жената е нечиста.

— Ако искате да я видите още веднъж в този живот, ще бъде по-добре сега да дойдете — му каза Марта. — Доведете и децата, за да се простят с майка си и братчето си.

Госпожа Джонсън лежеше неподвижна, сякаш вече бе наченала своето последно и най-опасно пътешествие, но звукът от гласовете на децата и сълзите им я върнаха към живот. Клепачите ѝ трепнаха, а изтънялата ѝ ръка помръдна върху покривката на леглото. Гласът на отец Джонсън се извиси във високопарна молитва към Бога. С Марта излязохме, за да оставим семейството да прекара последните си мигове заедно.

Навън отново валеше, а ние поехме изморителния път към къщи.

— Отиде си още една добра жена — въздъхна Марта, докато газехме през снега. Изглеждаше уморена и сразена. Годиците се бяха изписали ясно по лицето ѝ.

— Имаме трудно призвание. Смъртта и рождението вървят много по-често ръка за ръка, отколкото ми се нрави. Да се надяваме, че няма да хвърлят вината върху нас.

Не каза нищо повече, но аз разбрах. Опасността е неразривно свързана с работата на акушерката и лечителката. Ако всичко е наред, хората са благодарни. Когато обаче нещата тръгнат на зло, а това се случва твърде често, тогава всичко се променя. Онези, които лекуват, могат да причиняват вреда, онези, които изцеляват — убиват, така говорят хората.

Минахме покрай молитвения дом. Убили са още един вълк, от скоро отрязаната му глава капе кръв на снега. Оголените му зъби излъчват жестокост, а очите дори и изцъклени в смъртта, все още излъчваха жълта светлина. Надявам се, че не е вълчицата, която видях край гората, но няма как да разбера.

ЗАПИС СЕДЕМДЕСЕТ И СЕДЕМ (МАРТ, 1660)

Земята е твърда като камък. Въпреки датите на календара зимата отказва да отхлаби хватката си. Госпожа Джонсън е мъртва от две седмици, но гробът ѝ още не е изкопан.

Тя и детето ѝ лежат увити в общ саван в една пристройка, студът ще ги предпази от разложение, докато земята се размекне достатъчно, за да влезе в нея лопата.

ЗАПИС СЕДЕМДЕСЕТ И ОСМИ (НАЧАЛОТО НА МАРТ, 1660)

Днес погребяхме госпожа Джонсън. Елиас Корнуел води службата. Отец Джонсън седи с наведена глава и децата му са около него. Очите на по-големите са пълни със сълзи, а малките хлипат.

— „Роден от жена, човек е...“^[13]

Думите отекваха над покритите със сняг хълмове, докато полагаха госпожа Джонсън в гроба. Беше много студено. Отецът бършеше носа и очите си, но кой може да каже от вятъра ли се бяха насълзили или от мъка?

ЗАПИС СЕДЕМДЕСЕТ И ДЕВЕТИ (КРАЯ НА МАРТ, 1660)

За отправна точка в неделната си проповед отец Джонсън избра Първото послание на апостол Павел до Коринтяните:

— „Защото по-добре е да се женят, отколкото да се разпалват“^[14]

Малцина са онези, които не схващат правилно думите му. Още преди да е покарала трева на гроба на покойната му съпруга, отец Джонсън вече се оглежда за нова. Не крие, че му трябва някоя, която да се грижи за котилото му и да му топли леглото. Кандидатки не липсват. Майки и дъщери остъргват последните запаси от сандъците с брашно, за да му пекат хляб, сладкиши и пайове. Всяка вечер е канен на вечеря в различен дом.

Разбира се, и Дебора Вейн му е хвърлила око. Вече не се върти и прозява по време на неделните проповеди. Не се налага вече да я будят.

Сега седи с изправен гръб, очакващи очи и се прехласва по всяка дума, която идва от амвона, свежда поглед само за да си води бележки в една книга в скута ѝ. Всичко това само когато не проповядва Елиас Корнуел. Тогава отново започва да се киска със сестра си и да го обсъжда, прикривайки устата си с длан.

От другата страна на пътеката седи с почервеният врат и уши Нед Кардуел и внимателно изучава ботушите си. Той е обикновен наеман работник, но храни свои надежди и не крие възхищението си към Дебора. На същата редица е и Джосая Кромптън, който също е хлътнал до ушите. Тобайъс ми каза, че и той се надява. Дебора пренебрегва и двамата. Вижда само отец Джонсън.

ЗАПИС ОСЕМДЕСЕТИ (МАРТ — АПРИЛ? 1660)

Отец Джонсън обаче не я вижда. Ако обстоятелствата се бяха стекли по-друг начин, бих била доволна. Харесвам Дебора, колкото и тя мен, но не изпитвам удоволствие от унижението ѝ. Ще ми се отецът да се ожени за нея, колкото е възможно по-скоро. Така би било много по-добре, значително по-добре, отколкото сега.

Проповедникът си е харесал Ребека. Вече е ходил при баща ѝ да иска ръката ѝ, въпреки че знае че е обещана на Тобайъс.

Намерих Ребека да плаче, което не ме изненадва. Ако бях на нейно място, щях горчиво да ридая.

— Какво мисли майка ти?

— Тя е на моя страна.

— Баща ти отговори ли му?

— Още не.

— Тогава отиди при него. Помоли му се. Той няма да тръгне срещу щастието ти.

Дръпнах я за ръката, опитвайки се да я изправа на крака, но тя се стовари обратно, захлупи главата си с ръце и избухна в сълзи.

— Хайде, Ребека. Нещата не изглеждат чак толкова зле...

— Напротив, още по-зле са.

— По-зле?

Не разбирах нищо. Какво може да е по-лошо от това да се омъжиш за отец Джонсън?

Погледна ме нетърпеливо, обикновено бледото ѝ лице бе почервенияло и подпухнало от плач.

— Нима не разбираш? Трябва ли да ти го напиша? Чакам дете!

Стоварих се до нея.

— Дете?

— Да — изсъска ми тя. — Говори по-тихо и не повтаряй всичко след мен.

— Ама как?

— Как мислиш?

— Тобайъс?

— Разбира се, че от него — мачкаше мократа си кърпичка. — Смятахме да се оженим през пролетта. А сега това...

Устните ѝ потрепераха отново.

— А Марта? Тя със сигурност знае начин...

Тя ме сграбчи и впи пръсти в рамото ми.

— Нищо няма да ѝ казваш! Това е смъртен грях, а детето е от Тобайъс!

— Той знае ли?

— Още не.

— Трябва да му кажеш. Сега. Той ще отиде при баща ти ѝ ще му поиска разрешение веднага да се ожени за теб.

— А ако баща ми не се съгласи?

— Тогава ти ще трябва да му обясниш причината.

Лешниковите ѝ очи се разшириха:

— Не мога!

— Трябва! Нещата са взели такъв обрат, че нямаш избор! Той ще се съгласи, иначе няма да може да измие срама от челото си. Няма да иска хората да узнаят, че вече не си целомъдрена...

— Нито пък аз! — Лицето ѝ още по-силно се зачерви. — Не искам баща ми да мисли за мен по този начин.

— Тогава отиди при майка си. Разкажи ѝ. Но го стори по-бързо, преди баща ти да е взел решение в полза на отец Джонсън.

ЗАПИС ОСЕМДЕСЕТ И ПЪРВИ (АПРИЛ 1660)

Земята омекна достатъчно, за да поеме плуг. Джон Ривърс е навън през цялото време, бори се със земята сякаш му е враг, подкарал е двата си вола, сякаш има намерение да разоре цялото селище. Става при изгрев и се прибира след залез, не говори с никого, черните му вежди са смръщени, а устата — затворена, като да е издялана от гранит.

На Марта само ѝ трябваше Сара да я попита дали Ребека ѝ е искала съвет, за да разбере какво става. Тя предложи да стори каквото може, но отново ѝ отказаха.

Двете жени седят и разговарят край огъня, но аз не съм поканена на съвета. Отидох при Ребека, която си стои в стаята, плаче, въздиша и чака решението на баща си.

Тобайъс не се мярва никакъв. Джона и Марта само поклащат глави, когато се появи и той тихо се измъква. Повечето от времето се крие при животните в обора или в гората.

Всички очакваме решението на Джон Ривърс. То няма да се забави много. Джон обича дъщеря си и досега винаги е харесвал Тобайъс. Но пък не е съпруг, който ще се опълчи на жена си и след като тя се зае да го убеждава, най-накрая се съгласи.

В неделя съобщението за годежа им ще бъде заковано на вратите на молитвения дом, а до края на месеца ще бъдат венчани.

ЗАПИС ОСЕМДЕСЕТ И ВТОРИ

Отец Джонсън ме хвана след неделната служба, докато четях обявите за годеж на вратите на молитвения дом.

— Искам да говоря с теб — каза ми той.

— С мен ли, господине? За какво?

Не ми отговори, може би считаше въпроса ми за твърде безочлив. Тъмните му очи ме пронизваха. Хвана ме за брадичката и извърна лицето ми към себе си.

— Злият демон чесгаее крие зад миловидно лице, нали си чувала това, Мери?

Не можех да му отвърна, онемях от ужас, когато ме попита. Поклатих глава колкото е възможно по-енергично и доколкото позволяваха пръстите му, които държаха главата ми.

Той сякаш не очакваше отговор.

— Чувал съм го. И съм го виждал — той пусна брадичката ми. — Мисля, че се бъркаш в неща, които не са твоя работа.

— Аз? Да се бъркам? Не ви разбирам.

— Напротив, мисля, че ме разбираш.

Повече нищо не каза, остана така, със събрани ръце и загледан в съобщението за брака:

„Господин Тобайъс Морз и госпожица Ребека Ривърс...“

Бързо погледнах в страни, не исках да се издам, че съм го разбрала.

— Ако съм ви обидила, господине...

— Не се опитвай да ме измамиш с лъжливото си покорство — дълбокият му глас бе тих, но изпълнен със заплаха, тъй както далечният тътен предвещава буря. — В теб има нещо, на което не вярвам. Елиас мисли, че си безобидна, но ще докажа, че греши. Мисля, че някои други части на тялото му го управляват, а не главата му. Може би си го омагьосала?

— Не, господине, аз...

— Дойде в дома ми — продължи той, сякаш не бях продумала, все едно говореше на себе си. — Съпругата ми и синът ми починаха. Може би и тях си омагьосала?

— Не, господине...

Думите заседнаха в гърлото ми. Кръвта се отдръпна от лицето ми. Дишах учестено. Помислих, че ще припадна. Обвиненията му бяха толкова страшни и предизвикаха такава безредица в съзнанието ми, че не можех да мисля за нищо друго.

— Реших да се оженя отново и веднага съм отхвърлен. Колко злини трябва да сполетят едного, преди да се огледа и да потърси причината?

— Причина ли, господине?

— Магьосничество — прошепна наведен в ухото ми, но толкова бавно и тихо, че не бях сигурна дали съм чула правилно. Усещах черните му очи върху себе си, но не смеех да вдигна поглед. Не откъсвах своите от земята. Не знаех как ще приключи всичко това, ако един от градските съветници не го бе заговорил.

— Върви по пътя си, Мери — освободи ме той. — Но те предупреждавам, само още една такава случка и дните ти тук са

преброени.

Тръгнах си, а предупреждението му отекуваше в ушите ми. Отчасти знам причината за недоволството му. Ужасно искаше Ребека и с право се бе досетил, че съм застанала между него и попълзновенията му към нея. Той е умен човек, но вярата му в магии и магьосничество извърщава схващанията му от здрава логика в нещо друго.

Разговорът ни не продължи повече от минута. Понякога си мисля, че съм го сънувала. Понякога осъзнавам, че не е така и че това се е случило наистина. И най-малкият спомен за него ме стряска в съня ми и ме разтреперва.

Няма да кажа на Марта. Ще ѝ причини голямо безпокойство. Ще се старая да не се мяркам пред очите му и с нищо, с нищо да не привличам вниманието му.

ЗАПИС ОСЕМДЕСЕТ И ТРЕТИ

Зимата най-сетне освободи хватката си. Падна силен дъжд, който отнесе и последните остатъци от снега със себе си. Слънцето топли и отвсякъде се чува шум на течаща вода. Време е за оран и посев. Дълбоките ритми на живота отекуват и в Новия свят с неговите диви зверове, огромните надвиснали гори и непосилните жеги и студове.

Всеки ден над нас прелитат огромни ята от диви гъски, които се връщат от юг. Мисля си за Джейбърд и Белия орел. Нито съм ги чула, нито съм видяла някакъв знак от тях. Безпокоя се заради слуховете за война, за които говореше Джейбърд. Чудя се къде са и дали някога ще се появят отново по тези краища, дали ще ги видя отново.

Някои от растенията, чиито имена казах на Джона, пуснаха издънки и той силно се надява, че семената, които бях събрала, ще покарат. Градината с билките ме кара да изпитвам носталгия по дома. Малките лехи са подредени в строги геометрични форми като градината в господарското имение. Градинският чай и мащерката имат толкова силен аромат и така ми напомнят за баба ми, та чак ме боли от копнеж да я видя отново.

Почти бях забравила за дивия заек. Цяла зима не съм го виждала, а и никой не ми е казвал, че го е видял. До вчера вечерта.

Бях в долното пасбище. То не е далеч от началото на гората, светлината избледняваше и нощта се спускаше. Бях подкарала кравите, за да ги издоим, когато изведнъж току пред мен се стрелна див заек. Изобщо не го бях забелязала, но те са лукави малки същества и човек трудно може да ги забележи. По принцип са и много страхливи, та бягат от хората, но този — не. Погледна ме с кръглите си кафяви очи — чифт човешки очи в светлокафявото му животинско лице. Широкият му нос помръдваше подръпвайки дългата, разцепена горна устна.

Знам, че това е тя, но защо е тук? Да ме предупреди, да ме предпази, да отмъсти? За един кратък миг ми се стори, че ще ми проговори, но откъм града се разнесе кучешки лай, заекът подскочи на дългите си задни крака и побягна на зиг-заг към гората.

ЗАПИС ОСЕМДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТИ

Тобайъс и Ребека се ожениха. Върнах се при Марта. Тобайъс се премести в стаята, която обитавах досега, за да живее с Ребека. Той има своя собствена земя и ще построи къща на нея. Но докато я завърши, ще живеят при майка ѝ и баща ѝ, в малката стая в задната част на къщата. С Марта помогнахме на Сара да я подготви. Покривалото изглежда прекрасно върху брачното ложе.

Всъщност много хора, дошли на сватбеното тържество, се възхитиха от покривалото и помолиха Марта да ушие и за тях. Тя смята, че може да изкара пари от това, особено ако ѝ помагам, но почти не ѝ е останал плат, а няма и средства за още. Трябва да го купи от Салем.

Градът избягва връзките с външния свят, а и пролетното топене на снеговете разкаля съществуващите пътища. Въпреки това, щом обстоятелствата позволят, Тобайъс ще вземе една кола и ще отиде на пазар в Салем. Цяла зима прави маси, столове, дъги за бъчви. Ще ги замени срещу платове, гвоздеи, семена, ключалки, панти, все неща от които имаме нужда, но не можем да си направим. Ще ги докара и ще ги продаде. Винаги е работил усилено, но сега работи още повече. Пълен е с планове и идеи за правене на пари. Твърдо е решен да направи живота на Ребека и детето хубав.

ЗАПИС ОСЕМДЕСЕТ И ПЕТИ (НАВЕЧЕРИЕТО НА ПЪРВИ МАЙ, 1660)

Не всички се радват на брака на Ребека и Тобайъс. Тази неделя отец Джонсън се мръщеше от амвона, а проповедта му бе по-мрачна, откогато и да било. Дебора Вейн споделя гнева му. Лошото ѝ настроение се споделя от сестра ѝ Хана и приятелките ѝ Сара Гарнър и Елизабет Денинг. Мръщят ни се в църквата и веднага започват да си шепнат, когато ни видят заедно с Ребека. Смятах ги за безобидни, за досадни дразнителни като комарите през лятото, докато една сутрин не ги срещнах на връщане от гората. Носят кошници с цветя, които растат наоколо. Дърветата са обвити в зелено, а земята под тях застлана с цветове. Кошниците им преливат от пролетни цветя: крехки рози, диви орхидеи, лилии и разцъфнали клонки лобелия. Под тях съзрях съвсем различни растения: пурпурните цветове на самакитката, нещо, което много прилича на бучиниш, някакви силно миризливи плевели с месести листа и някакъв див вид змийски лапад, който изобщо не прилича на цвете.

— На къде си тръгнала? Към гората? — попита Дебора, уж невинно, докато другите се подхилкваха.

— Да — носех кошница и лопатка. — Ще се срещна с Джона. Заедно ще събираме растения. Казва, че градината се нуждае от оживяване.

Посрещнаха думите ми с открит смях.

— Не ходиш в гората, за да береш цветя — изсъска ми Сара Гарнър.

— И не с господин Морз — допълни Елизабет Денинг.

— Нима? И какво правя там тогава?

— Ние знаем — Дебора погледна останалите, които престорено се усмихваха, а в очите им имаше притворство.

— Ние знаем — повториха всички заедно.

— Така ли? И какво по-точно?

— Че не ходиш само за това — шепнейки тайнствено, Дебора се наклони към мен, а ръката прикриваше устните ѝ. — Знаем!

— Какво знаете?

— Че говориш с животните. Привеждаш дърветата с волята си. Викаш духове. Срецаш се с индианците. Танцуваш гола! — изсъска тя последното, а после избухна в смях. — Видяхте ли! Тя се изчерви!

Другите се присъединиха към смеха ѝ.

— Кой не би се изчервил! — Започвах да се ядосвам. — Подобни предположения са неприлични!

— Ти се изчерви от чувство за вина. Знаем какво правиш — Дебора произнася отчетливо всяка дума и размахва пръст срещу ми. — Омагьосваш хората. Не се притеснявай — погледна останалите. — Никому няма да кажем. Не и ако ни обещаеш да ни помогнеш.

— Да ви помогна? Как? — Опитвах се да запазя спокойствието в гласа си, но по цялото ми тяло бе избила пот. Думите им ме изпълниха със страх.

— Не се преструвай, че не знаеш. Знаем какво можеш да правиш. Днес е навечерието на първи май — знаменателна нощ за вещиците — очите ѝ отново станаха лукави. — Нощ, в която можеш да виждаш разни неща.

— Като бъдещия си съпруг, например — допълни Хана. — Да го омагьосаш, ако имаш дарба! — Тя почти изпиця последното, а приличното ѝ на невестулка лице се сви от вълнение. — Именно с тази си дарба можеш да ни помогнеш.

— Не мога. Нямам дарбата, за която говорите.

— Знаем, че я имаш — усмихна се Дебора. — Направи го за Ребека, можеш да го направиш и за нас.

— Моля?

— Ребека и Тобайъс. Направи магия, за да го свържеш с нея. Любовна магия — кикотеха се другите. — Това беше твое дело.

— Между тях определено има магия — опитах се да се засмея. — Но не е мое дело.

— Не се опитвай да ни измамиш. Ти ѝ осигури Тобайъс. Той не би я избрал, нима има за какво? Тя е грозна. Дори накара отец Джонсън да я хареса и да не ме пожелае! — Очите ѝ се свиха. — И вероятно го искаш за себе си!

— Аз и отец Джонсън! — Нямаше как да не се разсмея. — Сега съм сигурна, че бълнувате!

— Елиас Корнуел, тогава! — избухна Сара Гарнър. — Всички знаят, че не иска да чуе лоша дума за теб и те тачи повече от всички

други!

— Това може да е вярно, но не съм сторила нищо, за да го насърча.

— Напротив! — Изсъска Дебора Вейн.

— Не съм! — Поклатих глава. — Ти си луда. Всички сте...

Това ли било. Сара Гарнър иска Елиас Корнуел за себе си. Тя е висока и бледа, с дълго, слабо лице. Ще са си лика-прилика, но няма да помогна нито на нея, нито на другите. Всичко са обмислили предварително. Дебора иска отец Джонсън, Елизабет Денинг — Джосая Кромптън. Искат да направя магия, за да им подсигурия тези мъже за съпрузи.

— Ами ти? — Погалих Хана под малката ѝ остра брадичка. — Не си ли твърде малка да си избираш любим?

Усмихвах се, като все още се опитвах да изкарам всичко на шега. Тя няма още десет години.

— Не съм твърде малка — усмихна ми се тя, оголвайки разделените си остри зъбки. — Аз искам Тобайъс — и изфъфли края на името му. — Искам да прокълна Ребека. Да направя кукла и да забия игли в нея.

— Ребека ми е приятелка — хванах по-здраво брадичката ѝ. — Само да се опитате да сторите нещо на нея или на детето ѝ...

— Пусни ме! — Дръпна се тя. — Дебора, тя ми причинява болка!

— Ще сторя много повече от това, ако не внимавате — изгледах ги всичките. — Няма да ви помогна. И ви съветвам да оставите хората на спокойствие.

Върнах се вкъщи, опитвайки се да приема думите им за момичешка злоба и непокорство. Те отминаха с кошници, пълни с цветя за майските венци, но подобни неща са забранени тук. Ами билките, които са под цветовете на дъното на кошниците? Това бяха билки за отровни отвари. Подозирам какво са си наумили и това ме ужасява, смразява кръвта ми и прави сърцето ми по-тежко от камък.

ЗАПИС ОСЕМДЕСЕТ И ШЕСТИ **(МАЙ, 1660)**

— В гората са намерени следи от магьосничество, от отвратителни деяния!

Гласът на отец Джонсън гърми от амвона. Разговорите са забранени, но сред паството плъзва тревога, също както шумолят листата под напора на вятъра. Оглеждам редиците. Дебора Вейн и сестра ѝ са бели като платно. Сара Гарнър и Елизабет Денинг са вперили погледи в земята. Цяла седмица се носят слухове за това. В една просека в гората са открити следи от огън. Пепел по земята, парчета восък, останки от някакво отровно биле, вонящи билки и разварени жаби.

— Дяволско дело! Тук, в Бюла! Богохулство! Грях! Предупреждавам те, народе мой, трябва винаги да сме нащрек! Винаги нащрек! Сатаната и слугите му са навсякъде около нас — дори и в Бюла! Те извършват езическите си ритуали в гората, на няколкостотин метра от Божия дом!

Говори за индианците. Продължава да изпъва нервите на хората, предупреждава, че те са навсякъде, че гъмжат из гората като бълхи в кучешка козина. А това, че не ги виждаме, ги прави още по-опасни. Те са служители на дявола, съюзили са се със самия Велзевул, за да ни прогонят от изконното ни място на тази земя. Заповяда да се организират патрули, които да пазят селището — мъже с мускети бродят из гората.

Видях, че момичетата си поеха отново дъх. Отпуснали са се и са затворили очи в безмълвни благодарствени молитви. Хана се ухили самодоволно на сестра си и започна да си играе с една кукла в скута си.

ЗАПИС ОСЕМДЕСЕТ И СЕДМИ

Ослушвам се за Джейбърд, опитвам се да различа един крясък от друг и чакам зовът му да прозвучи от безсмислената птича врява. Стори ми се, че тази вечер го чух — отмерен, настоятелен и близо до къщата.

Колкото и да ми иска да го видя, не мога. Марта ми забрани да стъпвам в гората и трябва да издебна, когато отиде при Сара. Трябва да го видя и да го предупредя. Не мога да го оставя да се излага на

опасност. Тук страхът е вездесъщ. Патрулите продължават. Ако се натъкнат на него или на дядо му близо до селището, ще ги застрелят.

Срещнах го в началото на гората, близо до къщата. Зарадвах се, когато го видях, а той бе донесъл подарък за мен — чифт мокасини с мъниста, подобни на онези, които носи в гората. Не ми се удаде възможност да му благодаря или да му кажа каквото и да било друго, освен да го предупредя. Току-що се бяхме срещнали, когато чух Марта да ме вика. Скрих мокасините под шала си и се опитах да се прокрадна край Марта, но тя ме хвана. Много е разтревожена, лицето ѝ е на червени петна. Джона е навън, помага на Тобайъс за къщата, която строи за Ребека. Двете сме сами.

— Какво правиш сама в гората?

— Нищо. Разхождах се.

— Знаеш, че ти забраних! Знаеш какво говорят хората за теб! Особено сега...

— Да, и ти се подчинявах до тази вечер. Имаше нещо, което трябваше да свърша.

— Не си ходила, за да правиш магии, нали? — Нямаше никого тук, но Марта говореше тихо, сякаш самите стени имаха уши. Тя не вярва, че откритото в гората има нещо общо с индианците.

— Замълчи, Марта! Не бях аз. Знаеш, че не бих извършила нищо глупаво!

— Разбира се, че не си била ти. Но въпреки всичко продължаваш да водиш това!

Показа ми дневника.

— Къде го намери?

— В сандъка ти.

Сграбчих го, но тя го държеше здраво. Скъсахме първата страница.

Погледнах отрязъка в ръката си: „Аз съм Мери.“

— Вещица! — изсъска Марта от бяс. — Ти си луда да напишеш това! Ако аз мога да го намеря, могат и те. Ще качиш всички ни на бесилото!

— Ти знаеш, че го водя.

— Но не знам какво пишеш в него! Досега не съм се ровила из твоите неща, Мери. Не ми е работа. Мислех, че пишеш това, което и другите момичета пишат — ежедневните неща, любов и мечти.

Трябваше да се досетя! — Здравно държи страницата и я мачка. — Ти не си като другите момичета, нали?

Втурна се да хвърли листата в огъня, но аз бях по-бърза. Спрях я, преди да достигне огнището.

— Недей, Марта. Не можеш да го направиш.

Думите имат власт. Те са мои. Тя няма право да ги унищожи. Волята я напуска. Ръцете ѝ се отпускат.

— Тогава го направи ти.

— Ще го направя, обещавам.

— Направи го сега. Не след дълго подозрението ще се отклони от индианците, от блуждаещите огънове, все неща, които не съществуват. Ще започнат да претърсват къщите. Ще се дотърят и ще търсят доказателства. Кукли, магии, проклетия, дъсчици. Ако аз мога да го намеря, значи и те могат. А намерят ли го, няма сила на земята, която да те спаси — Марта размаха заплашително листата пред лицето ми и ги захвърли на масата. — Изгори го! Отърви се от него!

После излезе и ме остави сама. Прибрах се в малката си стая отзад и издърпах сандъка изпод леглото. Най-отгоре е покривалото за легло, което двете правим. Под него е торбичката ми. Взех отрязъка от хартия, който все още стисках в ръката си и го сгънах. Сложих го в торбичката, заедно с малкото пари, които имах, медальона, който получих от баба си, пръстена от майка ми, половината шилинг, подарен ми от Джак. Натъпках мокасините с мъниста почти до дъното на сандъка си и се върнах в общата стая, с намерението да направя онова, което искаше от мен Марта.

Седях дълго на стола и гледах как червеното сърце на огъня се превръща в пепел.

Стреснах се от шум над главата си. Помислих, че Марта е дошла да провери дали съм направила това, което иска от мен. Не последва нищо, не чух никакви стъпки по стълбата. Може да съм се въртяла в леглото си. Отпуснах се, очите ми обходиха тавана и останаха приковани от рамката за покривалото, поставена там.

Знам какво трябва да направя.

ЗАПИС ОСЕМДЕСЕТ И ОСМИ

Започнах същата нощ. Нагънах страниците на ленти, като хармоника, и ги втъкнах в пълнежа, който е между гърба и лицето на покривалото. Могат да търсят колкото си искат, няма да открият нищо.

ЗАПИС ОСЕМДЕСЕТ И ДЕВЕТИ (ЮНИ, 1660)

Дните стават все по-дълги и така ще е до средата на лятото, нощите са светли. Когато Джона и Тобайъс свършат дневната си работа, си приготвят вечеря и се отправят към земята на Тобайъс. Възползват се от светлите нощи, за да разчистят земята и да работят по къщата. Понякога Джон Ривърс ги придружава. Сара и Ребека сядат при нас с Марта и ни помагат в шиенето на моето покривало.

То е от здрав плат, смес от вълна и лен, който Тобайъс ми донесе от Салем. На цвят е тъмносиньо като нощта. По него подреждам мои мотиви: цветя от градината на баба ми, платната на кораба, които ни донесе тук, борове и дъбови листа от гората, пера за хората, която я населяват и малки къщички за нас.

Марта се мръщи и цъка, подобни мотиви не са традиционни, но покривалото е мое и не ме е грижа какво мисли тя. Може да сложи спиралите си с виещата се лоза по ръба. До моите мотиви няма да има нищо. Правя ги широки, за да служат за джобове. По-късно, през нощта, разшивам като Пенелопа направените през деня бодове и мушкам във всеки по една страница.

ЗАПИС ДЕВЕТДЕСЕТИ

Еньовден. Горещ като всеки друг, въпреки че няма слънце. Облаците са надвиснали над града гъсти и тежки още от сутринта. Потискащо е. Все едно да се задушаваш под горещо и мокро одеяло. Стъмни се рано, отвсякъде се чува хор от щурци и жаби. Изведнъж всички те замлъкнаха и вечерта настъпи, тъмна като през зимата.

Нямаше достатъчно светлина, за да работим, а одеялото бе влажно, просмукало с влагата от въздуха. Марта предложи да се приберем и да запалим свещи. Усеща, че ще има буря и сякаш за да

потвърди предчувствието хоризонтът на юг се изпъстря с проблясващи светлини. Все още е твърде далеч, но предупреждението е достатъчно, за да ни накара да приберем покривалото.

Ребека е бременна в петия месец. През тази нощ Тобайъс бе навън, разчистваше земята си и работеше по къщата. Джона отиде с него, както и Джон Ривърс и Джоузеф, най-големият му син. В къщи останахме само жените. Отидохме в къщата на Сара. Ребека ме помоли да остана и да ѝ правя компания. Добре, че го направи. Марта също остана. Не обича гръмотевиците и не ѝ се ще да стои сама в бурята.

Легнахме си с пълното съзнание за това, което ще последва, но се събудихме с мисълта, че е настъпил краят на света. Не се страхувам като Марта от бурите, но тази бе най-свирепата, на която съм била свидетел. Притискахме се с Ребека, когато ужасяващите проблясъци осветяваха стаята в бяло и синьо. Гърмът следваше след по-малко от един удар на сърцата ни и всеки трясък бе по-силен и по-страшен от предишния. Дъждът се изля с яростна мощ и обсипа с барабанни удари покрива и стените на къщата. Децата над нас плачеха. Стълбата заскърца, когато Сара отиде при тях. Скоро виковете им се превърнаха в сърцераздирателен уплашен хленч.

Изведнъж, посред беса на бурята и хаоса от ревящи звуци чухме човешки вик, изпълнен със смразяващ ужас. Никоя от нас не бе достатъчно смела, за да провери кой е или да се реши да си измокри до кости, за да му се притече на помощ.

На заранта небето бе чисто, не валеше, но бурята бе нанесла големи щети. Пътищата и пътеките бяха отмити. Посевите в полето почти бяха изравнени със земята. Цветята на Марта бяха изпокършени.

Съвсем скоро разбрахме и кой е надал ужасния вик през нощта. Том Картър. Старецът, който живее било до гората. Тук той е един от малцината самотни мъже, които имат земя. Лоша земя — само буци и дънери, а колибата, в която живее прилича на коптор. Не отглежда кой знае какво, изкарва прехраната си, като вари силен алкохол от плодовете, които събира в гората.

В нощта на бурята отишъл сред дърветата, за да се облекчи, така казва той. Изведнъж една светкавица осветила всичко около него и ги видял — белите фигури на духовете, които се носели из гората и прехвърчали от дърво на дърво.

Гледката го накара да се втурне към града, долната му риза висяла отвън, придържал с ръце панталоните си и крещял колкото му глас държи, сякаш адските легиони го преследвали.

Някои приемат това като шега, особено онези, които са го виждали. Те отдават случилото се на привързаността му към собствената му продукция, други обаче мислят различно.

Привиденията и яростните бури трябва да се вземат насериозно. Отведоха Том Картър да разкаже историята на отец Джонсън и Елиас Корнуел. Те заведоха все още ужасения Том в гората, заедно с Джетро Вейн, Натаниел Кленч и Иезекиил Франсис, които са градски съветници и изпълняват ролята и на блюстителите на реда, както и други членове на патрула.

Намерили нещо. Слуховете се разпространяват из града по-бързо от пламъци сред борина, но никой не знае точно какво.

ЗАПИС ДЕВЕТДЕСЕТ И ПЪРВИ

Не си губиха времето. Скоро на вратата се потропа. Марта отвори. На прага стояха Джетро Вейн, Иезекиил Франсис и още един от блюстителите на реда.

— Вие двете ще дойде с нас.

— Защо? — Марта погледна Иезекиил право в очите.

— По заповед на отца — Иезекиил се изчерви като пуяк.

— Задържани ли сме?

— Не, но...

Сякаш искаше да каже „Все още не.“

— Махайте се тогава. Имам работа за вършене. Имам да храня гладни мъже. Някои от нас нямат време да се шляят из града и да тормозят хората. На полето са и ги очаквам всеки момент да се върнат.

— Такива са заповедите на отца.

— Ако отец Джонсън иска да ме пита нещо, нека дойде тук.

Джетро Вейн посегна към нея, сякаш за да я хване, но другите двама го удържаха. Спогледаха се, по лицата им беше изписано недоумение. Не бяха очаквали подобно поведение. Не знаеха какво да правят.

Най-накрая Иезекиил Франсис каза:

— Ще се върнем.

Тръгнаха си и оставиха Марта съвсем объркана. Отне ѝ известно време да се съвземе и ми нареди:

— Иди да доведеш Сара. Когато се върнат всички, трябва да сме заедно. Не може да разчитаме на мъжете. Ще се върнат на свечеряване, независимо от това, което им казах.

Върнаха се вкупом и превърнаха къщата в съдебна зала. Отец Джонсън и Натаниел Кленч бяха с тях. Натаниел Кленч е съдия. Довели са го тук, за да възтържествува справедливостта и правосъдието, но всички знаят, че е човек на Джонсън.

— Къде беше в миналата нощ, когато се разрази бурята? — Отец Джонсън водеше разпита.

— В леглото, спях — отвърна Марта.

— Не ти, Марта — той се обърна към мен. — Ти?

— В леглото, също като нея, спях.

— Не си излизала от къщата?

— Не.

Веждите му се повдигнаха. Сара заговори, преди да го обземе съмнение:

— Тя беше с нас. Мъжете ни бяха навън, тъй че бяхме заедно. Мери спа при Ребека.

Джонсън бе очаквал тази намеса. Погледна Сара и нетърпеливо изръмжа, като звяр надхитрен от плячката си.

— Всички бяхме заедно — спокойно и тихо настоя тя.

Ребека и Марта кимнаха, за да потвърдят думите ѝ. Той се обърна към Ребека:

— И ти не си излизала? Сама? — Замлъкна и се опита да се усмихне. Гласът му се сниши, докато почти започна да мърка. — Или с някого?

Поклатихме отрицателно глава.

— Защо ни разпитвате? — попита Сара. Обърна се към отец Джонсън, но очите ѝ гледаха другите мъже. Натаниел Кленч е женен за сестра ѝ. Той сведе очи и се загледа в пода.

— Не разпитвам теб — отвърна отец Джонсън. — А тях. В гората е имало сборище. Открихме доказателства.

— Сборище? С каква цел?

— Да викат духове, жено! — Извика Иезекиил Франсис. — Чула си какво се е случило с Том Картър. Той е свидетел.

— Свидетел на какво? — презрителни се усмихна Сара. — На собствените си пиянски видения.

— Има доказателства за присъствието на повече от една жена — отец Джонсън погледна към мен и Ребека. — Познати ли са ви тези неща?

— Дъщеря ми очаква дете! — Пристъпи напред Сара, напълно вбесена. — Мислите ли, че ще подложи на риск живота на нероденото си дете, като лудува из гората през нощта? — Тя поклати глава. — Не. Ще трябва да дириrete на друго място.

— Може да са излезли, без да си забелязала — присвитите очи на Иезекиил още повече се притвориха.

— В къщата има само един изход. Трябва да минат през мен, за да излязат. Или намекваш, че и аз съм се присъединила към тях? — Тонът ѝ можеше да замрази и вода. — Натам водят въпросите ви, нали?

Впери в мъжете смразяващия си поглед. Натаниел Кленч доби още по-неспокоен вид. Други също се почувстваха неудобно. С Марта бяхме лесна плячка, но Сара Ривърс е различно нещо. Има добри връзки, а и с Джон се радват на уважението на хората.

— Нищо подобно не намекваме — Джонсън забеляза реакцията на Кленч, раздвижването сред останалите и направи знак на Франсис да замълчи. — Все още остава отворен въпросът с намерените предмети, които са част от женско облекло.

Пристъпих, за да ги разгледам. Боне и фуста Двете измачкани и силно зацапани, все още мокри от снощния дъжд.

— Няма да станат на нито една от нас. Фустата ще ми е твърде голяма, но твърде малка за Ребека. А шапката е малка и за двете ни.

Шапката беше много малка, може да е носена само от дете. Ръбът на фустата бе украсена с бродерия.

— Защо дойдохте тук? Трябва да търсите младо момиче и някоя, която разкроява суетно долните си дрехи.

Погледнах Джетро Вейн. Описанието отговаряше на племенниците му и той го знаеше.

ЗАПИС ДЕВЕТДЕСЕТ И ВТОРИ

Сара изрази силното си негодувание от подозренията, които бяха отправени към нас, но двете с Марта запазихме мълчание. Знам докъде могат да стигнат тези неща. Марта говори току-що с Джон и той я посъветва да бъде предпазлива. Смята, че цялата ситуация си има просто обяснение и всичко ще отmine като лятна буря.

ЗАПИС ДЕВЕТДЕСЕТ И ТРЕТИ (ЮЛИ? 1660)

Разбира се, че разпитаха Дебора Вейн и Хана. Разбира се, че те успяха да измислят убедителна версия. Слуховете ги бяха предупредили и имаха достатъчно време да го направят.

Историята им е следната. Разхождали се из гората, преди много време, но им станало толкова горещо, че свалили част от одеянията си. Ама разбира се, че това били боне и фуста. Все тъй изморени продължили и забравили дрехите в гората.

Повярваха им. Разбира се, че ще им повярват. Племеннички са на Джетро Вейн, а той е влиятелен човек в града.

[1] Изход 20:4-5 — (Бел.прев.) ↑

[2] Изход 13:3 — (Бел.прев.) ↑

[3] jaybird (англ.) — сойка — (Бел.ред.) ↑

[4] Исаия 53:6 — (Бел.прев.) ↑

[5] Псалтир, Пс. 48:14 — (Бел.прев.) ↑

[6] Първо съборно послание на св. апостол Петър 5:1 — (Бел.прев.) ↑

[7] Първо съборно послание на св. апостол Петър 5:2-4 — (Бел.прев.) ↑

[8] Първо съборно послание на св. апостол Петър 5:5 — (Бел.прев.) ↑

[9] Първо съборно послание на св. апостол Петър 5:5 — (Бел.прев.) ↑

[10] Първо съборно послание на св. апостол Петър 5:8 — (Бел.прев.) ↑

[11] Първа книга Царства, 15:23 (Бел.прев.) ↑

[12] Изход 22:18 — (Бел.прев.) ↑

[\[13\]](#) Книга на Йов 14:1 — (Бел.прев.) [↑](#)

[\[14\]](#) Първо послание на св. апостол Павел до Коринтяните 7:9 —
(Бел.прев.) [↑](#)

ПОКАЗАНИЯТА

ЗАПИС ДЕВЕТДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТИ (ЮЛИ-АВГУСТ, 1660)

Пиша колкото е възможно по-бързо и пришивам написаното в покривалото. Бодове и думи, бодове и думи до късно през нощта.

Момичетата са били навън през онази нощ и са викали духове. Сигурна съм в това, като да съм била там. Бурята се е разразила над тях, прекратила глупостите, които са правили и ги е прогонила. Точно тогава ги е видял Том Картър.

Мислех, че след тази случка ще спрат. Уви.

Едва не ги хванаха и това трябваше да им послужи за урок. Случилото се в нощта на Еньовден трябваше да сложи край на лудостите им. Напротив, това само ги насърчи. Сега си въобразяват, че имат силата да предизвикват бури. Топят се, очите им горят. Познавам календара на вещиците. Всеки месец по пълнолуние налудничавото им поведение става още по-очевидно. Отстраниха два пъти Хана от неделната служба, защото прекъсваше проповедите — говори на висок глас, а после изпада в пристъпи на неконтролируем истеричен смях. Това, което правят е като болест, като зараза просмукала се в кръвта им. Вършат делата си не само в гората, но в оборите, в собствените си домове. Наблюдавам ги. Виждам потрепващия пламък на свещта и сенките на танцуващите фигури по стените.

ЗАПИС ДЕВЕТДЕСЕТ И ПЕТИ (СЕПТЕМВРИ, 1660)

Гората започва да се обагрят в есенни цветове. Полетата натежават с приближаването на есента, но годината донесе поредица от бедствия: добитъкът измираще без причина, гъстото и тъмно мляко във ведрата придобиваше кървав цвят, последва ужасна градушка,

която съсипа посевите. Сякаш злокобен черен облак е надвиснал над града и е изпълнил всичко с усещането, че нещо лошо ще се случи.

Отец Джонсън обяви ден за всеобщо смирение, пост и молитви. Време било да измолим Божията прошка за онова, с което сме заслужили недоволството Му.

ЗАПИС ДЕВЕТДЕСЕТ И ШЕСТИ ДЕНЯТ ЗА ВСЕОБЩО СМИРЕНИЕ

Отец Джонсън бе започнал проповедта си, когато настана суматоха. Хана Вейн се строполи като мъртвец от мястото си. Дебора и братовчедка ѝ я последваха.

Момичетата падаха като замръзнали скорци. Отец Джонсън спря и нареди да ги изнесат. Някои бяха вкочанени и опънати като греди, други увиснали и тежки, та двама мъже трябваше да ги носят.

— Заразата се разпространява сред общността и посяга на децата. Това е много тревожно...

Шепнеше отец Джонсън, лицето му бе застрашително, смръщено, очите — широко отворени и изпълнени със страх.

ЗАПИС ДЕВЕТДЕСЕТ И СЕДМИ

Състоянието на момичетата не се подобрява. Някои остават безмълвни и лежат като мъртви, други нареждат и плачат, скубят косите и раздират дрехите си, проклинат и ругаят всички край себе си. По настояване на Джетро Вейн и останалите, отец Джонсън изпрати Елиас Корнуел да доведе лекар.

Междувременно слуховете се ширят. Откъслеци от различни истории се предават от уста на уста. Когато човек ги свърже, се доближава до истината за онова, което се е случило.

Това научих от Марта, тя пък от своя страна от сестра си Ани Франсис.

Дебора и Хана Вейн, Сара Гарнър и Елизабет Денинг и още няколко, чиито имена не знаем, били заловени да танцуват голи в един обор. Някакъв стопанин чул мученето на животните си и разбрал, че

нещо ги смущава. Отишъл да види какво има, въоръжил се с мускет, защото мислел, че индианците се опитват да го окрадат. Когато отворил вратите видял момичетата, които се разбягали и се опитвали да се скрият из купите сено.

Следното пък знам от Джона, а той го научил от Том Картър.

Стопанинът не бил кой да е, а самият Джеремая Вейн. Братът на Джетро, председателят на градския съвет. Заловил двете си дъщери и една от племенничките си. Ужасно изплашен, им наредил да се облекат и ги заклел да мълчат за станалото и да му обещаят никога да не правят така. Никой нищо не научил за случката. Освен...

А това чух от Ребека, която го чула от Тобайъс, а той на свой ред от Нед Кардуел.

Нед бил скрит на тавана на плевника и ги следял. Според него тия танци не били за първи път. Нед е ратай на Джетро Вейн. Вейн е лош и стиснат господар. Нед вижда в това начин да извлече изгода. Отива при Вейн, поискал свободата си и пари, за да си купи земя. Освен това поискал и Дебора за жена. Ако старецът си гледал интереса, трябвало да се съгласи, защото, заплашил го Нед, щял да отиде при Джонсън и да му разкаже как една от дъщерите на Вейн и двете му племеннички се забавляват с дявола. Вейн му отговорил, че ще си помисли. Нед пък казал на Дебора, че е по-добре чичо ѝ да вземе бързо решение или ще разкаже всичко.

Дебора казала на Хана, която вече е почти полудяла. Последната също намира спасение в лудостта. Другите момичета последвали примера ѝ. Сега всички са се побъркали.

Така разясних всичко на Ребека, защото не ѝ беше съвсем ясно.

Защо им трябва да се преструват на обладани? Тя не вижда смисъл в това. Не вижда, че така вината им е по-малка.

— Има смисъл — опитах се да ѝ обясня. — Ако са обладани от дявола или някакъв друг зъл дух, тогава те не носят отговорност за делата си, виновен е духът, който ги е обладал.

Ребека ме погледна с любопитство:

— Откъде знаеш толкова за тези неща?

Погледнах я. По-голяма е от мен, но изглежда по-малка, въпреки че сега е жена и чака дете. Напълняла е, бузите ѝ да разцъфнали. Щастлива е с Тобайъс. Къщата, която той строи, е почти готова. Моля се всичко това да не попари живота и на двамата.

— По-добре е да не знаеш.

Обърнах се, опитвайки се да овладеем ужаса си. Тежестта на вината няма да падне върху поразените. Хората ще се огледат върху кого да хвърлят вината. Боя се, че това ще бъда аз. Тези момичета винаги са ме мразили. Особено Дебора, а тя им е предводителка. Разяжда я завист към Ребека и е убедена, че аз съм провалила всеки неин ход.

ЗАПИС ДЕВЕТДЕСЕТ И ОСМИ

Елиас Корнуел доведе лекар от Салем. Достатъчен му беше един поглед, за да обяви, че за тези момичета няма лек. Лудостта им била причинена от вещица. Той само потвърди това, което отец Джонсън си мисли през цялото време. Отпратиха доктора, а Натаниел Кленч извика Корнуел и му нареди да открие човек, който да потвърди наличието на магия. Корнуел каза, че в Колониите е пристигнал човек, които има необходимите познания.

След него ще дойдат магистратите и съдията. Положението е ясно. Ако обявят някой мъж за магьосник или някоя жена за вещица, ще ги осъдят на смърт.

Според Изход 22:18: „Врачка да се не оставя жива.“

Според Левит 20:27: „Ако мъж или жена извикват мъртъвци или врачуват, да бъдат умъртвени.“

Божият закон властва тук.

ЗАПИС ДЕВЕТДЕСЕТ И ДЕВЕТИ (ОКТОМВРИ? 1660)

Вероятно това са последните думи, които ще напиша някога. Времето ми е ценно, много се страхувам за живота си, но трябва да оставя някакво свидетелство.

Мъжът, когото очаквах, пристигна.

Обявиха и днешния ден за ден на всеобщо смирение. Всички са призвани да се явят в молитвения дом, за да присъстват на службата.

Няма изключения. Ще погледнат на отсъствието като на признание за вина.

Мястото беше пълно с хора. Обладаните момичета бяха най-отпред. Някои седят отпуснати, други лежат на носилки. Всичко започна с петте момичета: Дебора, Хана, братовчедка им Джудит Вейн, Сара Гарнър и Елизабет Денинг. Сега са повече. Заели са цяла пейка. Хана Вейн седи в края ѝ, мърмори си под носа и върти една кукла. На нея ѝ е позволено, защото все още е дете. Но в нея няма нищо детско. Докато сядахме по местата си, тя хвана куклата през средата и злобно я извъртя. До мен Ребека се преви одве и се хвана за корема. Успя да прошепне, че болките ѝ са започнали и бебето се ражда преждевременно. Погледнах към Хана, тя въртеше глава с провиснал език. Очите ѝ излъчваха злоба, а малките ѝ остри зъбки ми се хилеха. После продължи с идиотската си пантомима.

Сара и Марта помогнаха на Ребека да се изправи. Тръгнах с тях, за да я изведем. Препречиха ни пътя. Двама от пазителите на реда стояха пред вратата.

— Никой не може да излиза. Заповед на отец Джонсън.

— Нима ще я оставите да роди в молитвения дом? — Гласът на Сара отекна достатъчно силно, за да достигне до мъжете в семейството. Тобайъс и Джона станаха от местата си. Джон Ривърс ги последва.

Пазителите на реда се спогледаха. Нито един от тях няма мъжеството да наруши заповедите.

Отнякъде изникна Елиас Корнуел:

— Могат да излязат — гласът му преливаше от фалшива доброта. — Не и ти, Мери. Ти трябва да останеш.

Шепнеше ми толкова отблизо, че зловонният му дъх бе в ухото ми. Кимна на мъжете зад гърба ми и си проправи път към предната част на залата.

Всички се бяха смълчали. Дори и обладаните момичета спряха да издават нечленоразделни звуци, когато отец Джонсън излезе отпред.

Той не беше сам. Имаше още някой с него. Това не беше Елиас Корнуел, който се бе спрял до обладаните момичета. Това беше човек, когото никой тук не беше виждал досега. Никой, освен мен.

Гледах като изпаднала в транс, сякаш виждах миналото си, когато Обада Уилсън се изправи пред амвона. Движеше се бавно и се

подпираше на парапета, който се виеше от едната му страна. Спря се горе, кокалчетата на пръстите му стискаха до бяло парапета. Познах го, въпреки че косата му бе по-рядка, лицето му бе повехнало, а по бузите му ясно личаха петната от треската. Той също ме позна. Погледна над главите на всички, които се бяха събрали пред него — бледи търсещи очи, те спряха, когато ме откриха. Започна да говори, но изведнъж получи пристъп на кашлица. Закри устата си с носната кърпичка. Махна я, белият лен светеше от кървавите петна. После поднови речта си:

— Сред вас има... — гласът му бе нисък и дрезгав, малко по-висок от шепот, подобен на шумоленето на царевичните листа, но отекна в залата като звук от тръба. — Сред вас има вълк в овча кожа. Сред вас има някой, който е белязан със знака на звяра!

Той протегна ръка. Костеливият му пръст сочеше към мен.

Тесният му гръден кош се повдигна, когато той си пое дъх, за да каже още нещо, но Хана вече се бе изправила. Не беше изрекла едно разбираемо изречение от началото на обладаването. Сега крещеше:

— Мери! Това е Мери! Духът ѝ идва към мен!

Из цялата зала се разнесоха викове.

— Тя говори! Тя говори!

— Магията е разтурша!

— Хвала на Бога!

След това цялата редица момичета се изправиха едновременно и извикаха в един глас:

— Мери! Мери! Мери! — обърнаха се и посочиха натам, накъдето сочеше пръстът на Обада Уилсън. — Мери! Мери! Мери!

— Води ли някого със себе си? — Нашепваше настоятелно гласът на Обада от амвона.

— Води дявола със себе си! Тя ме кара да пиша в книгата му! — Отговори Хана. После изведнъж изквича, сякаш някой я бе оципал или убол. Лицето ѝ се сгърчи, ръцете ѝ се вкопчиха в тялото ѝ драскайки и дърпайки дрехите ѝ. — Тя ме обладава! Напада ме! Недей, Мери! Недей, Мери!

— Недей, Мери! Недей, Мери! — Всички те започнаха едновременно да се тресат и треперят като кукли на конци. — Тя хвърля сянката си върху ми! Замръзвам! Замръзвам!

Отец Кромуюел пристъпи напред и докосна момичетата едно по едно.

— Те са студени! — изрече той изумено. — Истина е! Истина е!

— Сега се преобрази на птица! — Хана размаха ръце към гредите на тавана. — Вижте как лети! Тя лети!

Момичетата погледнаха като едно нагоре — изпънати вратове, глави, които се поклащат напред-назад, сякаш следят потрепващите движения, които само те виждат.

Обадая Уилсън не се нуждаеше от повече доказателства.

— Хванете я! Доведете я при мен!

Сипкавият му глас раздра грубо тишината. Отец Джонсън даде знак на пазителите на реда, които стояха край вратата. Те пристъпиха, за да ме хванат, но в залата настъпи пълна безредица. Отвсякъде се изправяха хора, блъскаха се едни други в желанието си да видят какво става. Из цялата стая момичетата плачеха, въртяха се, падаха и губеха съзнание. Наведох си и избягвайки лактите, прекрачих през пейката, за да достигна задната част на стаята. Тобайъс ме видя. Стана от мястото си при другите мъже и вдигна резето на вратата. Промуших се под ръката му и вратата се затвори зад мен. Чух го да пуска резето и видях как вратата се изду, когато той се облегна на нея.

Скрих се в стаята, където ще роди Ребека. Времето ѝ наближава. Марта казва, че те няма да се осмелят да влязат тук. Сара донесе всичко, за което я бях помолила: храна, мъжки дрехи, одеяло. От сандъка донесе мокасините и малката кожена торбичка, която сложих на врата си. Единствените ми ценности. Всичко, което имам от досегашния си живот. Всичко, което трябва да взема с мен в пустошта. Трябва да се опитам да оцелея там. Ако остана, ще ме обесят. Искам да остана. Искам да се убедя, че бебето ще се роди успешно. Болките на Ребека зачестиха, съвсем скоро ще започне, но не мога повече да се бавя. Марта се щура като подплашена птица и...

ДНЕВНИКЪТ НА МЕРИ СВЪРШВА ТУК.

СВИДЕТЕЛСТВО

Тези страници, намерени в подгъва на покривалото, са изписани с друг почерк:

Аз съм неука жена, но се чувствам задължена да ѝ остана вярна и да довърша нейната история, поне за онова, което ми е известно.

Тя искаше да остане, но нямаше никакъв друг избор, освен да избяга. Дойдоха право от молитвения дом, правилно се бяха досетили, че също като лисичка ще се скрие в собственото си леговище. Направихме каквото можахме — дадохме ѝ храна и дрехи, които ще са подходящи за студените нощи и тя побягна към пустошта.

Дойде пратеничество: отец Джонсън, Елиас Корнуел, Натаниел Кленч, блюстителите на реда и още неколцина други. Джон Ривърс и Тобайъс вече ги чакаха пред врата със зареден мускет и сабя, но Сара им забрани да се бият.

Тя и Джон им казаха, че Мери си е тръгнала.

Уважават ги, Сара е в родствени връзки с някои от влиятелните семейства, името ѝ е неопетнено. Джон също. Блюстителите на реда стояха и чакаха началника си Натаниел Кленч да им нареди какво да правят, но той е роднина на Сара. Ако зависеше от него, щяха да са си тръгнали, но отец Джонсън пристъпи напред и им нареди да претърсят къщата.

— Търсете колкото си искате — каза Сара на Джонсън. — Тя не е тук.

Те наистина претърсиха и двете къщи от стрехите до зимниците. Влязоха навсякъде с изключение на стаята на родилката. Нищо не откриха. И ето че се върнаха и поискаха да влязат там, където няма място нито един мъж.

— Няма да прекрачите този праг — пристъпих напред. — Не и с него.

С тях имаше някакъв непознат. Излинял човек, който кашляше и плюеше кръв в кърпичката си. Знакът на смъртта е положен върху

него. Няма да се задържи още дълго на този свят.

— Той е болен от охтика. Нима ще го оставите да вдъхне заразата си върху едно неродено дете? Вървете си по пътя, господа. Тук имаме работа. Женска работа. Когато се роди бебето, можете да търсите колкото си искате.

Седях пред тях с окървавени ръце. Зад мен Ребека викаше от болка с всички сили. Мъжете потръпнаха. Тобайъс пристъпи напред, Джон беше с него. Застанаха рамо до рамо пред вратата. За да влязат, трябваше да минат през тях.

Тръгнаха си, но предупредиха, че ще се върнат.

Тобайъс остана на пост до сутринта. Дотогава бебето се роди, а Мери успя да избяга. Джон Ривърс ѝ предложи коня си, но тя отказа с думите, че там, където отива, конят щял само да ѝ пречи. Той направи каквото можа — преведе я през селището и я отведе до гората. Оттам тя продължила сама.

Ребека роди момиче. То ще носи името Мери Сара, но няма да бъде кръстено тук.

Ще си тръгнем оттук, колкото е възможно по-скоро. Веднъж започнали лова на вещици, няма да спрат. Измамени от една, ще потърсят други. Нищо чудно това да сме двамата с Джона. Има голяма вероятност — той е чужд на всички, аз съм лечителка. Джона е съгласен с мен. Джон и Сара ще бъдат недосегаеми заради положението си, но кой може да каже докога? Та малко ли богати и знатни жени са увиснали на бесилото? Джона товари колата и ще потеглим, когато е готов.

Сара и Джон ще ни последват с Ребека и Тобайъс, когато родилката е в състояние да пътува. Съветвам ги да не отлагат.

Мери ми показва къде е скрила дневника си, веднага щом допиша това, ще го пришия към останалото. Когато тръгнем, ще взема и сандъка ѝ, и покривалото. Кой знае, един ден може да ни открие и да вземе обратно своята история. Но докато дойде този ден, аз ще го пазя на сигурно място. Само така ще разбере, че съм ѝ останала вярна.

Тръгваме за Салем. Никой не ни спира, но аз мисля да потеглим на юг. Джона е чувал за места, където хората са свободни да следват собствената си съвест. Нали преди всичко това бе една от причините да прекосим океана. Откъдето минем, ще ѝ оставяме съобщение.

ПОСЛЕСЛОВ

Започна работа по проследяването на съдбата на Мери Нюбъри и другите герои в дневника, след неговото откриване.

Ако имате информация за някой от споменатите хора или семейства, моля свържете се с нас чрез нашия уебсайт или пишете на електронната поща на Алисън Елман: Alison_ellman@witchchild.com

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.